هەرێمی کوردستانی عێراق
ئەنجومەنی نیشتمانیی
کوردستانی عێراق

ئەنجومەنی نیشتمانیی کوردستانی ـ عێراق

پڕۆتۆکۆڵەکان

٢٥

٢٠٠٠ ـ بەرگی بیست و پێنجەم

چاپی یەکەم ٢٠٠١

پێڕست:

پرۆتۆکۆڵی دانیشتنی ژمارە هەژدە ل٥

پرۆتۆکۆڵی دانیشتنی ژمارە نۆزدە ل٤٥

پرۆتۆکۆڵی دانیشتنی ژمارە بیست ل٧٣

پرۆتۆکۆڵی دانیشتنی ژمارە بیست و یەک ل١٢٧

پرۆتۆکۆڵی دانیشتنی ژمارە بیست و دوو ل١٥٥

پرۆتۆکۆڵی دانیشتنی ژمارە بیست و سێ ل١٩٩

پرۆتۆکۆڵی دانیشتنی ژمارە بیست و چوار ل٢٣٥

پرۆتۆکۆڵی دانیشتنی ژمارە بیست و پێنج ل٢٥٣

پرۆتۆکۆڵی دانیشتنی ژمارە بیست و شەش ل٣٣٣

پرۆتۆکۆڵی دانیشتنی ژمارە بیست و حەوت ل٣٤١

پرۆتۆکۆڵی دانیشتنی ژمارە بیست و هەشت ل٣٥٥

پرۆتۆکۆڵی دانیشتنی ژمارە یەکی نائاسایی ل٣٦٧

پرۆتۆکۆڵی دانیشتنی ژمارە دووی نائاسایی ل٤٣٧

پرۆتۆکۆڵی دانیشتنی ژمارە سێیی نائاسایی ل٥١٣

بەڕێز نێچیرڤان بارزانی/ سەرۆک وەزیران:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

پێشنیاری ئێمە دەست نیشان کردنی بەڕێز (د. جەرجیس حەسەن)ە بۆ پۆستی سەرۆکی دیوانی چاودێری دارایی، ئەوە پێشنیاری ئێمەیە، کاک جرجیس حەسەن ، پێویست ناکات من لێرە باسی بکەم، هەڤاڵێکی کۆن و خەبات کارێکی کۆنی کوردە، هیوا دارم قبوڵی بفەرمون و، ئاواتە خوازیشین کە لە ئەرکەکانی سەرکەوتوو بێت ، سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

سوپاس، ئێستا ئەو پێشنیارە دەخەینە دەنگ دانەوە، کێ دەست نیشان کردنی بەڕێز جەرجیس حەسەن بۆ پۆستی سەرۆکی چاودێری دارایی هەرێمی کوردستان پەسەند دەکات؟ کێ پەسەندی ناکات؟ بە تێکرای دەنگ ئەو پێشنیارە پەسەند کرا،بەڕێز د. جەرجیس حەسەن دەستنیشان کرا بۆ پۆستی سەرۆکی دیوانی دارایی، تکایە بفەرموێ بۆ سوێند خواردنی یاسایی.

بەڕێز جەرجیس حەسەن:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

من د. جەرجیس حەسەن سەرۆکی دیوانی چاودێری دارایی هەرێمی کوردستانی عێراق، سوێند بەیەزدانی مەزن دەخۆم کە بە دڵسۆزیەوە پارێزگاری لە یەکێتی گەل و خاکی کوردستانی عێراق بکەم، ڕێز لە یاسا ڕەچاوکراوەکانی بگرم و بەتەواوی چاودێری بەرژەوەندیەکانی گەل بکەم .

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

بەڕێز کاک شێروان فەرموو، خاڵی سێیەمی بەرنامەی کارمان، خستنە ڕوو گفتوگۆ کردنی بوودجەی ساڵی ٢٠٠١ی حکومەتی هەرێمی کوردستانی عێراقە، ئێستا بفەرموون خوێندنەوەی یەکەمی بکەن.

بەڕێز شێروان ناسح حەیدەری:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

بسم الله الرحمن الرحيم

باسم الشعب

المجلس الوطني لكوردستان العراق

قرار

استناداً الى احكام الصالاحية المخولة لنا بموجب الفقرة (٣) من المادة (٢) من القانون رقم (١٠) لسنة ١٩٩٧ وبناءاً على ما شرعه المجلس الوطني لكوردستان العراق بجلسته المرقمة ( ) و المنعقدة في( ) ، قررنا اصدار القانون الاتي:

قانون رقم ( ) لسنة ٢٠٠٠

قانون موازنة اقليم كوردستان العراق لعام ٢٠٠١

المادة الاولى :

أ- يرصد للنفقات الجارية للمجلس الوطني لكوردستان العراق و الوزارات و ادارات الاقليم لعام ٢٠٠١ مبالغ مجموعها( ) دينار مع ( ) ألف دولار امريكي، وكما يلي :-

١- المجلس الوطني لكوردستان العراق مبالغ ( ) ديناراً مع ( ) دولار امريكي.

٢- الوزارات و ادارات الاقليم مبالغ(٢٢٤٥,٧٤٠٠٠) دينار.

ب - يرصد لموازنة المعامل و المصانع و الدوائر و الشركات والمصارف التجارية و الاختصاصية ذات التمويل الذاتي لعام ٢٠٠١ مبالغ مجموعها(٣٥٦٧٥٤٠٠٠)دينار

١- المعامل والمصانع و الدوائر و الشركات مبالغ (٣٣٦٧٠٥...) دينار.

٢- المصارف التجارية مبالغ (٢٠٠٤٩...) دينار

ج - يرصد لموازنة الخطة لعام ٢٠٠١ مبالغ مجموعها( )

المادة الثانية :

تخمن إرادات الاقليم كوردستان العراق بمبالغ (١٤٩٢٤١١٨٧٠) دينار لعام٢٠٠١

المادة الثالثة :

تتولى وزارة المالية والاقتصاد لاقليم كوردستان العراق تمويل حسابات الوزارات و الادارات وفق الموارد المالية المتاحة.

المادة الرابعة :

لرئيس المجلس الوطني لكوردستان العراق اجراء المناقلة ضمن الميزانية الخاصة بالمجلس.

المادة الخامسة :

يخول وزير المالية و الاقتصاد صلاحية المناقلة بين اعتمادات الباب الواحد باستثناء فصل الرواتب حيث يجوز النقل اليه ولايجوز النقل منه.

المادة السادسة :

لوزير المالية ولاقتصاد صلاحية اجراء المناقلة بين اعتمادات ابواب الميزانية لاغراض توفير امكانيات الصرف للادارات التي فك ارتباطها من وزارة و الحاقها بوزارة اخرى.

المادة السابعة :

يخول وزير المالية والاقتصاد اضافة الاعتمادات الاجمالية المصدقة للميزانية لعام ٢٠٠١ بنسبة (١٠٪) من اجمالي الاعتمادات المصدقة للميزانية للاغراض التالية :

١- اعتماد المبالغ اللازمة لميزانيات الادارات المستحدثة خلال العام المذكور اعلاه.

٢- اضافة اعتمادات جديدة في ميزانيات الوزارات والادارات للحالات الطارئة والتي يقررها مجلس الوزراء .

المادة الثامنة : تتولى وزارة المالية و الاقتصاد اعداد مفردات ملاكات جميع الوزارات لاقليم كوردستان العراق للعام ٢٠٠١ و المصادقة عليها وعلى ضوء كلفة الرواتب المصدقة في الميزانية.

المادة التاسعة :

يخول وزير المالية والاقتصاد اصدار التعليمات اللازمة لتحديد صلاحيات الصرف للإدارات الحكومية خلال فترة اسبوعين من تاريخ اصدار هذا القانون.

المادة العاشرة :

لوزير المالية و الاقتصاد اصدار التعليمات اللازمة لتسهيل تنفيذ احكام هذا القانون.

المادة الحادية عشرة :

ينفذ هذا القانون اعتباراًمن ١/١/٢٠٠١ و ينشر في الجريدة الرسمية.

بەڕێز ســـــــەرۆکی ئەنجـــــــومـــــــەن:

ئەو پڕۆژەیە ئاراستەی هەموو لێژنەکانی پەرلەمان دەکەین. سەبارەت بە خاڵی پێنجەمی بەرنامەی کارمان خستنەروو و گفتوگۆکردنی چالاکییەکانی حکومەتی هەرێمی کوردستانی عێراق. لەراستیدا حکومەتی کوردستانی عێراق بەرنامەیەکی تێرو تەسەل و چروپڕیان لەبەر دەستدایە کە لە پەرلەمانی کوردستان باسی بکات، بۆ ئەم مەبەستە، تاکو ئەنجام دانی ئەو کارە بە ڕێک و پێکی بکرێ لەو دانیشتنە دوای دەخەین بۆ دانیشتنێکی داهاتوو، لێرەدا ئەو دانیشتنەمان کۆتایی دێت بۆ دانیشتنی داهاتوو ئاگادارتان دەکەینەوە، سوپاس.

فەرسەت ئەحمەد عەبدوڵڵا
سکرتێری ئەنجومەن
کوردستانی عێراق

د.ڕۆژ نوری شاوەیس
سەرۆکی ئەنجومەنی نیشتمانیی
کوردستانی عێراق

پرۆتۆکۆلی دانیشتنی ژمارە بیست و هەشت

یەک شەممە رێکەوتی ٢٠٠٠/١٢/٣١

کاتژمێر (١٠)ی سەر لەبەیانی رۆژی یەک شەممە رێکەوتی ٢٠٠٠/١٢/٣١ ئەنجومەنی نیشتمانیی کوردستانی عێراق بەسەرۆکایەتی بەڕێز د.ڕۆژ نوری شاوەیس سەرۆکی ئەنجومەن و، بە ئامادەبوونی بەڕێز فەرسەت ئەحمەد عەبدوللا سکرتێری ئەنجومەن، دانیشتنی (ژمارە بیست و هەشت)ی خولی ئاسایی دووەمی، ساڵی (٢٠٠٠)ی خۆی بەست.

بەرنامەی کار:

بەپێی حوکمەکانی بڕگە(١)ی ماددە(٢٠) لە پێڕەوی هەموارکراوی ناوخۆی ئەنجومەنی نیشتمانیی کوردستانی عێراق ژمارە(١)ی ساڵی ١٩٩٢، دەستەی سەرۆکایەتی ئەنجومەن بڕیاری دا بەرنامەی کاری دانیشتنی (ژمارە بیست و هەشت)ی خۆی لە کاتژمێر (١٠)دەی سەر لە بەیانی رۆژی یەک شەممە رێکەوتی ٢٠٠٠/١٢/٣١ دا بەم شێوەیە بێت:

١- خستنەڕوو وگفتوگۆکردنی بودجەی ساڵی ٢٠٠١ی ئەنجومەنی نیشتمانیی کوردستانی عێراق.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

بەناوی خوای بەخشندەو میهرەبان دانیشتنەکەمان بەناوی گەلی کوردستان دەست پێ دەکات، بەرنامەی کاری ئەمڕۆمان تەنیا یەک خاڵە ئەویش خستنەڕوو و گفتوگۆ کردنە لەسەر بودجەی ساڵی ٢٠٠١ ی ئەنجومەنی نیشتمانی کوردستانی عێراق، تکایە بەڕێز سەرۆکی لیژنەی دارایی پەرلەمان بفەرموێ بێتە سەر منصەکە، کاک جەمیل فەرموو.

بەڕێز جەمیل عەبدی سندی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

هەنووکە راپۆرتا لیژنا دارایی ئەخوێنم:

لیژنەی دارایی وئابوری ژمارە م/٣٧ ڕۆژ ٢٠٠٠/١٢/٣٠

بۆ سەرۆکی پەرلەمانی بەڕێز

بابەت/ بودجەی پەرلەمانی ساڵی ٢٠٠١

تحية واحتراماً

بناءاً على امركم في ٢٠٠٠/١٢/٢٤ م عقدت لجنتنا اجتماعين في ٢٠٠٠/١٢/٢٤ و ٢٠٠٠/١٢/٣٠ لتدقيق ودراسة ومناقشة موازنة البرلمان لعام ٢٠٠١ ومقارنتها بالسنوات السابقة وبعد التدقيق والمقارنة والدراسة وجدت لجنتا بانها موازنة متواضعة ومناسبة وخالية

من الاخطاء ونؤيدها بالاجماع، راجين عرضها في جلسة پرلمانية بغية مناقشتها واقرارها، وادناه خلاصتها حسب الفصول، هذا ولكم الامر.

مع فائق التقدير

ت الفصول	المبلغ بالدينار	المبلغ بالدولار$
١- الفصل الاول	١٧٧٨٤٠٠٠	40 000 $
٢- الفصل الثاني (الخدمية)	٣٩٨٢٠٠٠	70 000$
٣- الفصل الثالث (السلعية)	١٨١٥ ٠٠٠	------
٤- الفصل الرابع (الصيانة)	٤١٧٠ ٠٠٠	20 000 $
٥- الفصل الخامس(الرأسمالية)	٥٧٨٠ ٠٠٠	30 000 $
٦- الفصل السادس (التحويلية)	٣٧٢٠ ٠٠٠	20 000 $
٧- ----------	--------	-------- -
٨- الفصل الثامن (برامج خاصة)	١٠٠٠ ٠٠٠	---------
المجموع الكلي	٣٨٢٥١٠٠٠	180 000 $

موازنەی پەرلەمان ئەمسال زۆر متواضعە لەهی سالّی پێشوو کەمترە، یانی تقدیراتی سالّی پێشوو (٣٨٢٥١٠٠٠) لەگەلّ (١٨٠٠٠٠) دولار ئەمسالّ سی وهەشت ملیون لەگەلّ دووسەدو پەنجا ویەک هەزار دینار یانی بەحدودی دووسەد هەزار کەمترە لەوەی پێشوو بەلّام دولارەکە وەکو خۆی ماوە، هەر فەصلێکیش دەتوانن بلّێن ئەم فەصلە بریتی یە لەچی؟ و زۆر سوپاس،

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

زۆو سوپاس کاک جەمیل ئەوانەی تێبینیان هەیە تکایە دەستیان بەرزبکەنەوە بۆ ئەوەی ناونوسیان بکەین، کاک عبدالخالق زەنگەنە فەرموو.

بەڕێز عبدالخالق محەمەد رەشید زەنگەنە:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

زۆر سوپاس بۆ ئەو موازنەی کە تقدیم کرا بەلّام ژمارەکانی منیش قەناعەتم وایە لەگەلّ لیژنەی مالی کە متواضعە بەلام بەداخەوە ئێمە چەند جارێکیشە دەلّێین حەقە مصاریفی رابردووش بدرێتە بەردەمان بۆ ئەوەی بزانین ئەو جهەی صرفی کۆن وئێستا چۆن ئەو موازنەی بۆ دادەنێین لەبەر ئەوەی کە من نەمدیوە هیچ تێبینی یەک ناتوانم بدەم لەسەر تەنیا ئەوەی کە من دەیزانم ئەوەی دانراوە شتێکی متواضعە و حەزیش دەکەم ئەو تەوەجهەمان لەناو هەبێت مصاریفی سالّی رابردوومان بە کاملی پێشکەشی ئەندامانی پەرلەمان بکرێت و سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاک د.رزگار فەرموو.

بەڕێز د.قاسم محەمەد قاسم:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

وادیارە ئەمە دوا دانیشتنە کە لەقەرنی بیست دا بیکەین و شتێکی پیرۆزە مناقەشەی میزانیەی پەرلەمان بکەین لێرە من پێشنیارێکم هەیە ئەو ژمارەی کو بێنە داناندن بە نوسراو بێت چونکە ژمارەی زۆر گەورەن و تاکو التباس نەمێنێ ئەوە بنوسرێ، ئەوە یەک، دووەم لیژنەی دارایی گوتی لەسەر ئەساسی سنوات سابقە حەز دەکەم تەشخیص بکەن سالّی فلان فلان چونکە دوو سالّ میزانیە نەبووە لەوانەیە سێ چوار سالّ پێش ئێستا ئەم میزانیە هاتبێتە دانانێ، سێیەم فەصلی سەر تفاصیلی ئەڤ وفودێ پەرلەمانێ دێ ئان چەندە من دڤێت تەفاصیل بزانم تاکو بزانین ئەو رەقەمەی بۆ دانانێ چەندە، سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاک رجب شعبان فەرموو.

بەڕێز رەجەب شەعبان تەیب:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

من پرسیارم هەبوو لە جەنابێ سەرۆکی لیژنەی دارایی کە فەصلی دووەمی(خدمی) بۆ ئیمە تۆزێک واضح کردبایە کە چ بابەتێکن، سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاک ابراهیم سەعید فەرموو.

بەڕێز ئیبراهیم سەعید:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

بەراستی روون وئاشکرایە کە دەوراتی دابێت ئی ئەو پەرلەمانە حدودی نییە و پەنا بەخواو بە پشتیوانی خەڵکی کوردستانێ سیستەمێ پەرلەمانێ لە کوردستانێ عێراق بەردەوام دەبێت و لەبەر ئەوەی کە وەزعی دارایی هەرێم باشترە، تاکو ئەندامێ پەرلەمانێ کە خەڵکێ سلێمانی و کەرکوک ودهۆکن بتوانن چاکتر رۆڵی خۆیان لە پەرلەمان ببینن پێشنیار دەکەم مەبلەغێک دڤێ میزانیە بێتە تخصیص کردن بۆ دروست کردنا بینایەتێک بۆ دار الاستراحە بۆ پاشەرۆژ چونکە بۆی هەیە زۆر شت حەل بکات و مەرج نییە ئەم مەبلەغە بە یەک جار تەخصیص بکرێتن بۆ ئەمسالّ رەنگە بۆ ئەمسالّ ملیۆن دینار بێت و بودجەی سالّی ٢٠٠١ مەبلەغێکی تر بێت، سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاک جەمیل دەتوانی وەلاّمیان بدەیتەوە.

بەڕێز جـــــەمـــــیل عـــــەبدی سندی:

بەڕێز ســـــەرۆکی ئەنجـــــومـــــەن.

دەربارەی قسەکانی بەڕێز مامۆستا عبدالخالق زەنگەنە مصاریف دائیمەن کەی پێشکەش دەکرێت مصاریف دائیمەن ئێ ساڵی تەواو لە ضمنی حساباتی ختامی پێشکەش دەکرێت و مصاریفی تەواو بە پێی قانونی عێراقی قانونی مالیە کە لای ئێمە نافذالمفعولە مانگی کانونی دووەم لەگەڵ شوبات وئادار ئەوەش هەر بۆ تصفیەی حساباتە یانی حساباتی ختامی کەی بەڕێزان ئەندامانی پەرلەمان دەتوانن داوا بکەن لە دیوان بەڕێز سکرتێری پەرلەمان کەی پێشکەش دەکرێت بۆ بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان حساباتی ختامی لە سەرەتای مانگی نیسان یانی بۆ حساباتی ختامی دائیمەن کەی داوا دەکەی دەڵێی ساڵی دوو هەزار کەی رۆیشتووە لە بدایەتی نیسان یانی ئێستا ئەم سێ مانگەی داهاتووش هەر بۆ تصفیەی حساباتە ئەگەر بڵێی لە شەش مانگ چەند سەرف کراوە ئەوە دەتوانم بە جەنابی بڵێم لە شەش مانگدا نۆ ملیۆن و سێ سەدو دەهەزار دینار و سێ سەدو هەشتاو یەک دۆلار صرف کراوە ئەم ژمارەیە گەر ئەو برادەرانەی لە دەرەوەی هۆڵی پەرلەمان لە ناو پەرلەمان بان مصاریفەکە دوو بەرامبەر دەبوونە دەبوونە هەژدە ملیۆن و هەژدە ملیۆن گەر ضربی دووی بکەی عەینەن تەقریبا ئەو میزانیەی کە تقدیم کراوە هەمان نسبەیە هیچ گۆڕانکاریەکی وای تێدا نەکراوە ژمارەکە زۆر متواضعە چونکە نۆ ملیۆن و شتێکە گەر برادەرانیش لێرە بووان دەبووە نۆزدە ملیۆن گەر ضربی دووی بکەی ئەو نۆزدە ملیۆنە چونکە شەش مانگ ئەوەندە رۆیشتووە ساڵی تەواو یانی دەکاتە سی و هەشت ملیۆن ژمارەکە رێک وپێکە و مەرج نییە هەر وەکو ساڵی پێشوو دەربچێ دوور نییە هەندێک مصاریفی تر بێتە پێشەوە هەندێ وفودی تر بێتە پێشەوە، دەربارەی ئەوەی کە ئێمە لە قەرنی بیست نین ئێمە لە قەرنی بیست و یەکین ئەوە ساڵێکە ئێمە لە قەرنی بیست و یەکین و ژمارەی میزانیەی هەموو عالەم ژمارەی میزانیە دائیمەن بە رەقەم دێت هیچ میزانیەک نییە بەنوسین بێت هی تورکم دیوە هی سوریا هی بغدادم دیوە کە من لە وەزارەتی تخطیط بووم دائیمەن بە رەقەم دێت ئەگەر مبلەغێک صرف بکەیت بە نووسین دەڵێی ئەوە چەند رۆیشتووە بەڵام میزانیە گەر بەو شێوەیە بێت ئەوە نابێتە میزانیە دائیمەن میزانیە بە ئەرقامە و لە هەموو جیهاندا و هی پەرلەمانیش دەبێ وابێ لە سیستەمی دارایی دەرنەچن دەبێ سیستەمی دارایی وەک هی عێراق بێت چونکە ئێمەش دەبێ لە نفسی سیستەم بن و سوپاس، دەربارەی ئەوەی کە میزانیە چەند ساڵە نەبووە نەخێر میزانیەی پەرلەمان دائیمەن تصدیق کراوە لە (٩٢و ٩٣ و ٩٤و ٩٥) هەتا کاتێ ئێمە لە دەرەوەی هەوڵێریش بووین هەر میزانیەی پەرلەمان پێش وەخت ئەو حسابەمان کردووە و تصدیق بووە تەنیا ئەوەی دوو هەزار ئەویش پێشکەش کراوە دیوانی پەرلەمان داینناوە حسب توجیهاتی رئاسەتی پەرلەمان پێشکەشی لیژنەی دارایی کردووە راپۆرتەکەی نوسراوە ودیسان دووبارە تقدیمی رئاسەتی پەرلەمانی کردووە و ژمارەی کتابەکەش ئەوەندە بوو م/٧ لە رۆژی ١٠ی نیسانی دوو

هەزار یانی ئەوەش پێشکەش کراوە تەنیا تصدیقەکەی مابوو ئەگینا هەموو سالّەکانی تر میزانیەی پەرلەمان هەر مصدق بووە دەربارەی مامۆستا رجب شعبان کە فصلی خدمات ئێستا بە جەنابی دەلّێم فەصلی خدمات چییە، مخصصات و نەفەقاتی سەفەر لە ناو هەرێم مخصصات و نەفەقاتی ایفاد بۆ دەرەوەی هەرێم بۆ تورکیا بۆ ئەوروپا بۆ سوریا مخصصات و نەفەقاتی تحویل تحویل چییە؟ برادەرێک نەقل بێت مالّی خۆی لە ئاکرێ دێنێتە هەولێر بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن شتێکی بۆ صەرف دەکات یان موزەفێک لە پەرلەمان دەچێتە دهۆک و لە دهۆک دێتە وە ئەو تحویلە مەسائیلی طبع مطبوعاتی مجلەی پەرلەمان بێت یانی چی استمارەی تر هەموو مطبوعاتەکان دەگرێتەوە مەسائیلی برید هەمووی دەگرێتەوە برق و هاتف اتصالاتی دولی فاکس ئەوانە هەمووی دەگرێتەوە ایجاری اراضی و مبانی دەگرێتەوە ایجاری مکائن و معدات دەگرێتەوە ونەقل دەگرێتەوە اقصاتی تەئمین و اجوری محامی و هاتوچۆ ی وفود وعلاقاتی دەرەوەو مؤتمرات و ندوات واحتفالات و دفاع مدنی و مکافأە و اوسمە لغیر منتسبی دائیرەش دەگرێتەوە و بدل اشتراک لە دەوراتی تدریبی نشاطی کشفی و ریاضی گەر جێگایەک مسح بکاتن بۆ اراضی هەر دەیگرێتەوە نەقلی پارە لێرە بۆ دهۆک یان لە دهۆک بۆ ئێرە نەقلی شهود وموقوفین لێرەش حراسی هەیە ئەوەش دەگرێتەوە عمولەی بیعی طوابع و پاکردنەوەی دائیرە زۆر شتی تر مەسائیلی علمی و بحوثی علمی اجوری خبراو مستشارین و ئەوانە هەمووی دەگرێتەوە من دەزانم بەڕێز مامۆستا رجب شعبان لەبەر چی بوو لەبەر مەکتەبی پەرلەمانی لە ئاکرێ ئایا تێیدایە یان تێیدانییە بەلّێ تێیدایە لەسەر مصاریفی کوتلە دەیگرێتەوە ئی دهۆک وئی ئاکرێ و ئی هەولێر ئەوەی هەمووی تێدایە مستلزماتی خدمی و دەربارەی دار الاستراحە ئەوە بە مراحل دەکرێت ئەوەش رئاسەتی پەرلەمان دەیزانێت کەی پێویستە کەی پێویست نییە، سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

فەرموو کاک فەرەنسۆ.

بەڕێز فەرەنسۆ تۆما هەریری:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

قسەکانی من لەسەر میزانیە نییە من زۆر بە گەرمی پشتگیری پێشنیارەکەی کاک ئیبراهیم سعید دەکەم زۆر پێویستە بۆ ئەو برادەرانەی کە لە دەرەوەی هەولێر دێن شوێنیان نییە لە ئێستاوە بیر لەوە بکرێتەوە بەلّکو میوانخانەیەک شتێکیان بۆ دروست دەکرێت پێشنیارەکە بەجێ یە وپشتگیری دەکەم، سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاک د.رزگار فەرموو.

بەڕێز د.قاسم محەمەد قاسم:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

داخازیا من سەر تەفاصیل لەسەر وفودە ئەو رەقەمەمان بزانیبا ئەگەر زەحمەت نەبێ، سوپاس.

بەڕێز ســـــــەرۆکی ئەنجـــــــومـــــــەن:

هەفتا هەزار دۆلار تحدید کراوە خدمی ئەوە بۆ وفودە وایفادیان ئەگەر بە ئیش چووە دەرێ ئەو هەفتا هەزارە لەوە حساب دەکرێ هەتا ئێستا باوەڕ ناکەم شتی وا کرابێ، فەرموو کاک محەمەد.

بەڕێز مـــحـــەمـــەد حـــەســـەن بالّەتە:

بەڕێز ســـــــەرۆکی ئەنجـــــــومـــــــەن.

کاک جەمیل فەرمووی حساباتی ختامی لەیەکی نیسان تقدیم دەکرێت راستە وەختی خۆی بەپێی قوانینی مالیەی عێراقی لە یەکی نیسان پێشکەش دەکرا چونکە یەکی نیسان سالّی مالی بوو بەلاّم ئێستا بدایەتی سالّی مالی عێراقیش لە یەکی کانون ثانی دەست پێ دەکەن یانی نهایەتی کانونی یەکەم یەکی کانونی دووەم سالّی مالی تەواو دەبێت ئینجا لەبەر ئەوە حساباتی ختامی دەبوایە پێشکەش کرابوایە من تەئیدی بەڕێز کاک عبدالخالق دەکەم لەگەلّ ئەوەش ئەوەی ۹۹ حساباتی ختامی بۆ ئێمە نەهاتووە ئەوەی ۹۸ بۆ ئێمە نەهاتووە، سوپاس.

بەڕێز ســـــــەرۆکی ئەنجـــــــومـــــــەن:

فەرموو کاک جەمیل.

بەڕێز جـــــەمـــــیـل عـــــبـــــدی سندی:

بەڕێز ســـــــەرۆکی ئەنجـــــــومـــــــەن.

قوانینی مالی هەر ماون وەختی عێراق گۆڕاش ئەوە لە عهدی ملکی بوو لە یەکی نیسان پاش شۆڕشی چواردەی تەموز گۆڕاوە بۆ یەکی یەک هەر حساباتی ختامی لەبەر تصفیاتی سلفە لەبەر هەندێ مشاریعی تنفیذی مباشرە لەبەر هەندێ مشارعی خطە دائیمەن سێ مانگ مجالە یەکی نیسان حساباتی ختامی هەر پێشکەش دەکرێت ئێستاش لە عێراق هەلەیەکی نیسانە و لە چلەکان و پەنجاکان ئەو کاتە لە ۷/۱ پێشکەشیان دەکرد یانی سێ مانگی تر دوای نیسان، بەلاّم حساباتی سەری رأس سالّی پاش رزگار کردنی عێراق بووە ۱/۱ سێ مانگ مجالی تصفیاتی ئەو حسابات وسلف و مشاریع و تنفیذە لە یەکی نیسان دەستی پێکرد و زۆر سوپاس.

بەڕێز ســـــــەرۆکی ئەنجـــــــومـــــــەن:

روونکردنەوەیەک حساباتی ختامی پێویستە تا ۱۲/۳۱ بێت تا ئەمڕۆ چەند صرف دەکرێت پێویستە ئی سالّی دوو هەزار کە ئێمە تقدیمی دەکەین دەبێت تا سی و یەکی دوازدەی تێدا بێت یانی هەموو سالّەکەی تێدا بێت بە کاملی ئەوە بە تەئکید لەوانەیە لە مانگی یەک لە مانکی دوو یان لە هەر دانیشتنێکی تری پەرلەمان ئەگەر حازر بێت تقدیمی پەرلەمان دەکرێت، تێبینی تر چی هەیە؟، باشە مادام تێبینی نییە دەیخەینە دەنگدانەوە. تکا لەو بەڕێزانە دەکەم کە میزانەی پەرلەمان بەو شێوەی خوێنرایەوە پەسەندی دەکەن فصل فصل دەیخوێنینەوە فەرموو کاک جمیل.

بەڕێز جـــــەمـــــیـل عـــــەبـدی سـندی:

بەڕێز ســـــــەرۆکی ئەنجـــــــومـــــــەن.

فصلی یەکەم نەفەقاتی اعضاء وموظفین (۱۷۷۸٤۰۰۰) دیناره لەگەلّ چل هەزار دۆلار.

بەڕێز ســـــــەرۆکی ئەنجـــــــومـــــــەن:

تکا لەو بەڕێزانە دەکەم کە فصلی یەکەم پەسەند دەکەن دەستیان بەرزبکەنەوە... سوپاس... ئەو بەڕێزانەی کە پەسەندی ناکەن تکایە دەستیان بەرزبکەنەوە... فصلی یەکەم بەگشتی دەنگ وەرگیرا.

بەڕێز جـــــەمـــــیل عـــــەبدی سندی:

فصلی دووەم مستلزماتی خدمی (٣٩٨٢٠٠٠) سێ ملیۆن ونۆسەدو هەشتاو دوو هەزار دینارە لەگەڵ هەفتا هەزار دۆلار.

بەڕێز ســـــــەرۆکی ئەنجـــــــومـــــــەن:

ئەو بەڕێزانەی کە فصلی دووەم پەسەند دەکەن تکایە دەستیان بەرزبکەنەوە... سوپاس... ئەو بەڕێزانەی کە پەسەندی ناکەن دەستیان بەرزبکەنەوە... بەگشتی دەنگ فصلی دووەم وەرگیرا.

بەڕێز جـــــەمـــــیل عـــــەبدی سندی:

فصلی سێیەم مستلزماتی سلعی (١٨١٥٠٠٠) ملیۆنێک و هەشت سەدو پازدە هەزار دینارە.

بەڕێز ســـــــەرۆکی ئەنجـــــــومـــــــەن:

ئەو بەڕێزانەی کە فصلی سێیەم پەسەند دەکەن تکایە دەستیان بەرزبکەنەوە... سوپاس... ئەو بەڕێزانەی کە پەسەندی ناکەن دەستیان بەرزبکەنەوە... بەگشتی دەنگ فصلی سێیەم وەرگیرا.

بەڕێز جـــــەمـــــیل عـــــەبدی سندی:

فصلی چوارەم نەفەقاتی صیانە (٤١٧٠٠٠٠) چوار ملیۆن و سەدو هەفتا هەزار دینارە لەگەڵ بیست هەزار دۆلار.

بەڕێز ســـــــەرۆکی ئەنجـــــــومـــــــەن:

ئەو بەڕێزانەی کە فصلی چوارەم پەسەند دەکەن تکایە دەستیان بەرزبکەنەوە... سوپاس... ئەو بەڕێزانەی کە پەسەندی ناکەن دەستیان بەرزبکەنەوە... بەگشتی دەنگ فصلی چوارەم وەرگیرا.

بەڕێز جـــــەمـــــیل عـــــەبدی سندی:

فصلی پێنجەم (النفقات الرأسمالیه) (٥٧٨٠٠٠٠) پێنج ملیۆن وحەوت سەدو هەشتا هەزار دینارە وسی هەزار دۆلارە.

بەڕێز ســـــــەرۆکی ئەنجـــــــومـــــــەن:

ئەو بەڕێزانەی کە فصلی پێنجەم پەسەند دەکەن تکایە دەستیان بەرزبکەنەوە... سوپاس... ئەو بەڕێزانەی کە پەسەندی ناکەن دەستیان بەرزبکەنەوە... بەگشتی دەنگ فصلی پێنجەم وەرگیرا.

بەڕێز جـــــەمـــــیل عـــــەبدی سندی:

فەصلی شەشەم نەفەقاتی تحویلی (٣٧٢٠٠٠٠) سێ ملیۆن و حەوت سەدو بیست هەزار دینارە و لەگەڵ بیست هەزار دۆلار.

بەڕێز ســـــەرۆکی ئەنجـــــومـــــەن:

ئەو بەڕێزانەی کە فصلی شەشەم پەسەند دەکەن تکایە دەستیان بەرزبکەنەوە... سوپاس... ئەو بەڕێزانەی کە پەسەندی ناکەن دەستیان بەرزبکەنەوە... بەگشتی دەنگ فصلی شەشەم وەرگیرا. باشە فەصلی حەوتەمتان نوسیوە؟ بۆچی نەتانوسیوە.

بەڕێز جـــەمـــیل عـــبـــدی سندی:

فەصلی حەوتەم بعثات و شتی دەرەوەیە یانی بۆ نموونە عێراق یارمەتی منظمەی تحریر دەدات یان یارمەتی منظمەی شتێکی تری جامیعەی دولی عربی دەدات ئەوە فصلی حەوتەمە یانی مساعدات بۆ دەرەوە وەکو ئێمە محتاجین یانی خەڵک یارمەتی ئێمە بداتن وهەر ئەوەی تەقدیم کراوە لە رئاسەتی پەرلەمان بۆ لیژنەی مالی تێبدا نییە وئێمەش دەستکاریمان نەکردووە سالآنی رابردووش هیچ جارێک مبلەغێک لەوێ دانەنراوە لە هیچ وەزارەتێکیش دانانرێ، سوپاس.

بەڕێز ســـــەرۆکی ئەنجـــــومـــــەن:

فصلی هەشتەم بخوێنەوە.

بەڕێز جـــەمـــیل عـــبـــدی سندی:

فەصلی هەشتەم پرۆگرامی تایبەت یەک ملیۆن دینارە.

بەڕێز ســـــەرۆکی ئەنجـــــومـــــەن:

ئەو بەڕێزانەی کە فصلی هەشتەم پەسەند دەکەن تکایە دەستیان بەرزبکەنەوە... سوپاس... ئەو بەڕێزانەی کە پەسەندی ناکەن دەستیان بەرزبکەنەوە... بەگشتی دەنگ فصلی هەشتەم وەرگیرا. بەڵآم وا تصور دەکەم کە فصلی حەوتیش بخەینە دەنگدان.

بەڕێز جـــەمـــیل عـــەبدی سندی:

بەڕێز ســـــەرۆکی ئەنجـــــومـــــەن.

ئارەزووی جەنابتانە.

بەڕێز ســـــەرۆکی ئەنجـــــومـــــەن:

کە پەرلەمان تەئیید بکات فەصلی حەوتەمە و رەقمی تێدا نەبێت، کاکەرەش فەرموو.

بەڕێز کـــاکـــەرەش مـــحـــەمـــەد نەقـــشـــبـــەندی:

بەڕێز ســـــەرۆکی ئەنجـــــومـــــەن.

تەنیا ئەو تێبینییە بوو بنوسرێ بەڵآم بەبێ مبلغ یانی مبلغی مقابل نەبێت یانی بنوسرێ مەسەلەکە چییە و مەبلەغمان بۆ دانەناوە لەبەر ئەوەی کە ئێستا امکانیەت نییە بەڵآم بنوسرێ بۆ میزانیاتی مستقبل احتمال هەیە وئەو کاتی لەوانەیە امکانیە هەبێت، سوپاس.

بەڕێز ســـــەرۆکی ئەنجـــــومـــــەن:

ئەو پێشنیارەش دەخەینە دەنگدانەوە تکا لەو بەڕێزانە دەکەم کە پەسەندی دەکەن کە خاڵی حەوتەم بنوسرێ بە بەتاڵی کە امکانیەتی ئەوە نییە یارمەتی دەرەوە بدرێت دەستیان بەرزبکەنەوە...

سوپاس ... ئەو بەڕێزانەی کە پەسەندی ناکەن دەستیان بەرزبکەنەوە... بەگشتی دەنگ ئەوەش پەسەند کرا. تکایە رەقەمی گشتی بخوێننەوە.

بەڕێز جەمیل عەبدی سندی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

کۆی گشتی (٣٨٢٥١٠٠٠) سی و هەشت ملیۆن و دوو سەدو پەنجاو یەک هەزار دینارە و لەگەڵ (١٨٠٠٠٠) سەدو هەشتا هەزار دۆلاری ئەمریکی.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

مەبلەغی گشتی میزانیەی پەرلەمان دەخەینە دەنگدانەوە.

ئەو بەڕێزانەی کە هەمووی پەسەند دەکەن تکایە دەستیان بەرزبکەنەوە... سوپاس... ئەو بەڕێزانەی کە پەسەندی ناکەن دەستیان بەرزبکەنەوە... میزانیەی پەرلەمان بەگشتی دەنگ وەرگیرا. زۆر سوپاس کاک جەمیل.

بەڕێزان ئەمڕۆ دوایین کۆبوونەوەی پەرلەمانە لە ساڵی دوو هەزارە لەراستیدا ساڵێکی پڕ بەرهەم بوو کاروبارێکی باش لە پەرلەماندا کرا چ لەرووی کۆبوونەوە وچ لەرووی دەرچواندنی یاسا چ لەرووی پەیوەندی بە دەرەوە بە هاتنی وفودەوە لە راستیدا ساڵێکی پر بوو و بە بەرهەم بوو وەکو باسمان کرد، لێرەدا شایستەی ئەوەیە کە یەکە یەکە سوپاسی ئەندامانی پەرلەمان بکەم بۆ ئەو بەرهەمانەیان وهیوادارم ساڵی ئایندەش بەهەمان روح وبەهەمان گیان زیاتر بە کاربن و بەرهەم هێنەر بن جارێکی تر سوپاسی هەموو لایەکتان دەکەم وتکام وایە لە ئەندامانی بەڕێزی پەرلەمان تاکو پازدەی یەک بە هیچ لایەکدا نەچن چونکە زۆر محتملە جلساتی استثنائیمان هەبێت لەبەر هەندێ کاروباری زۆر پێویست لێرەدا کۆتایی بەو کۆبوونەوەیە دەهێنین و زۆر سوپاس.

فرسەت ئەحمەد عەبدوڵڵا
سکرتێری ئەنجومەنی نیشتمانیی
کوردستانی عێراق

د.ڕۆژ نوری شاوەیس
سەرۆکی ئەنجومەنی نیشتمانیی
کوردستانی عێراق

به ناوی خوای بەخشندەو میهرەبان
به ناوی گەلەوە
ئەنجومەنی نیشتمانیی کوردستانی عێراق
ژمارەی بڕیار: ٣٩
مێژووی بڕیار: ٢٠٠٠/١٢/٣١

پشت بە حوکمەکانی بڕگە(١)و بڕگە(٨)ی ماددەی(٥٦)لە یاسای هەموارکراوی ژمارە(١)ساڵی ١٩٩٢، ئەنجومەنی نیشتمانیی کوردستانی عێراق لە دانیشتنی ژمارە(٢٨)ی رۆژی ٢٠٠٠/١٢/٣١ یدا ئەم بڕیارەی خوارەوەی دا:

یەکەم:
ئیقرار کردنی بودجەی(ساڵی ٢٠٠١ی) ئەنجومەنی نیشتمانیی کوردستانی عێراق کە بەگشتی بڕی ( )دینارو( )دۆلاری ئەمریکییە.

دووەم:
بودجەی ئەنجومەنیش دەخرێتە ناو بودجەی هەرێمی کوردستانی عێراق و لەناو ئەوەدا دەنووسرێ.

سێیەم:
پێویستە لەسەر ئەنجومەنی وەزیران حوکمەکانی ئەم بڕیارە بخەنە کار.

چوارەم:
ئەم بڕیارە لە وەقایعی کوردستاندا بڵاو دەکرێتەوە.

د.ڕۆژ نوری شاوەیس
سەرۆکی ئەنجومەنی نیشتمانیی
کوردستانی عێراق

پرۆتۆکۆلی دانیشتنی ژمارە (٢)نائاسایی

دوو شەممە ڕێکەوتی ٢٠٠١/١/٨

کاتژمێر (١٠)ی سەر لەبەیانی ڕۆژی دوو شەممە ڕێکەوت٢٠٠١/١/٨ ئەنجومەنی نیشتمانیی کوردستانی عێراق بەسەرۆکایەتی بەڕێز د.ڕۆژ نوری شاوەیس سەرۆکی ئەنجومەن و، بە ئامادەبوونی بەڕێز فەرسەت ئەحمەد عەبدوللا سکرتێری ئەنجومەن، دانیشتنی (ژمارە دوو)ی خولی نائاسایی دووەمی، ساڵی (٢٠٠١)ی خۆی بەست.

بەرنامەی کار:

بەپێی حوکمەکانی برگە(١)ی ماددە(٢٠) لە پێڕەوی هەموارکراوی ناوخۆی ئەنجومەنی نیشتمانیی کوردستانی عێراق ژمارە(١)ی ساڵی ١٩٩٢، دەستەی سەرۆکایەتی ئەنجومەن بڕیاری دا بەرنامەی کاری دانیشتنی (ژمارە دوو)ی خۆی لە کاتژمێر (١٠)دەی سەر لە بەیانی ڕۆژی دوو شەممە ڕێکەوتی ٢٠٠١/١/٨ دا بەم شێوەیە بێت:

١ـ خستنەڕووی بابەتی متمانە دان بە بەڕێز عبد کریم مراد ناسراو بە (یدالله) وسوێند خواردنی یاسایی لەبەردەم ئەنجومەنی نیشتمانیدا کە لە لایەن سەرۆکی حکومەتی هەرێم بۆ پایەی وەزیری هەرێم پالێوراوە

٢ـخستنەڕوو وگفتوگۆکردنی پلانی ساڵی ٢٠٠١ی حکومەتی هەرێمی کوردستانی عێراق.

٣-خستنەڕوو وگفتوگۆکردنی بودجەی هەرێمی کوردستانی عێراق پڕۆژەی یاسای بودجەی ساڵی ٢٠٠١ی زایینی.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

بەناوی خوای بەخشندەو میهرەبان، بەناوی گەلی کوردستانەوە دانیشتنی ژمارە(٢)ی نائاسایی دەست پێ دەکەین، پێشەکی بەخێر هاتنێکی گەرمی بەڕێزان سەرۆکی حکومەتی هەرێمی کوردستان و جێگری سەرۆکی حکومەتی هەرێمی کوردستان و برا وەزیرەکان دەکەم، بەڕێزان بەرنامەی کاری ئەمڕۆمان پێک هاتووە لە سێ خاڵ یەکەم خستنەڕووی بابەتی متمانە دان بە بەڕێز عبد کریم مراد ناسراو بە (یدالله) وسوێند خواردنی یاسایی لەبەردەم ئەنجومەنی نیشتمانیدا کە لە لایەن سەرۆکی حکومەتی هەرێم بۆ پایەی وەزیری هەرێم پالێوراوە، دووەم خستنەڕوو وگفتوگۆ کردنی پلانی ساڵی ٢٠٠١ی حکومەتی هەرێمی کوردستانی عێراق، سێیەم خستنەڕوو وگفتوگۆکردنی بودجەی هەرێمی کوردستانی عێراق پڕۆژەی یاسای بودجەی ساڵی ٢٠٠١ی زایینی. بەنسبەت خاڵی یەکەمەوە تکا لە بەڕێز جەنابی سەرۆکی حکومەتی هەرێمی کوردستانی عێراق دەکەم کە بفەرموێ ترشیحی ناوبراو بکات بۆ پلەی وەزیر.

بەڕێز نێچیرڤان بارزانی/ سەرۆک وەزیران:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

پێشنیاری ئێمە بۆ پۆستی وەزیری هەرێم بەڕێز کاک عبد کریم مراد ناسراو بە (یدالله) کە خەباتگێڕێکی کۆنی کوردایەتییە ئێمە پێشنیاری دەکەین بۆ ئەم پۆستە، سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

تکا لەو بەڕێزانە دەکەم کە ئەم پێشنیارە پەسەند دەکەن دەستیان بەرزبکەنەوە... سوپاس... ئەو بەڕێزانەی کە پەسەندی ناکەن تکایە دەستیان بەرزبکەنەوە... بەگشتی دەنگ بەڕێز عبد کریم مراد پەسەند کرا بۆ پۆستی وەزیری هەرێم تکایە با بفەرموێ بۆ سوێند خواردن.

بەڕێز عەبد کەریم مەوراد(یدالله):

بسم الله الرحمن الرحيم

اني عبدكريم مراد وزير الاقليم في حكومة اقليم كوردستان العراق

اقسم بالله العظيم ان احافظ مخلصاً على وحدة شعب وارض كوردستان العراق وان احترم القوانين المرعية وان اراعي مصالح الشعب رعايةً كاملةً.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

بەڕێزان رێگام پێ بدەن بەناوی خۆم و هەموو ئەندامانی ئەنجومەنی نیشتمانی کوردستانی عێراق پیرۆبایی ئاراستەی بەڕێز عبدکریم مراد بکەم کە خەباتگێڕێکی دێرین و ناسراوی پارتی دێموکراتی کوردستانە یەکێکە لە خەباتگێڕە ناسراوەکانی کوردی بەغدا، کوردە فەیلیەکان کە دەورێکی دیارو ناسراوی هەبووە لە رێکخستنی ریزەکانی رۆڵەی کورد لە بەغداو ناوەڕاستی عێراقدا هەروەها لە خەباتکردن ولە بەربەرەکانی کردنی پیلانە گلاوەکانی داگیرکەرەکانی کوردستان دەوری هەبووەو مقاومەت و ئازایەتی و خۆڕاگریەکی تەواوی لە بەندیخانەکاندا نیشان داوە بەتایبەتی لەسالانی شەست و سێ هیوادارین سەرکەوتوو بێت لە کارەکانیدا و پاڵپشتێک بێت بۆ ریزەکانی گەلی کوردستان وکۆکردنەوەی جەماوەری گەلی کوردستان لە دەوری پەرلەمان و حکومەتی هەرێمی کوردستان.

بەڕێزان خاڵی دووەمی بەرنامەی کاری ئەمڕۆمان خستنەڕووی پلانی ساڵی ٢٠٠١ی زایینی حکومەتی هەرێمی کوردستانی عێراقە. بەڕێز کاک سامی عبدالرحمن جێگری سەرۆکی حکومەتی هەرێمی کوردستان با بفەرموێ بۆ پێشکەش کردنی تێبینیەکانی.

بەڕێز سامی عەبدولرحمن/جێگری سەرۆک وەزیران:

بەناوی خوای بەخشندەو میهرەبان.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەنی وەزیران.

بەڕێزان ئەندامانی پەرلەمان وبرا وەزیرەکان.

یادداشتی ڕوونکردنەوە دەربارەی پرۆژەکانی پلانی ئابوری حکومەتی هەرێمی کوردستان بۆ

سالانی ۲۰۰۱ و ۲۰۰۲، پرۆژە و بەرنامەکانی گەشەپێدانی ئابوری هۆکارێکی سەرەکی پێشکەوتنی کۆمەڵە جا چ ئەو بەرنامەیە سالانە بێت یا بۆ چەند سالێک داڕێژرا بێت. بەلای کەمەوە بۆ ئەم چەند هۆیەی خوارەوە:

۱- بەرنامە دانان خزمەت گوزاری گشتی زیاتر بۆ کۆمەڵ دەرەخسێنێ.

۲- لە ئاوەدان کردنەوە وپەرەپێدانی ولات و گەیشتن بە کاروانی شارستانی و پێشکەوتن بەشداری دەکات.

۳- دەرفەتی نوێی کارکردن چ بەشێوەیەکی کاتی و چ بەشێوەیەکی بەردەوام بۆ هاوڵاتیان دابین دەکات بەمە ژیانێکی ئاسوده بۆ رۆڵەکانی گەل دەستەبەر دەکات و کار دەکاتە سەر پەرەپێدانی وچالاکیەکانی ئابوری.

بۆیە شتێکی ئاساییە کە حکومەت وئیداره جۆراو جۆرەکان لەسەر هەموو ئاستەکاندا بایەخێکی گەوره بە بابەتی پرۆژەو بەرنامە ونەخشەکێشانی ئابوری بدەن وبەشێکی گرنگی داهاتی خۆیان بۆ ئەم مەبەستە تەرخان بکەن. بۆیە دراسەت کردنی واقیعی ئابوری کوردستان و ئەو بارودۆخەی کە دەوری داوە و لە چوارچێوەی سنوری ئەو توانا مادییەی کە لەبەر دەستدایە حکومەتی هەرێم وای بەباش زانی لە رێگەی دابەش کردنی ئیستێثمارات بەسەر وەزارەت و ئەو دام ودەزگا جۆراوجۆرانەی کە کەرتەکانی ئابوری کوردستان پێک دەهێنن بەرنامەی وەبەرهێنانی سالانەی خۆی بۆ سالانی ۲۰۰۱ و ۲۰۰۲ دابڕێژن، ئەمەش بە رەچاوگرتنی سوود و قازانجی پرۆژەکان لە رووی ئابووریەوە و بە دەستهێنانی باشترین ئەنجامی چاوەڕوان کراو وبەدیهێنانی پێداویستیەکانی گەلی کوردستان وپێشکەوتن لە هەموو بوارەکاندا حکومەتی هەرێمی کوردستان گرنگییەکی زۆری بە پرۆژەکانی پلانی سالانی ۲۰۰۱ و۲۰۰۲ داوە کە هەندێکیان لەسەر بودجەی سنورداری حکومەتی هەرێم ئەنجام دەدرێن وبەشەکەی تریشیان پشت بە داهاتی بەرنامەی بریاری ۹۸٦ دەبەستن کە دیارە ئەویشیان هەر پارەو داهاتی گەلەکەمانە، لەکاتی داڕشتنی پلانی دوو سالێدا ئەو چەند فاکتەرو هۆکارانەی خوارەوە رەچاو کرا:

۱- لە هەر کوێیەک کە بۆمان گونجا بێت پرۆژەکانمان خستۆتە ناو بەرنامەکانی بریاری ۹۸٦ بەتایبەتیش بەرنامەی فێسی هەشتەم و فێسی نۆیەم کە لەماوەی مانگی تشرینی دووەمی رابردوودا پێشکەش کرا.

۲- تەواو کردنی ئەو پرۆژانەی کە لەکاتی کابینەی سێیەمدا بریاریان لەسەر درابوو یان دەست پێکرابوو یا ئەو پرۆژانەی کە کابینەی چوارەم لەماوەی سالی ۲۰۰۰ دا بریاری لەسەر داوە.

۳- کابینەی چوارەم دروشمی سەروەری یاساو ئاوەدان کردنەوەی هەڵگرتووە، بۆیە بۆ دابین کردنی پێداویستیەکانی جێبەجێ کردنی یاساو مسۆگەر کردنی ئاسایش و ئاسوودەیی هاوڵاتیان نەخشەکە هەمووی ئەو پرۆژانەی لەخۆ گرتووە کە وەزارەتی ناوخۆ پێشکەشی کردووە.

٤- بایەخێکی گەورە بە پرۆژەکانی ژێر خانی هەرێم دراوە هەروەک کردنەوە وهەموار کردن

وقیرتاو کردنی ڕێگاو بان ودامەزراندنی پردو بیناکردنی قوتابخانەو نەخۆشخانە و دروست کردنی خانوبەرە بۆ خێزان و کەس وکاری شەهیدان وگەڕاوەکان وراگوێزراوان و هەندێک لەو هاوڵاتیانە کە داهاتی کەمیان هەیە.

٥- پرۆژەکانی خزمەتگوزاری گشتی شوێنێکی گەورەیان لە پێلانەکە داگرتووە هەروەک خزمەتگوزاری ئاووئاوەڕۆ وکارەباو تەندروستی و پەروەردەو فێرکردنی باڵا وگەیاندنی ناوخۆو دەرەوە.

ئامانجی پلانەکە ئەوەیە کە هەر هاوڵاتیەک بە پێی پێویست ئاوی سازگاری بۆ مسۆگەر بکرێت و پەروەردەو خوێندن لە هەموو کونجێکی دوورونزیکی هەرێمدا بڵاوببێتەوە وگشت منداڵان و لاوانی کوردستان دەستیان بە قوتابخانە بگات بۆ ئەوەی خوێندنی ئیلزامی لە قۆناغی سەرەتایی دا جێبەجێ بکرێت ونەوەیەکی خوێندەوار و ڕۆشنبیرو هۆشیار وچەکدار بە زانست و زانیاری پەروەردە بکرێت چونکە مرۆڤ بزوێنەری سەرەکی پرۆسەی گەشەپێدانی ئابووریە و بەبێ بایەخ دان بە مرۆڤ پێشکەوتن بەدی نایەت، پێویستە پێشکەوتن وخۆشگوزەرانی خێزان وهەموو ئەندامێکی کۆمەڵ ئامانجی سەرەکی بەرنامەکانمان بێت، ئامانجی ئەم پلانە ئەوەیە کە خزمەتگوزاری تەندروستی بۆ هەموو هاوڵاتیەک بەخۆڕایی مسۆگەر بکرێت و خزمەتگوزاریە تەندروستییەکان بە نەخۆشخانەو بنکەی تەندروستی و تاقیگەکانەوە بەشێوەیەکی هاوسەنگ لەسەر تاسەری هەرێم بەتایبەتیش لەناوەندی قەزاکان دابەش بکرێت، هەروەها قۆناغ بە قۆناغ ئاوەڕۆ پرد بۆ تێکڕای ئەو کۆمەڵگایانە دروست بکرێن کە زیاتر لە بیست هەزار هاوڵاتیان تێدا دەژی و قەیرانی کارەباش لەرێگەی دابین کردنی سەرچاوەی زیاتر سووکتر بکرێت. دەمانەوێ مەسەلەی پەیوەندی تەلەفۆنی چارەسەر بکرێت و بەدالەکان چاک بکرێنەوە وبەدالەی هاوچەرخی نوێ لەسەرتاسەری شار و شارۆچکەکاندا دابمەزرێن وشارەکانی هەرێم بە تۆڕێکی مۆدێرن بەیەکەوە بگەیەندرێن.

٦- لەبەر ئەوەی ڕووبەرێکی فراوانی زەوی وزاری شیاو بۆ کشتوکاڵ وچاندن لە هەرێمدا هەیە و زۆر لەشاخەکانی کوردستان بەدارستان داپۆشراون وسەرچاوەی جۆراوجۆرو گەورەی ئاو لەکوردستاندا هەن هەروەها لەبەر گرنگی کشتوکاڵ بۆ هێنانەدی خۆ بژێوی (الاکتفاء الذاتی) ودابین کردنی خۆراکی پێویست بۆ هاوڵاتیان لەو ڕوانگەیەی کە زیاتر لە ٢٠ ٪ی دانیشتوانی هەرێم هێشتا لە گوندەکاندا نیشتەجێن وبۆ بەڕێوەبردنی ژیان و گوزەرانی خۆیان پشت بە بەروبومی کەرتی کشتوکاڵی دەبەستن بۆیە حکومەتی هەرێم بایەخێکی زۆری بە کەرتی کشتوکاڵی و پێداویستیەکانی داوە هەروەک دابین کردنی کەلو پەل وتۆو وچاندن وپرۆژەی بچوکی ئاودێری وچاک کردنی زەویی کشتوکاڵی وپاراستنی دارستانەکان ئەمانە سەرەڕای بایەخ دان بە سامانی ئاژەڵی کە لەم دواییەدا پێشکەوتنێکی بەرچاوی بە خۆیەوە دی.

٧- حکومەتی هەرێم گرنگییەکی گەورە بە تەرخان کردنی دارایی پێویست بۆ کەرتی پیشەسازی

دەدات کە بەرهەم هێنان و گواستنەوە و دابەش کردنی کارەبا دەگرێتە خۆ ئەمە سەرەڕای ئەو پڕۆژە بەرهەمهێنانەی کە بەشێوەیەکی سەرەکی پشت بە کەرەستەی خاوی خۆمالّی دەبەستێت هەروەک پیشەسازی خۆراک و پڕۆژەی پیشەسازی کشتوکالّی دیکە کە پێداویستی راستەقینەی هاوولاتیان دەستەبەر دەکات و دەرفەتی کاری بەردەوام دەرەخسێنێت و لەهەندێک بواردا ڕێگای هێنانی کەلوپەل لەدەرەوە دەگرێت.

٨- پڕۆژەکانی وەزارەتی ڕۆشنبیری لە پێناوی دابین کردنی دامەزراو وئامرازی پێویست بۆ دام ودەزگاکانی راگەیاندن ولاوان لەپلانەکەدا جێگایان بۆ کراوەتەوە، ئەمەش بە مەبەستی بلاوکردنەوەی بەرفراوانی ڕۆشنبیریی نیشتمانی وهاوچەرخ وپێگەیاندنی لاوان و دەستبەدەر کردنی پێداویستیەکانی راهێنانی لەش بۆیان، هەروەها لە پلانەکەدا بایەخی پێویست بە پڕۆژەکانی وەزارەتی ئەوقاف و کاروباری ئیسلامی دراوە کە بەرپرسیارە لە دابین کردنی بالّەخانەی زیاتر بۆ فەرمانگەکانی وەزارەت وبینا کردن و نوژەن کردنەوەی مزگەوت وشوێنە ئایینیەکان لە هەمان کات پڕۆژەکانی وەزارەتی داد لە بۆ ئەنجامدانی ئەرک و چالاکیەکانی وەزارەت بە چاکترین شێوە لە پلانەکەدا جێگایان بۆ کراوەتەوە.

٩- لە پێناوی پاکردنەوەی خاکی هەرێمی کوردستان لەو مینە چێنراوانەی کە ژمارەیان بەزیاتر لە دە ملیۆن مینی جۆراو جۆر مەزەندە دەکرێت و بەردەوام زیانی گیانی لە هاولاتیان دەدەن وزۆر کەس دووچاری پەککەوتوویی وکەم ئەندامی دەکەن هەروەها بۆ پێشکەش کردنی هاوکاری پێویست بۆ قوربانیانی تەقینەوەی مین پلانەکە دارایەکی زۆری تەرخان کردووە.

١٠- بە پێویستی دەزانین ئاماژە بەو راستییە بکەین کە ئەو پڕۆژانەی لەلایەن وەزارەتی دارایەوە تەمویل دەکرێن ولەسەر ئەو داهاتە وەستاون کە خەملّێنراوە وپێش بینی دەکرێت، بۆیە جێبەجێ کردنی ئەو پڕۆژانە بە هێنانەدی ئەو داهاتانە پەیوەستە.

١١- جێبەجێ کردنی زۆربەی ئەو پڕۆژانەی کە لەسەر داهاتی بڕیاری ٩٨٦ ئەنجام دەدرێن زیاتر لەسالّێک درێژە دەکێشێت ورەنگە هەندێکیان تا تەواو بوونیان سێ سالّیان پێ بچێت، ئەمەش لەلایەکەوە دەگەڕێتەوە بۆ قەوارەو وسروشتی هەندێک لەو پڕۆژانە و لەلایەکی دیکەشەوە بۆ ئەو شێوازەی کە هەندێک لە ئاژانسە پەیوەندیدارەکانی (un) لە جێبەجێکردندا پەیڕەوی دەکەن. هەروەها جێبەجێ کردنی زۆر لەو پڕۆژانەی کە وەزارەتی دارایی و ئابووری ئەنجامیان دەدات زیاتر لە سالّێک دەخایەنێت چونکە قەوارەو سروشتی پڕۆژەکان ئەم ماوەیەی پێویستە.

لەکۆتاییدا لەو باوەڕەداین کە تێکڕای پڕۆژەکانی پلانەکە بەتەنگەوە هاتنێکی واقیع بینانەی حکومەتی هەرێمە بۆ پێداویستیەکانی پێشکەوتنی گەلەکەمان لە ڕووی ئابووری وکۆمەلّایەتی و کەلتووریەوە ئەو گەلەی کەسالّەها سالّ زوڵم وزۆرو هەژاری تەنگی پێ هەلّچنیوە ولەمافەڕەواکانی بێ بەش بووە. بە جێبەجێ کردنی ئەم بەرنامە ئومێد بەخش وگەورەیە بەتایبەتی بەرنامەی ٩٨٦ ڕووی گەشاوەی کوردستان سیمایەکی سەقامگیر دەپۆشێ لەهەموو بوارەکان. وا

لەخوارەوەش لیستەکانی داهاتی تەرخانکراو بۆ هەر بەشێک سالّی (٢٠٠١ و ٢٠٠٢)ی حکومەت لەبەشەکانی پلان دەخەینەڕوو چ ئەو پرۆژانەی لەسەر داهاتی وەزارەتی دارایی وئابووریە لەسەر داهاتی بڕیاری ٩٨٦ ئەنجام دەدرێت.

بەڕێزان ئێستا چەند ژمارەیەکی سەرەکی هەنە دەربارەی بودجەکانی پلانی ئابوری کە سێ حەقلە و ناوی وەزارەتەکان و ئەو بودجەیەی کە بۆی دانراوە بە پلان یانی لەسەر حسابی وارداتی وەزارەتی دارایی بە دینارو ئەوی تریش بە دۆلارە لەسەر حسابی ٩٨٦ وگوتمان وەزارەتی دارایی نەمانگوت حکومەت چونکە حسابێکی واقیعیش وایە هەر دووکی داهاتی حکومەتە بۆیە بەو تەصنیفە دانرا:

١- وەزارەتی ناوخۆ (86 382 988)دینار.

٢- وەزارەتی دارایی و ئابوری (66 500000)دینار.

ئەم دوو وەزارەتە هیچی ناچێتە سەر ٩٨٦ بە تەبیعەتی خۆیان.

٣- وەزارەتی پیشەسازی و وزە (58 390 828)دینار وزائیدەن (99 750)هەزار دۆلار ئەوە ٩٨٦.

٤-وەزارەتی گواستنەوەوگەیاندن (204 100 000) دینار لەگەڵ (71)ملیۆن دۆلار.

٥- وەزارەتی کشتوکاڵ وئاودێری (3 920 550)دینار لەگەڵ (243 61 500) دۆلار.

٦- وەزارەتی شارەوانی و گەشت وگوزار (321 303 987) دینار. دەبی لێرە بڵێم لە ضمنی ئەو مەبلەغە (31 38 987) دینار تەرخان کراوە بۆ ئەو پرۆژانەی کە بەردەوامن نەک پرۆژەی تازەن. هەروەها بۆ ئەم وەزارەتە بە دۆلار (248 611) دۆلار.

٧- وەزارەتی پەروەردە(44 599 750) دینار زائیدەن (129 970 425) دۆلار.

٨- فێرکردنی باڵا (44 599 300) دینار لەضمنی ئەوە (5 832 000) دینار بۆ مەشاریعی بەردەوامە زائیدەن(28 496 50)دۆلار.

٩- وەزارەتی ئەشغال و نیشتەجێ کردن (166 81 825) دینار لەوە (4681825)دینار بۆ مەشاریعی بەردەوامە زائیدەن(64 350 000) دۆلار.

١٠- وەزارەتی ئاوەدان کردنەوە وگەشەپێدان(72 895 20) دینار لەوە (40413500) بۆ پرۆژەی بەردەوامە بە دۆلار بۆ ئەم وەزارەتە (179 985 535) دۆلار.

١١- وەزارەتی تەندروستی و کاروباری کۆمەڵایەتی بەدینار نیەتی بە دۆلار (٩٨) ملیۆن و(٩٨٩٧٠٧٢٧) دۆلار.

١٢- وەزارەتی داد (٣٨٥٦٢١٣٩) دینار لەوە (١٢٩١٢١٣٩) بۆ پرۆژەی بەردەوامە.

١٣- وەزارەتی رۆشنبیری (٣٥١٨٣٤٦٠) دینار زائیدەن (٥٧٠٠٠٠٠)دۆلار.

١٤- وەزارەتی یارمەتی مرۆڤایەتی وهاوکاری هەیەتی (١٨٥٢٢٢٠٠) دینار.

١٥- وەزارەتی ئەوقاف وکاروباری ئیسلامی (٤٣٢٥٠٠٠٠) دینار .

کۆی گشتی بەدینار ملیارێک وسەدو نۆەت و دوو ملیۆن وسێ سەد و سی وحەوت هەزار و نۆسەدو هەشتاو حەوت دینار بە ژمارە دەخوێنمەوە (1192337987)، بە دۆلار ملیارێک و سەدو هەشتاو هەشت ملیۆن و چوار سەدو حەڤدە هەزار وچوار سەدو سی و حەوت دۆلار بە ژمارە (1188417437)، سوپاس.

بەڕێز ســـــــەرۆکی ئـەنجـــــــومـــــــەن:

سوپاسی بەڕێز کاک سامی عبدالرحمن جێگری سەرۆکی حکومەتی هەرێمی کوردستان دەکەین بۆ ئەم راپۆرتە با بفەرموێ بچێتەوە جێگای خۆی، تکا لە بەڕێز وەزیری دارایی و ئابوری هەرێمی کوردستان کاک سرکیس ئاغا جان دەکەین کە بفەرموێ بۆ ئەوەی تێبینیەکانی وەزارەتی دارایی دەربارەی بودجەی سالّی ٢٠٠١ی زایینی پێشکەش بکات.

بەڕێز سەرکیس ئاغا جان/ وەزیری دارایی وئابوری:

بـەڕێز ســـــــەرۆکی ئـەنجـــــــومـــــــەن.

بەڕێز ســەرۆکی حکومـەتی هەرێمی کـوردسـتـان.

بەڕێزان جێگری سەرۆکی حکومەتی هەرێمی کوردستان وکاروباری ئەنجومەنی وەزیران.

ئەندامانی بەڕێزی پەرلەمان وەزیرە بەڕێزەکان.

وەزارەتی دارایی وئابوری حکومـەتی هەرێمی کـوردسـتـان وێرای سڵاو ڕێز خۆشحاڵە بەوەی کـە بودجەی گشتی سالّی ٢٠٠١ پێشکەش بە ئەنجومەنی نیشتمانی بەڕێز بکات کە پاش گفتوگۆ لەگەڵ نوێنەرو پسپۆڕانی وەزارەت و فەرمانگەکانی حکومەتی هەرێمی کوردستان ئامادە کراوە.

بودجەی گشتی تەنیا خستنەڕووی کۆمەڵە ژمارە وخشتەی خەرجی و داهاتەکان و هەوڵدان بۆ هاوسـەنگی کـردنی ئەم دوو عـونصـرە گـرنگە نیـیـە بەڵکو بێگومـان پرۆگـرامی حکومـەت و سیاسەتەکەی لە ڕوانگەی ئابوری ودارایی ورامیـاری وکۆمەڵایەتی وبوارەکانی تر نیشـان دەدات هەروەها بودجەی گشتی پەیوەندی بە هەموو هاوڵاتیەکەوە هەیە کاریگەریشە لەسەر بەرهەمهێنان و بەکار هێنان و بەراورد کردنیان لەتەواوی بوارەکانی کۆمەڵایەتی و ئابووری ییەوە.

بودجەی گشـتی ئاوێنەیەکی باڵانمای دارایی حکوومـەتە و بەهۆی ئەوەوە حکوومـەت دەتوانێ کـە فەرمانی هەموو فەرمانگە و دەزگاکانی خۆی پێ بخاتە گەڕ و لەهەمان کاتدا پێبەندی خۆی و بەڵێن و پەیمانەکـانی بێنێتـە دی، بێگومـان بودجەی گشـتی کـارێکی بایەخداری کـۆمـەڵایەتی ئاشکرای هەیە، بەچاو خشاندنێک بە خشتەکانی بودجەی گشتی دا دەردەکەوێت کە حکوومەتی هەرێمی کـوردسـتـان تا چ ڕادەیەک بایەخ بە باری گـوزەرانی هەژاران و کـەمـدەسـتـان دەدات و باربووییان دەکات، هەروەها دەردەکەوێ تا چ ئەندازەیەک گرینگی بەدابینکردنی باری کۆمەڵایەتی و ئەندازەی مووچە و دەرماڵەی خانەنشینان و شەهیدانی بزووتنەوەی ڕزگاریخوازی کوردستان و تەرخان کـردنی بەخشـینەکـان و باربوو ویـارمـتـی دانی لایەنە خێـرخـوازو کـۆمـەڵە و سـەندیکا و یەکێتیـیـەکان و هەروەها هەوڵەکانی لەکـەم کردنەوەی تەنگژەی سوکنا بەدابەش کردنی زەوی بۆ

خانووبەرەو و چارەسەری نەهێشتنی نەخۆشییە گشتییەکان و خۆپاراستن لە ئافات و نەخۆشی ییەکانی دەردەخات.

بودجە بایەخێکی گرنگ بەهەموو بوارەکانی ژیانی گشتی دەدات، لەهەمان کاتدا رۆڵێکی کاریگەر لەژیان و بەرەوپێش بردنی گەلاندا دەبینێ و دواخستن ونەرەخساندنی دەبێتە مایەی پەکدانی زۆربەی خزمەتگوزارییە گشتییەکان، بەو جۆرە دەردەکەوێ کە بودجە هەوڵی ئەوە دەدا کە پایەداری ئابووری بەدی بهێنێ و ئاستی کارکردنی گشتی بپارێزێ ، بۆیە دەبێتە دەستەبەر وهۆکارێکی ئاسان بۆ هێنانەدی مەبەستە جۆراو جۆرەکانی حکوومەت.

حکومەتی هەرێم لە ئامادەکردنی پرۆژەی بودجەی نوێی ساڵی ٢٠٠١ دا لەگەڵ بەردەوام بوونی لەسەر ئەو هەنگاوە چاکسازییانەی ئابووری و دارایی و کارگێڕی، هەوڵی داوە بەهەماهەنگی و هاوکاری لەگەڵ ریژەوە چاکسازییەکانی کە بەپێی بەرنامەی بەرفراوانی بریارێ ٩٨٦ی نەوت بەرامبەر بەخۆراک ئەنجام ئەدرێت هەنگاو بنێت.

دوای تۆژینەوە و موناقەشەیەکی وورد لەنێوان لیژنەی پێکهاتووی وەزارەتمانۆ و بەئامادەبوونی نوێنەری سەرۆکایەتی ئەنجومەنی وەزیرانی بەرێز، لەسەر کۆمەڵە ژمارەیەک رێکەوتین کە بەر ئەنجامەکەیان بەم جۆرەی خوارەوەیە:

یەکەم: بودجەی گشتی بەردەوام:

١- خەرجییەکان (٢٢٤٥٠٧٤٠٠٠) دینار.

٢- داهاتەکان (١٤٩٢٤١١٨٧٠) دینار.

دووەم: فەرمانگە خۆبژیوەکان:

١- بانکە بازرگانییەکان:

أ- خەرجییەکان (٢٠٠٤٩٠٠٠) دینار.

ب- داهاتەکان (٢٠٠٤٩٠٠٠) دینار.

٢- کارگە و فەرمانگەکانی سەر بەوەزارەتی پیشەسازی و وزە.

أ- خەرجییەکان (٣٣٦٧٠٥٠٠٠) دینار.

ب- داهاتەکان (٣٤٩ ٢٩٣٠٠٠) دینار.

سێیەم: بودجەی پلان کە لەلایەن بەرێز جێگری سەرۆکی حکومەت پێشکەش بە بەرێزی کرا بریتی یە لە برِی (١ ١٩٢ ٣٣٧ ٩٨٧) دینار.

لە ئاکامدا بۆمان دەرکەوت کە بودجەی جاری ساڵی ٢٠٠١ پترە لەبودجەی پێشنیار کراوی ساڵی ٢٠٠٠ بە شێوەیەکی گشتی و لەسەر ئاستی زۆربەی فەسڵەکاندا بەتایبەتی فەسڵی یەکەم (خەرجیی فەرمانبەران) و فەسڵی نۆیەم (موچەی خێزانی شەهیدانی بزووتنەوەی رزگاریخوازی کوردستان و خانەنشینان)، ئەویش بەهۆی زیاد بوونی ژمارەی فەرمانبەران و دەرچوونی یاسای خانەنشینی کەمئەندامبووانی پێشمەرگە ژمارە (٧)ی ساڵی ٢٠٠٠، هەروەها زۆربوونی ژمارەو

قەبارەی فەرمانگەکان و قوتابخانە وکۆلیژەکان و مزگەوت وشوێنە پیرۆزەکان و بنکە تەندروستییەکان لە ناوەندی پارێزگا و قەزاو ناحییەکاندا.
ئەمەو حکومەتی هەرێم بەردەوامە لەسەر پێشکەش کردنی خزمەتگوزاری بەخۆڕایی و بەرفراوانکردنی ئەم خزمەتگوزارییانە.
یەکەم: داهات:
لەم بارودۆخەی ئەمڕۆدا داهاتەکان گرنگییەکی بالآیان هەیە چونکە سەرچاوەیەکی گرنگن بۆ دارایی گشتی، بەهۆی ئەو داهاتانەوە گەنجینەی گشتی دەتوانێ خەرجی سەرجەم چالاکی کارگێڕی و بەرێوەبەرایەتییەکانی حکومەت بەگشتی جێبەجێ بکات، هەروەها هەر زیاد بوونێک کە لە داهاتدا بێتە ئاراوە رۆڵێکی گرنگ لە پشتیوانی کردن لە بودجەی گشتی حکوومەتدا دەبینێ و هێزێکی تر دەداتە دەستەبەر کردنی پێویستیەکانی سیاسەتی حکوومەتی هەرێی کوردستان، هەروەها توانای تەوژمێکی تر بۆ پێشەوە چوون و ئاوەدانکردنەوە وخزمەتگوزاری لەهەموو بارەیەکەوە دێنێتە کایەوە.
لەبەر ئەوە لەم قۆناغەدا پێویستە حرصێکی تەواو وبایەخێکی مەزن بەداهات بدرێت لەلایەن تەواوی دەزگاکانی بەرپرسی حکوومەت، ئەویش بە بەدواداچوونەوە وبەگورجی وەرگرتنیان و بەرفراوان کردنی بناغەکانیان و هاندانی هاوولاتیان بۆ دانی کرێی خزمەتگوزارییەکان کە لەلایەن حکومەتەوە پێشکەشیان دەکرێت وەک (کرێی ئاو وکارەبا و تەلەفۆن و... هتد).
داهات لەسەر ئاستی بابەکان:

سەرۆکایەتی ئەنجومەنی وەزیران	١٤٥٩٠٢٠٠ دینار.
وەزارەتی پەروەردە	١٠٩٠٠٠٠ دینار.
وەزارەتی ئەشغال و نیشتەجێ کردن	١٠٢٥٠٠ دینار.
وەزارەتی کشتوکاڵ و ئاودێری	٧٨٥٨٦٤٠ دینار.
وەزارەتی ناوخۆ	٢٩١٧٦٠٠٠ دینار.
وەزارەتی شارەوانی و گەشت و گوزار	٣٢٥٩٠٠٠ دینار.
وەزارەتی گواستنەوەو گەیاندن	٣٤٠٠٠٠٠٠ دینار.
وەزارەتی رۆشنبیری	٢٣٧٤٠٠٠ دینار.
وەزارەتی تەندروستی وکاروباری کۆمەڵایەتی	١٩٦٣٨٠٠٠ دینار.
وەزارەتی ئاوەدانکردنەوەو گەشەپێدان	١٦١٠٠٠٠ دینار.
وەزارەتی یارمەتی مرۆڤایەتی و هاوکاری	٢٠٠٤٠٠٠٠ دینار.
وەزارەتی ئەوقاف و کاروباری ئیسلامی	١٩٠٥٠٠٠ دینار.
وەزارەتی دارایی وئابووری	١٢٦٩٣٦٧٧٠ دینار.
وەزارەتی پیشەسازی و وزە	١٤٤٢٦٠٠ دینار.

وەزارەتی داد ٢٩٠٥٨١٦٠ دینار.

کۆی گشتی ١٤٩٢٤١١٨٧٠ دینار

داهات لەسەر ئاستی ژمارەکان:

١- باجی داهات و سامان (وەک: باجی دەرامەت، باجی خانووبەرە، فرۆشتنی چاپەمەنی، باجی پاشماوەکان، باجی زەوییەکان و هتد) .... بەبڕی (٣٤٨٠٠٠٠٠) دینار.

٢- باجی کالا (وەک : رسووميی گومرگی، رسووميی بەرهەم هێنان و مەکس) بە بڕی (١٢٠٠٠٢٢٠٠٠) دینار.

٣- رسووميی تر (وەک: رسووميی دڵنیایی تەندروستی، ڕەسم و فرۆشتنی پوول، رسووميی ئوتۆمبیلەکان، رسووميی تۆمارکردنی زەوییەکان، رسووميی دادگاکان، رسووميی هاورده و هەناردن (استیراد و تصدیر) ، رسووميی تۆمار کردن و بڵاوکردنەوە، رسووميی دامەزراندن و نوێ کردنەوەی کۆمپانیاکان، رسووميی سەفەر بۆ دەرەوە و هتد...) بە بڕی (١٠٣٦٥٠٣٠٠) دینار.

٤- داهاتی بودجە لەسەر چاوەکانی تر (وەک: کەرەستەی نەوتی، قازانجی دامەزراوەکانی کەرتی گشتی، سامانی کانزایی و هتد...) بە بڕی (١٠٦٦٤٠٠٠) دینار.

٥- داهاتی سەرمایەداری (وەک: فرۆشتنی زەوی، فرۆشتنی خانوبەرە، فرۆشتنی هۆبەکانی گواستنەوە، فرۆشتنی ئامێر و تفاق، فرۆشتنی کەل وپەل و پێداویستی، فرۆشتنی ئاژەڵ، فرۆشتنی کتێب وگۆڤار، وهتد...) بە بڕی (٤٠٣٥٢٠٠) دینار.

٦- داهاتی کرێی شتومەکی دەوڵەت (وەک: کرێی خانوبەرە، کرێی شتومەکی دەوڵەت وەک زەوی، کرێی ئامێرو کەلوپەل و هۆبەکانی گواستنەوە، کرێی زەوی و زاری کشتوکاڵی و هتد...) بە بڕی (١٠٧٤٣٣٧٠) دینار.

٧- داهاتە گوازراوەکان وەک:(سوودی قەرزە بەخشراوەکان، داهاتی بانکە تابەتییەکان و هتد...) بە بڕی (٢٠٠٦٠٠٠٠) دینار.

٨- خزمەتگوزاری فەرمانگەکان بۆ کەسانی تر (وەک: خزمەتگوزاری راگەیاندن و گەشت و گوزار ومۆزەخانە، ڕاژەی لاوان (وەک داهاتی مەلەوانگە و یاریگا و هۆڵەکان)، خزمەتگوزاری پەیوەندی کردن (وەک: داهاتی ڕاژەی پەیوەندی ودانان و گواستنەوەی تەلەفۆن و پۆستە)، داهاتی ئاوو ئاوەڕۆ رسووميی پسوڵەی مراجعەکانی تەندروستی) ڕەسمی پشکنینی کەرەستەی خۆراکی و هتد...) بە بڕی (٨٣٥٣٣٠٠٠) دینار.

٩- داهاتە جیانەکراوەکان (وەک: مالی دەست بەسەرگیراو، فرۆشتنی شتە پێویستەکان و بێ کەڵکەکان، داهاتی پرۆژەکانی میری، کرێی پشکنینی کەرەستەی بیناسازی، نرخی لیستەکان و چاپەمەنییەکانی تر، داهاتی پەروەردە و فێرکردنی باڵا و هتد...) بە بڕی (٢٤٩٠٤٠٠٠) دینار.

دووەم : خەرجییەکان:

ـ فەسڵی یەکەم: خەرجیی فەرمانبەران، کە بریتییە لە مووچە و گشت ئەو دەرماڵانەی کە دەدرێت بە کارمەندان، ئەمەو میلاکاتی وەزارەتەکان و گشت فەرمانگەکانی سەر بە وەزارەتەکان وا ئامادە کراوە کە لەگەڵ سروشتی کارکردن لەفەرمانگەکاندا بگونجێ، داهێنانی چەندان پلەی پێویست بۆ ئەو فەرمانگەیانە رەچاوکراوە، ئەو خەرجییانەش بە بڕی (١١٧٫٩٥٣٫٠٠٠ر١) دینار دانراوە، هۆی ئەم زیادەیە بریتییە لەدەرماڵە و پلەی بەرزبوونەوەی فەرمابەران و ئەو پلانەی کە لەساڵی (٢٠٠١) داهێنراون.

بۆ ئاگاداری بەڕێزتان میلاکی وەزارەتەکان جگە لەوەزارەتی پێشمەرگە بریتییە لە (٩٠٩٩١) فەرمانبەر و بۆ ساڵی ٢٠٠١ پێشنیاری (٣٦٤ ١٧) میلاکی تر کراوە.

لەم فەسڵە بڕی (٢٦٦٩٦٣٠٠٠) دینار بریتییە لە زیادەی پەرلەمان، ئەم فەسڵە بە هۆی زیادبوونی دەرماڵەکان لە ساڵی ٢٠٠٠ زیادبوونەوەی هەبووە وەک: زیادەی مامۆستایانی پەروەردە، مامۆستایانی زانکۆ و پەیمانگاکان، ئەفسەران و پۆلیس، باحثی کۆمەڵایەتی تیمەکانی هەڵکۆڵینی بیر لە وەزارەتەکانی کشتوکاڵ و ئاوەدانکردنەوە، اجوری محاضرات لە پەیمانگا و قوتابخانەکانی وەزارەتی پەروەردە و چەندین دەرماڵەی تر.

ـ فەسڵی دووەم: پێداویستیەکانی خزمەت: بریتییە لە خەرجییەکانی سەفەر و شاندن لە ناوەوە وەدەرەوەی هەرێم، هەروەها مێواندارى و ئاهەنگێڕان و پەخش و بانگەواز و چاپکردن و پۆستە و تەلەفۆن وکرێگرتن و دەرماڵەی قوتابیان وهی تر...

ئەمەش دەگاتە بڕی (١٦٣١٣٦٠٠٠) دینار، ئەمە جگە لە زیادبوونی ژمارەی قوتابیانی زانکۆ وپەیمانگا و قوتابخانە ئایینییەکان و قوتابیانی کشتوکاڵ و پیشەسازی و بازرگانی وبڕای ئەمانەش بڕە پارەی دەرماڵەشیان زیاد بووە، هەروەها دەرماڵەی قوتابیانی خوێندنی دوکتۆراو ماستەری هاتووەتە سەر.

ئەمە وچالاکی قوتابخانەکان بەتایبەتی چالاکی زانستی و وەرزشییەکانی وەزارەتی پەروەردە و زانکۆ و پەیمانگاکان لەفرە بوون وزیادبوونداید، هەروەها زیادبوونەوەی ژمارەی ئەو ئوتومبیلانەی کە بۆ گواستنەوەی فەرمانبەران لەشوێنی نیشتەجێ بوونیان بۆ شوێنی کارکردنیان بە کرێ گیراون و بەتایبەتی بۆ گواستنەوەی مامۆستایان بۆ قوتابخانەکانی نزیک لەناوەندی پارێزگاکاندا ژمارەی ئوتومبیلی بەکرێگیراو نزیکەی (٤١٥) ئوتومبیلە.

ـ فەسڵی سێ یەم: پێداویستییەکانی کالایی: لەبەر ئەوەی زۆرینەی کالا لە دەرەوەی هەرێمەوە دێت، بۆیە نرخەکانیان بە پێی دابەزینی نرخی دۆلار بەرامبەر بەدیناری عێراقی دابەزیوە لەگەڵ ئەوەشدا کە ژمارە و قەبارەی فەرمانگەکانی حکومەتی هەرێم لەزیاد بوونداید کەچی خەرجییەکانی دانراو بۆ پێداویستیەکانی کالایی بریتی بووە لە (٢٠٤٤٩١٠٠٠) دینار.

ئەم فەسڵە بریتییە لە قرتاسییە، چاپەمەنییەکان، ئاو ، کارەبا، سوتەمەنی، پۆشاکی هاوینە و زستانە، خۆراک و داودەرمان وپێداویستییەکانی تر...

نەبوونی وزەی کارەبا ژمارەی مولیدەکانی فەرمانگەکانی حکومەتی هەرێم و بەتایبەتی فەرمانگە خزمەتگوزارییەکانی زیاد کردۆتەوە و ژمارەیان گەیشتۆتە (٢٨٦) مولیدە کە بە هۆی کەمی سووتەمەنی، پەشی زۆری سووتەمەنییەکانیان لەبازاڕی ناوخۆ و بەنرخی رۆژ بۆیان دابین دەکرێت.

ـ فەسڵی چوارەم: پاراستنی هەرهەیەکان، پاراستن و ئاگاداری لە مەکینە و ئامێرو بینایە و هۆیەکانی گواستنەوە وشتەکانی تر، وێرای بەردەوامبوونیان، درێژە دانە بەتەمەن و توانانی بەکارهێنانیان و پەرەسەندنی توانانی سود وەرگرتن و بەرهەم هێنانیان، بڕی ئەم فەسڵە گەیشتۆتە (١٥٠١٠٤٠٠٠) دینار.

ژمارەی ئوتومبێل و ئامێر و بینا و کەلوپەلی فەرمانگەکانی حکومەتی هەرێمی کوردستان زیادبوونی هەبووە و هەروەها پرۆژەکانی ئاودێری و بەنداوەکان و رێگا و پرد پەرەی سەندووە.

بۆ ئاگاداری بەرێزتان حکومەتی هەرێم خاوەن (١١٥٢) ئوتومبێل، (٨٤٣) کۆمپیوتەر، (٢٨٦) مولیدە، (٢٣٤) فۆتۆکۆپی، (٢٧٦٩) مبردە، (٨٩٤) ئێرکۆندیشن، (١٤٥٥٦) سوپایە، ئەمە جگە لە بیناو صیانەی پرۆژە و دامەزراوەکانی تر کە ناوەکانمان ئاماژە پێ کردن کە ئەمانەش هەموویان پێویستیان بە صیانە هەیە.

ـ فەسڵی پێنجەم: خەرجیی سەرمایەداری: بریتییە لەو کەرەستانەی تەمەنیان لەسالێک زیاترە و شتومەکی جێگیر و بەردەستن، کەلوپەل، ئوتومبێل و هۆیەکانی تری گواستنەوە، مەکینە و دەزگا، ئامێر، زەوی، بینا، فیلم و چەک وهتد... ، خەرجیی ئەم فەسڵە گەیشتۆتە (١٢٦٤٠٣٠٠٠) دینار.

زیاد بوونی ژمارەی قوتابخانەکان، بنکە تەندروستییەکان، مزگەوتەکان، فەرمانگەکان لە ناحیە نوێ ییەکان، کولیژی نوێ و بەشی نوێ لە کۆلیژ و پەیمانگەکان، سەرەڕای فراوانکردنی شوێنە کارگێڕی ییەکان، ئەمانە هەمووی پێویستیان بە ئامێری چاپ، فۆتۆکۆپی، کۆمپیوتەر، بەدالە، ئوتوموبیل، چەک و تەقەمەنی، بینایە وکەلوپەل و ئامێری تر هەیە.

ـ فەسڵی شەشەم: خەرجیی گوازراوەیی: بە بڕی (٢٧٩٠٠٧٠٠٠) دینارو بریتی ییە لەو بەخشینانە کە فەرمانگە و دەزگاکانی حکومەت وەک بەخشین وپڕکردنەوەی عجزیان، لەبودجەی گشتی وەری دەگرن و کەلێنەکانی خۆیان پێ پڕ دەکەنەوە، نموونەی ئەو فەرمانگایانە وەک: شارەوانییەکانی ناوەندی پارێزگاکان و قەزاو ناحیەکان.

هەروەها بەخشین ئەمانەش دەگرێتەوە: رێکخراوە جەماوەرییەکان، کۆمەڵەکان، یەکێتییەکان، یانەکان و ئەو ناوەندانە کە پەیوەندییان بە چالاکی وەزارەتە تایبەتییەکانەوە هەیە. هەروەها منحەی دەرچوواندنی گۆڤار، رۆژنامە، ئێزگە، تەلەفزیۆن، منحەی ئەو حزبانەی کە بەشداریان لە حکومەتی هەرێمی کوردستاندا هەیە، هەروەها ئەمانەش دەگرێتەوە: (گەڕانەوەی پارە و قەرەبووکردن و سڕینەوەی ئەو قەرزانەی کە قابیلی دانەوە نین، خەرجییە نەخێنییەکان، بەخشینەکانی ئەوقاف بۆ تازە کردن و نۆژەن بوونەوەی شوێنە پیرۆزەکان و مووچەی کرێکارانی ئەوقاف واتە دەرمالەکانی بڕ و بەخشین بۆ پاراستن و راگرتنی مزگەوتە ئەهلییەکان).

هەروەکـو بەڕێزتان ئاگـادارن بەپێی یاسـای ژمـارە (٦)ی سـاڵی ١٩٩٣ یاسـای بەڕێوەبردنی شارەوانییەکانی هەرێمی کوردستانی عێراق، داهاتی شارەوانی واتە ئەو پارە و پوولەی بەپێی حوکمی یاسا مافی وەرگرتنی وەک باج دراوەتێ و قازانجی پرۆژەکانی و داهاتی ماڵە گوازراو ونەگـوازراوەکـانی دەچنە خـەزینەی شـارەوانی، هەروەها ئامـادەکـردنی بودجـەی خـەملـێنراوی شارەوانییەکان و تەسدیقکردنی لەلایەن وەزیری شارەوانی و گەشت وگوزارەوە دەکرێت لە جیاتی وەزیری دارایی و ئابووری، جگە لەو شـارەوانیـیـانەی کـە قـەرزاری گـەنجـینەی گـشـتین واتە داهاتەکانیان بەشی خەرجییەکانیان ناکات و تەسدیقکردنی بودجەکەیان لەچوارچێوەی دەسەڵاتی وەزیری دارایی و ئابووریدایە لەجیاتی وەزیری شارەوانی و گەشت و گوزار، لەکاتی گفتوگۆکردن لەسەر بودجەی شارەوانییەکان بۆ ساڵی ٢٠٠١ لەلایەن لیژنەی پێکهێنراو لە وەزارەتی دارایی و ئابووری دەرکەوت کـە (٢٤) شارەوانی لە قەزاو ناحیـەکانی سەر بە پارێزگـای هەولێر و (٢٠) شارەوانی لە قەزاو ناحیەکانی سەر بە پارێزگای دهۆکدا هەیە، جگە لەسەرۆکایەتی شارەوانی ناوەندی پارێزگاکانی هەولێر و دهۆک، هەر لەکاتی گفتوگۆ کردنی بودجەدا بۆمان دەرکەوت کە داهاتی گشت شارەوانییـەکـانی سـەرەوە بەشی خـەرجـیـیـەکـانیـان ناکـات و بەتایبـەتی ئەو شارەوانییانەی کە تازە لە ناحیەکاندا کراوەنەتەوە تەنانەت داهاتیان بەشی مووچەی فەرمانبەران و کارگەرەکانیان ناکات، بۆیە بڕی (٤٠) ملیۆن دینار لەبودجەی حکومەتی هەرێمی کوردستان بەشێوەی منح بۆ پشتیوانی کردن لە شارەوانییەکان پێشنیار کراوە و هەروەها تاکید کراوەتەوە تا دوبارە پێداچونەوەیەک لەسەر چەندایەتی رسوم و کرێییەکان بکرێت و هەوڵی بەردەوام بدرێت بۆ پەرەسەندنی داهاتەکانیان و پەیداکردنی سەرچاوەی نوێی داهات.

ـ فـەسڵی هەفـتـەم: التزامـات و یارمـەتی واسـتـثـمـاراتی دەرەوە، ئەم فـەسـڵـە لە بودجـەکـانی حکومەتی هەرێمدا نەهاتووە چونکە بڕیتییە لەو مساعـداتانەی کە حکومەت بۆ دەوڵەتانی دەرەوە دەدات یاخود بەشداری کردن لەشرکات و مؤسەساتی مالی عەرەبی و نێو نەتەوەیی لە دەرەوە.

ـ فەسڵی هەشتەم: پرۆگرامی تایبەت: ئەو پرۆگرامانە دەگرێتەوە کە سروشتێکی کاتییان هەیە و بۆ جێبـەجێ کـردنیـان پێـویسـتیـان بە پێکهێنانی دەسـتـەی کـارگـێڕی سـەربەخـۆ نـیـیـە، وەک: ئاهەنگەکان، پلانی روداوە ناکاوەکان، پرۆگرامی رۆشنبیری لە ئێزگە و تەلەفزیۆندا، پاراستنی شـوێنەوارە دێرینەکـان، ئـامـادەکـردنی خـولەکـانی راهێنان لە وەزارەتی پەروەردە و ئەوقـاف و کاروباری ئیسلامی و وەزارەتەکانی تر...

کۆی بڕی پێشنیار کراوی ئەم فەسڵە دەکاتە (١٨٨٨٠٠٠٠) دینار.

ـ فـەسڵی نۆیەم: مـووچە و خەڵاتی خانەنشینی: بڕی ئەم فەسڵە دەکاتە (١٨٥١٠٠٠٠٠) دینار واتە بە زیاد بوونەوەی بڕی (٢٠١٤٠٠٠٠) دینار کـە هۆی ئەم زیادەیەش دەگـەڕێتـەوە بۆ دەرچوونی یاسای خانەنشین کردنی کەم ئەندامبوونی پێشمەرگە ژمارە (٧)ی ساڵی ٢٠٠٠ و زیاد بوونی ژمارەی فەرمانبەرانی کە خانەنشین دەکرێن و هەروەها خەرج کردنی مووچە بۆ ئەو

فەرمانبەرە خانەنشین کراوانەی کە لەحکومەتی ناوەندی مووچە وەردەگرن و پاش کۆچی دوایی کردنیان لەلایەن حکومەتی هەرێمی کوردستانەوە مووچەیان بۆ خەرج دەکرێت.

کەواتە رێژەی پێکهاتەی فەسڵەکان لە بودجەی پێشنیار کراو لەگەڵ بەراورد کردنی لەگەڵ بڕی پەسەند کراودا بەم شێوەی خوارەوەیە:

- فەسڵی یەکەم: خەرجیی فەرمانبەران: بەڕێژەی (٤٩ر٨ ٪) لە بودجە واتە بەزیادەی (١٢ر٨ ٪).
- فەسڵی دووەم: پێداویستیەکانی خزمەت: بەڕێژەی (٧ر٢ ٪) لە بودجە واتە بە کەمی (١٥ر٣ ٪).
- فەسڵی سێیەم: پێداویستیەکانی کالایی: بەڕێژەی (٩ر١ ٪) لە بودجە واتە بەکەمی (٤ر٤ ٪).
- فەسڵی چوارەم: پاراستنی هەرهەیەکان: بەڕێژەی (٦ر٦ ٪) لەبودجە واتە بەکەمی (٠ر١ ٪).
- فەسڵی پێنجەم: خەرجیی سەرمایەداری: بەڕێژەی (٦ر٥ ٪) لە بودجە واتە بەزیادەی (٣٦ر٩ ٪).
- فەسڵی شەشەم: خەرجیی گوازراوەیی: بەڕێژەی (١٢ر٧ ٪) لە بودجە واتە بەکەمی (١١ر٨ ٪).
- فەسڵی هەشتەم: پرۆگرامی تایبەتی: بەڕێژەی (٠ر٨ ٪) لە بودجە واتە بەکەمی (٨٤ر٥ ٪).
- فەسڵی نۆیەم: مووچە و خەڵاتی خانەنشینی: بەڕێژەی (٨ر٢ ٪) لە بودجە واتە بە زیادەی (١٢ر٢ ٪).

بودجە لەسەر ئاستی بابەکان بەم شێوەی خوارەوەیە:

سەرۆکایەتی ئەنجومەنی وەزیران ٢٩٢٩٣٣٠٠٠ دینار واتە بەڕێژەی(١٣ر٠٤٨ ٪) لە بودجە.

وەزارەتی پەروەردە ٣٧٧٤٧٦٠٠٠ دینار واتە بەڕێژەی (١٦ر٨١٤ ٪) لە بودجە.

وەزارەتی ئەشغال و نیشتەجێ کردن ٥٤٩٢٠٠٠٠ دینار واتە بەڕێژەی (٢ر٤٤٦ ٪) لە بودجە.

وەزارەتی کشتوکاڵ و ئاودێری ٦٣٤٣٥٠٠٠ دینار واتە بەڕێژەی (٢ر٨٢٦ ٪) لە بودجە.

وەزارەتی ناوخۆ ٢٦٠١٠٠٠٠٠ دینار واتە بەڕێژەی (١١ر٥٨٥ ٪) لە بودجە.

وەزارەتی شارەوانی و گەشت وگوزار ٧٠٤١١٠٠٠ دینار واتە بەڕێژەی (٢ر١٣٦ ٪) لە بودجە.

وەزارەتی گواستنەوە وگەیاندن ٢٤٧٧٤٠٠٠ دینار واتە بەڕێژەی (١ر١٠٢ ٪) لە بودجە.

وەزارەتی ڕۆشنبیری ٤٤٠٣٠٠٠٠ دینار واتە بەڕێژەی (١ر٩٦١ ٪) لە بودجە.

وەزارەتی تەندروستی و کاروباری کۆمەڵایەتی ٢١٠٠٠٠٠٠٠دینار واتە بەڕێژەی (٩ر٣٥٤ ٪) لە بودجە.

وەزارەتی ئاوەدانکردنەوە و گەشەپێدان ٢٤٩١٦٠٠٠ دینار واتە بەڕێژەی (١١٠ر١٪) لە بودجە.

وەزارەتی یارمەتی مرۆڤایەتی و هاوکاری ٥٣٢٣٠٠٠ دینار واتە بەڕێژەی (٢٣٧ر٠٪) لە بودجە.

وەزارەتی ئەوقاف و کاروباری ئیسلامی ٤٨٣٧٢٠٠٠ دینار واتە بەڕێژەی (١٥٥ر٢٪) لەبودجە.

وەزارەتی دارایی وئابووری ٤٣٤٣٥٣٠٠٠ دینار واتە بەڕێژەی (٣٤٧ر١٩٪) لە بودجە.

وەزارەتی کاروباری پێشمەرگە ٢٨٠٨٠٠٠٠٠ دینار واتە بەڕێژەی (٥٠٧ر١٢٪) لە بودجە.

وەزارەتی پیشەسازی و وزە ٢٤٥٣٦٠٠٠ دینار واتە بەڕێژەی (٠٩٣ر١٪) لە بودجە.

وەزارەتی داد ٢٨٦٩٥٠٠٠ دینار واتە بەڕێژەی (٢٧٨ر١٪) لە بودجە.

کەواتە وەزارەتەکان لەپلەی یەکەم تا دەیەم بەم شێوەی خوارەوە دەبن جگە لە وەزارەتی دارایی وئابووری:

یەکەم: وەزارەتی پەروەردە.

دووەم: سەرۆکایەتی ئەنجومەنی وەزیران (زانکۆ و پەیمانگەکان و دەزگای شەهید و..).

سێیەم: وەزارەتی پێشمەرگە.

چوارەم: وەزارەتی ناوخۆ

پێنجەم: وەزارەتی تەندروستی و کاروباری کۆمەڵایەتی.

شەشەم: وەزارەتی شارەوانی و گەشت وگوزار.

حەوتەم: وەزارەتی کشتوکاڵ و ئاودێری.

هەشتەم: وەزارەتی ئەشغال ونیشتەجێ کردن.

نۆیەم: وەزارەتی ئەوقاف وکاروباری ئیسلامی.

دەیەم: وەزارەتی ڕۆشنبیری.

بۆ ڕوونکردنەوەی چۆنیەتی گۆڕانکاری لەبابەکان و بەشەکانی بودجەدا وا لەخوارەوە ئەم ڕوونکردنەوانە پێشکەش بە بەڕێزتان دەکەین:

سەرۆکایەتی ئەنجومەنی وەزیران:

بەڕێژەی زیادەی (٧٩٠ر٧٪) واتە مەبلەغی (٢١) ملیۆن و(١٧١) هەزار دینار، گۆڕانکارییە سەرەکییەکانی ئەم بابە بەم شێوەی خوارەوەیە:

بەڕێوەبەرایەتی گشتی دیوان مووچە لە «٢» ملیۆن بۆ «٢٢٠٠٠٠٠»دینار، دەرمالّەی خێزان و منداڵ لە «٥٧»هەزار دینار بۆ «٣٥٠»هەزار دینار، دەرمالّەی فەرمانبەران «٢٢٢٦٠٠٠» بۆ «٢٩٠٣٠٠٠» ، پاراستنی باخ و سەیرانگە لە سالّی ٢٠٠٠دا نەبوو، بەلاّم بۆ ئەم سالّ بڕی ٧٥٠٠٠٠ دیناریان پێشنیار کردووە، دەزگای شەهید، مووچەی شەهیدان لە «٨٠٠٠٠٠٠٠»دینارەوە بۆ «٨٥٠٠٠٠٠٠» ، مووچەی پەککەوتەکان لە «١١٠٠٠٠٠٠» بۆ «١٠٠٠٠٠٠٠» ، بەڕێوەبەرایەتیەکانی تاقیگەی بیناسازی، دەرمالّەی فەرمانبەران لە «١٣٨٠٠٠٠»دینار بۆ «٥٠٣٠٠٠٠»دینار، کرێنی مەکینە و دەزگا و ئامێر، «٨٢٤٠٠٠٠»دینار بۆ «١٠٤٠٠٠٠» دینار، زانکۆ و پەیمانگاکان ، مووچە لە «١١٨٠٠٠٠٠» دینار بۆ «١٨٥٠٠٠٠٠»دینار، دەرمالّەی فەرمانبەران لە «٨٧٧٥٠٠٠» دینار بۆ «١١٣٦٥٠٠٠» ، کرێی دەرس گوتنەوە لە «٦٠٠٠٠٠٠٠»دینار بۆ «٧٠٠٠٠٠٠٠»دینار، زیادەی پەرلەمان لە «٧٣٧١٠٠٠» بۆ «٦٤٨٠٠٠٠»دینار، بلاّوکردنەوە و راگەیاندن لە «١٥٠٠٠٠٠٠»دینار بۆ «٥٠٠٠٠٠٠»دینار، خەجیی چاپ «٣٠٠٠٠٠٠٠»دینار بۆ «٣٥٠٠٠٠٠٠»دینار، بروسکە و تەلەفۆن لە «١٠٠٠٠٠٠» بۆ «٥٠٠٠٠٠٠»دینار، کرێی زەوی و بالّەخانە «١٠٠٠٠٠٠٠» دینار بۆ «٢٠٠٠٠٠٠٠»دینار، پاداشت بۆ غەیری کارمەندانی دائیرە «١٠٠٠٠٠٠» دینار بۆ «٣٠٠٠٠٠٠»دینار، دەرمالّەی قوتابیان لە «٨٠٠٠٠٠٠٠»دینار بۆ «٩٥٠٠٠٠٠٠»دینار، یارمەتی دانی لێکۆڵینەوە و وەرگێران و دانان لە «٢٠٠٠٠٠٠»دینار بۆ «١٢٠٠٠٠٠»دینار، کرێی کارەبا لە «٥٠٠٠٠٠٠»دینار بۆ «٧١٠٠٠٠٠»دینار، سووتەمەنی لە «٧٠٠٠٠٠٠»دینار بۆ «١٠٠٠٠٠٠٠»دینار، کەرەستە و پێداویستی (تاقیگە و کشتوکاڵی و پزیشکی و هتد..) لە «١٢٦٧٠٠٠»دینار بۆ «١٧٠٣٠٠٠»دینار، پاراستنی بالّەخانە لە «٣٢٥٠٠٠٠٠»دینار بۆ «٢٥٠٠٠٠٠٠»دینار، کرێنی کەلوپەل لە «١٢٠٠٠٠٠٠»دینار بۆ «٢٠٠٠٠٠٠٠»دینار، کرێنی مەکینە و دەزگا و ئامێر، لە «٢٦٨٥٠٠٠» دینار بۆ «٢٢٣٠٠٠٠»دینار. سەرۆکایەتی زانکۆی دهۆک، مووچە لە «٣٨٠٠٠٠٠٠» دینار بۆ «٤٨٠٠٠٠٠٠»دینار، دەرمالّەی فەرمانبەران لە «٢٦٧٥٠٠٠»دینار بۆ «٦٨٩٥٠٠٠»دینار ، کرێی دەرس وتنەوە لە «١١٥٠٠٠٠» بۆ «١٥٠٠٠٠٠٠»دینار، کرێی زەوی و بالّەخانە لە «١٠٠٠٠٠٠٠»دینار بۆ «٧٠٠٠٠٠٠»دینار، کرێی ئامێر و هۆی گواستنەوە لە «٤٠٠٠٠٠٠» دینار بۆ «٧٥٠٠٠٠٠٠»دینار، دەرمالّەی قوتابیان لە «٢٠٠٠٠٠٠٠»دینار بۆ «٢٨١٠٠٠٠»دینار، کەرەستە و پێداویستی «تاقیگە و پزیشکی و کشتوکاڵی و هتد» لە «١١٥٠٠٠٠» دینار بۆ «٤٤٥٠٠٠٠»دینار، کتێبی قوتابخانەیی لە «٥٠٠٠٠٠٠»دینار بۆ «١٠٠٠٠٠٠»دینار، پاراستنی بالّەخانە لە «٣٠٠٠٠٠٠٠»دینار بۆ «٥٠٠٠٠٠٠»دینار، پاراستنی دەزگا و مەکینە و ئامێر لە «٥٠٠٠٠٠٠»دینار بۆ «٢٠٠٠٠٠٠»دینار، کرێنی کەلوپەل لە «٣٠٠٠٠٠٠» بۆ «١٠٠٠٠٠٠٠»دینار، کرێنی مەکینە و دەزگا و ئامێر لە «١١٢٠٠٠٠»دینار بۆ «٢١٥٠٠٠٠»دینار، پەیمانگای تەکنیکی هەولێر،

دەرمالّەی فەرمانبەران لە «٨٣٥٠٠٠» دینار بۆ «١٥٩٠٠٠٠»دینار ، زیادەری پەرلەمان لە «١٠٢٣٠٠٠»دینار بۆ «٨٠٠٠٠٠٠»دینار، دەرمالّەی قوتابیان لە «١٠٠٠٠٠٠» بۆ «١٥٠٠٠٠٠» دینار ، کرێنی خانوبەرە لە «٤٠٠٠٠٠» بۆ «صفر» ، پەیمانگای تەکنیکی دهۆک، دەرمالّەی فەرمانبەران لە «٤٥٥٠٠٠» بۆ «٨٠٨٠٠٠»دینار، فەرمانگەکانی وەرگرتنی ناوەندی، کرێنی مەکینە و دەزگا وئامێر لە «٢٠٢٠٠٠» بۆ «٤٥٩٠٠٠»دینار. چاپخانەی زانکۆی سەلاحەددین، کەرەستە و پێداویستی پیشەسازی لە «٢٠٠٠٠٠٠» بۆ «٢٥٠٠٠٠٠»دینار. پەیمانگای تەکنیکی شەقلاوە، تازە دامەزراوە بۆیە پێشتر بڕی نەبووە «٤٠٦٤٠٠٠»دینارمان بۆ ئەم ساڵ داناوە، پەیمانگای تەکنیکی ئاکرێ تازە دامەزراوە بۆیە پێشوتر بڕی نەبووە پێشناری «١٠٦٤٠٠٠»دیناری بۆ پێشنیار کراوە. وەزارەتی پەروەردە: بەڕێژەی زیادەی «٢١,٤٦٠٪» واتە مەبلەغی «٦٦»ملیۆن و «٦٩٤»هەزار دینار، گۆڕانکارییە سەرەکییەکانی ئەم بابە بریتین لەمانەی خوارەوە: دیوانی وەزارەت دەرمالّەی فەرمانبەران لە «٣١٢٠٠٠» بۆ «٥٠٢٠٠٠»دینار، کرێی تاقیکردنەوە لە «١٥٠٠٠٠٠»دینار بۆ «٢٢٠٠٠٠٠»دینار، کەلوپەل و پێداویستی وەرزشی لە «٢٥٠٠٠٠٠» بۆ «صفر» ، پاراستنی بالّەخانە لە «٥٠٠٠٠٠» بۆ «١٠٠٠٠٠٠»دینار، کرێنی کارگە لە «٢٥٠٠٠٠٠» بۆ «صفر» ، بەڕێوەبەرایەتی گشتییەکانی پەروەردە، مووچە لە «٧٤٠٠٠٠٠٠» بۆ «٧٥٠٦٠٠٠»دینار، دەرمالّەی خێزان و منداڵان لە «١١٠٠٠٠٠٠» بۆ «٨٠٠٠٠٠٠»دینار، دەرمالّەی فەرمانبەران لە «٤٥٩٤٩٠٠٠» بۆ «١٢٠٩٢٥٠٠٠»دینار، کرێی دەرس گووتنەوە لە «٤٧٠٠٠٠٠» بۆ «٨٠٠٠٠٠٠»دینار، پاداشتی هاندانەتی بۆ کارگەران لە «٤٣٠٠٠٠» بۆ «٦٥٠٠٠٠»دینار، کرێی تاقیکردنەوە لە «٨١٥٠٠٠٠» بۆ «١٠٠٠٠٠٠»دینار، زیادەی پەرلەمان لە «٩٦٣٠٠٠٠٠» دینار بۆ «٨٥٠٠٠٠٠٠»دینار، دەرمالّە و خەرجیی سەفەر لە «٥٠٠٠٠٠٠»دینار بۆ «٦٠٠٠٠٠٠» دینار، خەرجیی چاپ لە «٥٥٠٠٠٠» بۆ «٣٠٠٠٠٠٠» ،کرێی زەوی و بالّەخانە لە «٨٠٠٠٠٠٠» دینار بۆ «٣٠٠٠٠٠٠»دینار، کرێی ئامێر و هۆی گواستنەوە لە «٣٨٥٠٠٠٠» بۆ «٦٠٠٠٠٠٠» ، نەخشەدانان و رێکخستنی شارو ژمارەلێدانی خانوو لە «٦٦٠٠٠٠» بۆ «٩٠٠٠٠»دینار، سوتەمەنی لە «٥٣٠٠٠٠» بۆ «٢٠٠٠٠٠٠» ، خۆراک لە «٢٠٠٠٠٠» بۆ «صفر» ، کەلوپەل و پێداویستی وەرزشی نەبووە و پێشنیاری «١٥٠٠٠٠٠»دینار، پاراستنی بالّەخانە لە «١٠٠٠٠٠٠٠» بۆ «٧٥٠٠٠٠٠» ، پاراستنی دامەزراوەی ئاویی و کارەبایی لە «١٩٥٠٠٠٠» بۆ «٢١٥٠٠٠٠»دینار، پاراستنی هۆی گواستنەوە «٥٠٠٠٠٠» بۆ «٨٥٠٠٠٠»دینار، کرێنی کەلوپەل لە «٤٢٥٠٠٠٠» بۆ «٤٧٥٠٠٠٠»دینار، کرێنی مەکینە و دەزگا و ئامێر لە «٨٨٥٠٠٠» بۆ «١٣٨٠٠٠٠» ، کرێنی خانووبەرە نەبووە و پێشنیاری «٣٠٠٠٠٠٠» ، پرۆگرامی تایبەت «خولی فێربوون» لە «١٠٠٠٠٠٠» بۆ «٥٠٠٠٠٠»دینار، چاپخانەی وەزارەتی پەروەردە، کەرەستە و پێداویستی

«پیشەسازی» لە «١٥٠٠٠٠»بۆ «٥٢٠٠٠٠»دینار، پاراستنی دەزگا و مەکینە و ئامێر لە «٢٧٠٠٠٠٠» بۆ «٥٠٠٠٠٠»دینار، کرێنی کەلوپەل لە «٢٩٠٠٠٠» بۆ «٣٠٠٠٠»دینار، کرێنی مەکینە و دەزگا و ئامێر لە «٢٩٣٠٠٠» بۆ «١٠٠٠٠»دینار، پەیمانگاکان و خانەی مامۆستایان، کرێی دەرس گوتنەوە لە «١٦٠٠٠٠٠» بۆ «١٠٠٠٠٠٠»دینار، زیادەی پەرلەمان نەبووە دەبێتە «١١٠٠٠٠٠»دینار، کرێی زەوی و باڵەخانە لە «٧٠٠٠٠» بۆ «٧٥٠٠٠٠»دینار، دەرمانەی قوتابیان لە «٣٥٠٠٠٠٠»دینار بۆ «٤٠٠٠٠٠٠»دینار، کرێنی مەکینە و دەزگا و ئامێر لە «٨٠٠٠٠٠» بۆ «٥٦٠٠٠٠»دینار. وەزارەتی ئەشغال و نیشتەجێ کردن، بەرێژەی زیادەی «٥٧,٧٦٦٪» واتە مەبلەغی «٢٠» ملیۆن و «١٠٩»هەزار دینار، گۆڕانکاریی سەرەکییەکانی ئەم بابە بەم شێوەی خوارەوەیە: دیوانی وەزارەت کرێنی مەکینە و دەزگا و ئامێر لە «٣٠٩٠٠٠» بۆ «٥٦٠٠٠٠»دینار، فەرمانگەکانی ئەشغال، مووچە لە «٢٦١٣٠٠٠» بۆ «٢٨١٠٠٠٠» دینار، دەرمالەی فەرمانبەران لە «٧٠٨٠٠٠» بۆ «٩٨٨٠٠٠» دینار، سوتەمەنی لە «٢٧٠٠٠٠» بۆ «٤٢٠٠٠٠»، خۆراک لە «٤٨٠٠٠٠» بۆ «صفر»، پاراستنی رێگەو پرد لە «٢٩٠٠٠٠٠» بۆ «٣٠٥٠٠٠٠»دینار، پاراستنی دەزگا و مەکینە و ئامێر لە «٨٠٠٠٠٠» بۆ «٢٠٠٠٠٠٠»دینار، پاراستنی هۆی گواستنەوە «ئوتومبیلی بارهەڵگر و هی تر» لە «١٤٥٠٠٠٠» بۆ «١٧١٠٠٠٠»دینار، پاراستنی کارگە و بەکار هێنانی لە «٧٥٠٠٠٠» بۆ «١٥٥٠٠٠٠»دینار، کرێنی مەکینە و دەزگا و ئامێر لە «٤٩٤٠٠٠» بۆ «٢٤١٥٠٠٠»، کرێنی کارگە نەبووە پێشنیاری «١٥٠٠٠٠٠»دیناری بۆ کراوە، فەرمانگەکانی رێگا، مووچە لە «٢٧٧٠٠٠» بۆ «٣٣٩٥٠٠٠»دینار، دەرمالەی فەرمانبەران لە «٦٣١٠٠٠» دینار بۆ «١٥٠٩٠٠٠»دینار، زیادەی پەرلەمان لە «٢٦٠١٠٠٠»دینار بۆ «٣٢٠٠٠٠٠»دینار، پاراستنی رێگەو پرد لە «٣٠٠٠٠٠٠» بۆ «٦٥٧٨٠٠٠»، پاراستنی دەزگا و مەکینە و ئامێر لە «١٣٠٠٠٠٠» بۆ «٣٣٥٠٠٠٠»، پاراستنی هۆی گواستنەوە لە «١٩٢٠٠٠٠» بۆ «٢٦٩٠٠٠٠»، پاراستنی کارگە و بەکارهێنانی لە «١١٩٠٠٠٠» بۆ «١٥٥٠٠٠٠»، کرێنی مەکینە و دەزگا و ئامێر لە «٥٣٩٠٠٠» بۆ «٤٩٠٦٠٠٠»دینار، فەرمانگەکانی رێگا، مووچە لە «٢٧٧٠٠٠» بۆ «٣٣٩٥٠٠٠»، دەرمالەی فەرمانبەران لە «٦٣١٠٠٠» بۆ «١٥٠٩٠٠٠»دینار، زیادەی پەرلەمان لە «٢٦٠١٠٠٠» بۆ «٣٢٠٠٠٠٠»دینار، پاراستنی رێگەو پرد لە «٣٠٠٠٠٠٠» بۆ «٦٥٧٨٠٠٠»دینار، پاراستنی دەزگا و مەکینە و ئامێر لە «١٣٠٠٠٠٠» بۆ «٣٣٥٠٠٠٠»دینار، پارستنی هۆی گواستنەوە لە «١٩٢٠٠٠٠» بۆ «٢٦٩٠٠٠٠»دینار، پاراستنی کارگە و بەکارهێنانی لە «١١٩٠٠٠٠» بۆ «١٥٥٠٠٠٠»دینار، کرێنی مەکینە و دەزگا و ئامێر لە «٥٣٩٠٠٠» بۆ «٤٩٠٦٠٠٠»دینار. وەزارەتی کشتوکاڵ و ئاودێری: بەرێژەی زیادەی «٥,٥٩١٪»واتە مەبلەغی «٣» ملیون و«٣٥٩» هەزار دینار، کۆڕانکارییە سەرەکییەکانی ئەم بابە بەم شێوەی خوارەوەیە:بەرێوەبەری کشتی کشتوکاڵی هەولێر،

مووچه له «٧٢٥٠٠٠٠» بۆ «٧٠٠٠٠٠٠»دینار، دەرمالّەی خێزان و مندالاّن له «١٨٦٠٠٠٠» بۆ «١٥٨٥٠٠٠»دینار، دەرمالّەی فەرمانبەران له «١٠٢٧٠٠٠»دینار بۆ «١٤٥٤٠٠٠»دینار، زیادەی پەرلەمان له «٧٨٠٠٠٠٠» دینار بۆ «٥٦٠٠٠٠٠»دینار، پارستنی دەزگا و مەکینە و ئامێر له «٤١٥٠٠٠» بۆ «٢٠٠٠٠٠٠»دینار، پاراستنی هۆی گواستنەوە واتە ئوتومبیلی بارهلّگر له «١٦٠٠٠٠٠» بۆ «٤٥٠٠٠٠٠»دینار، بەڕێوەبەرایەتی گشتی کشتوکالّی دهۆک، دەرمالّەی فەرمانبەران له «٨٠٨٠٠٠» بۆ «١٠٨٩٠٠٠» دینار، زیادەی پەرلەمان له «٢٧٠٠٠٠٠» بۆ «٢٢٥٠٠٠٠»دینار، سوتەمەنی له «١٥٠٠٠٠٠» بۆ «٣٥٠٠٠٠٠»دینار، بەڕێوەبەرایەتی گشتی تووتن،مووچه له «٧٦٠٠٠٠٠» بۆ «٥٢٠٠٠٠٠»دینار، زیادەی پەرلەمان له «١٠٩٠٠٠٠» بۆ «٦١٠٠٠٠٠»دینار، کۆمپانیاکانی هەلّکەندنی بیرەکانی ئاو «بوەتە بە بەڕێوەبەرایەتی» ، مووچه له «٣٢٧٠٠٠» بۆ «٥٥٠٠٠٠٠»دینار، دەرمالّەی فەرمانبەران له «١٠١٠٠٠» بۆ «٦٣١٠٠٠»دینار، سوتەمەنی له «٣٠٠٠٠٠٠» بۆ «٥٠٠٠٠٠٠»دینار، کەرەستە و پێداویستی له «٢٠٠٠٠٠٠» بۆ «١٥١٦٠٠٠» دینار، مەکینە و دەزگا و ئامێر له «٩٧٤٠٠٠»بۆ «٢١٤٠٠٠»دینار. بەڕێوەبەرایەتی گشتی ئاودێری و بەنداوەکان، مووچه له «١٤٥٦٠٠٠»دینار بۆ «٢٧٤٨٠٠٠»دینار، دەرمالّەی خێزان و مندالاّن له «٤٣٥٠٠٠»دینار بۆ «٧٢٥٠٠٠» ، دەرمالّەی فەرمانبەران له «٣٣٦٠٠٠» بۆ «٦١٣٠٠٠» دینار، سوتەمەنی له «٣٠٠٠٠٠» بۆ «٥٠٠٠٠٠»دینار، کەرەستە و پێداویستی له «٢٠٠٠٠٠٠» بۆ «١٥١٦٠٠٠»دینار، مەکینە و دەزگا و ئامێر له «٩٧٤٠٠٠» دینار بۆ «٢١٤٠٠٠»دینار، بەڕێوەبەرایەتی گشتی ئاودێری و بەنداوەکان، مووچه له «١٤٥٦٠٠٠» بۆ «٢٧٤٨٠٠٠»دینار، دەرمالّەی خێزان و مندالاّن له «٤٣٥٠٠٠» بۆ «٧٢٥٠٠٠»دینار، دەرمالّەی فەرمانبەران له «٣٣٦٠٠٠» بۆ «٦١٣٠٠٠» زیادەی پەرلەمان له «١٨٦٠٠٠٠» بۆ «٣٢٠٠٠٠٠»دینار، کرێی ئامێر و هۆی گواستنەوە له «٣٨٥٠٠٠» بۆ «١٠٠٠٠٠» ، پاراستنی دامەزراوی بەنداوەکان و پرۆژەکانی تری ئاودێری کە نەبووە و پێشنیاری «١٠٠٠٠٠٠شدیناری بۆ کراوە، بەڕێوەبەرایەتی گشتی بەیتەرە و سامانی ئاژەلّ، مووچه له «١٧٩٠٠٠٠»دینار بۆ «٢٨٠٠٠٠٠»دینار، دەرمالّەی فەرمانبەران له «٦٩٨٠٠٠» بۆ «١٢٧٥٠٠٠»دینار، زیادەی پەرلەمان له «٢٢١٣٠٠٠» بۆ «٣٢٠٩٠٠٠». بەڕێوەبەرایەتی گشتی خزمەتگوزارییە کشتوکالّییەکان، کرێنی مەکینە و دەزگا و ئامێر له «٢٩٣٠٠٠» بۆ «٢٧٠٠٠»دینار. وەزارەتی ناوخۆ: بەڕێژەی زیادەی «٢٦,٣٩٤»واتە مەبلەغی «٥٤»ملیۆن و «٣١٥»هەزار دینار، گۆڕانکارییە سەرەکییەکانی ئەم بابە بەم شێوەی خوارەوەیە: «دیوانی وەزارەت» خەرجیی چاپ له «٢٧٠٠٠٠» بۆ «٢٠٠٠٠»دینار، میواندارى و وەفد و پەیوەندی له «٥٠٠٠٠٠» بۆ «صفر» ، کونگرە و کۆڕ له «٥٠٠٠٠» بۆ «٢٥٠٠٠٠»دینار، جل و بەرگ له «٥٠٠٠٠٠٠» بۆ «١٠٠٠٠٠٠٠»دینار، خۆراک له «٣٠٠٠٠٠» بۆ «٦٥٠٠٠٠»دینار، پرۆگرامی تایبەتی له «٨٤٠٠٠٠٠» بۆ «٧٠٠٠٠٠٠»دینار، کارگێری

گشتیەکانی پڕێزگاکانی هەرێم، مووچە لە «٧٢٠٠٠٠» بۆ «١١٢٨٠٠٠»، دەرمالّەی فەرمانبەران لە «٤٧٢٢٠٠٠» دینار بۆ «٥١٠٠٠٠٠»دینار، زیادەی پەرلەمان لە «٧٥٠٠٠٠» دینار بۆ «١٤٠٠٠٠٠»دینار، پاراستنی هۆی گواستنەوە لە «١٠٠٠٠٠٠»دینار بۆ «٦٦٦٠٠٠»دینار، کڕینی مەکینە ودەزگا و ئامێر لە «٦١٧٠٠٠»دینار بۆ «١٣٨١٠٠٠»دینار، پڕۆگرامی تایبەت لە «٣٠٠٠٠٠٠» بۆ «١٥٠٠٠٠٠»دینار، کارگێڕی خۆجێیەکانی پارێزگاکانی هەرێم، مووچە لە «٨٥٠٠٠٠»دینار بۆ «١١٠٦٠٠٠»دینار، پاراستنی بالّەخانە لە «٥٠٠٠٠٠٠» بۆ «٣٠٠٠٠٠»دینار، کڕینی مەکینە و دەزگا و ئامێر لە «١٩٢٠٠٠» بۆ «٤٩٧٠٠٠»دینار، بەڕێوەبەرایەتی ئاسایشی گشتی، مووچە لە «٨٠٠٠٠٠٠» دینار بۆ «١٠٠٠٠٠٠٠»دینار، دەرمالّەی فەرمانبەران لە «١٩٩٦٤٠٠٠»دینار بۆ «٢٥٨١٢٠٠٠»دینار، زیادەی پەرلەمان لە «٧٣٠٠٠٠٠» بۆ «١١٢٥٠٠٠٠»دینار، کڕێی ئامێر و هۆی گواستنەوە لە «١٠٠٠٠٠٠» بۆ «٤٥٠٠٠٠»دینار، قرتاسیە و چاپەمەنی لە «١٠١٠٠٠٠» بۆ «١٣١٥٠٠٠٠»دینار، سوتەمەنی لە «١٠٠٠٠٠٠٠» بۆ «١٢٠٠٠٠٠»دینار، خۆراک لە «٨٥٠٠٠٠» دینار بۆ «٢٠٠٠٠٠٠»دینار، پاراستنی هۆی گواستنەوە لە «١٥٠٠٠٠٠» دینار بۆ «١٩٣٠٠٠٠»دینار، کڕینی مەکینە و دەزگا و ئامێر لە «٢٧٨٠٠٠» بۆ «١٢٧٣٠٠٠»، بەڕێوەبەرایەتی گشتی ڕەگەزنامە و حالّوبالّی شارستانی، دەرمالّەی فەرمانبەران لە «٧٤٣٠٠٠» بۆ «١١٣٨٠٠٠»دینار، خەرجیی چاپ لە «٩٧٠٠٠٠» دینار بۆ «٥٠٠٠٠٠» دینار، بەڕێوەبەرایەتی پۆتیسی گشتی، مووچە لە «١٧١٠٠٠٠٠» بۆ «٢٠٠٠٠٠٠٠»، دەرمالّەی خێزان و منداڵان لە «١٣٤٢٠٠٠» بۆ «٢١٠٠٠٠٠»دینار، دەرمالّەی خێزان و منداڵان لە «١٣٤٢٠٠٠» بۆ «٢١٠٠٠٠٠» دینار، دەرمالّەی فەرمانبەران لە «٤١١٢٠٠٠٠» بۆ «٦٧٥٦٣٠٠٠»دینار، زیادەی پەرلەمان لە «٢٩٨٩٥٠٠٠» بۆ «٣٢٠٠٠٠٠٠»دینار، قرتاسیە وچاپەمەنی لە «١٣٩٠٠٠٠»دینار بۆ «١٨٠٠٠٠٠»، سووتەمەنی لە «٨٢٧٠٠٠» بۆ «١٢٠٠٠٠٠»، خۆراک لە «٢٠٠٠٠٠٠» بۆ «٤٥٠٠٠٠٠» دینار، کەرەستە و پێداویستی وبەتایبەتی پێداویستی پیشەسازی لە «٢٠٩٠٠٠» بۆ «١٠٦٠٠٠٠» دینار، پاراستنی بالّەخانە لە «١١٠٠٠٠» بۆ «١٠٠٠٠٠٠» دینار، کڕینی مەکینە و دەزگا و ئامێر لە «٧٥٥٠٠٠» بۆ «١٨٦٥٠٠٠» دینار، کڕینی چەک و تەقەمەنی کە نەبووە پێشنیاری «٧٥٠٠٠٠»دینار کراوە، کۆلێژی پۆلیس، دەرمالّەی فەرمانبەران لە «١١٥٠٠٠٠»دینار بۆ «٢٢٥٢٠٠٠»دینار، جل و بەرگ لە «١٢٥٠٠٠» دینار بۆ «١٥٠٠٠٠»دینار، خۆراک لە «٢٠٠٠٠٠٠» بۆ «١٨٠٠٠٠٠» دینار. وەزارەتی شارەوانی و گەشت و گوزار، بەکەمی ڕێژەی «١٥,٦٨٢٪» واتە مەبلەغی «١٣» ملیۆن و «٩٦»هەزار دینار، بۆ ئاگاداری بەڕێتان ئەم وەزارەتەش ڕێژەی زیاد بوونەوەی هەیە، بەڵام لە بودجەکانی سالّانی ڕابردو منحەی شارەوانی لەسەر بودجەی وەزارەتی دارایی و ئابووری تۆمار کراوە. گۆڕانکاییە سەرەکییەکانی ئەم بابە

بریتین لەمانەی خوارەوە: دیوانی وەزارەت، بەخشینی شارەوانییەکان لە «٣٠٠٠٠٠٠» بۆ «صفر» ، دەستەی گشتی گەشت و گوزار، مووچە لە «٣٠٧٠٠٠» دینار بۆ «٥١١٠٠٠» دینار، کرێی زەوی و بالەخانە کە نەبووە پێشنیاری «٢٦٠٠٠٠» دینار کرا. بەڕێوەبەرایەتی گشتی شارەوانییەکان، دەرمالە و خەرجیی سەفەر لە «١٢٥٠٠٠» دینار بۆ «٥٠٠٠٠٠» دینار، پاراستنی بالەخانە لە «٤٠٠٠٠» دینار بۆ «٣٣٥٠٠٠» دینار، کرێنی مەکینە و دەزگا و ئامێر لە «١٣٠٠٠٠» بۆ «٤٢٤٠٠٠» ، بەڕێوەبەرایەتی گشتی ئاو و ئاوەڕۆ، مووچە لە «٨٥١٦٠٠٠» دینار بۆ «١٠٥٠٠٠٠٠»دینار، دەرمالەی فەرمانبەران لە «١١٤٨٠٠٠»دینار بۆ «٤٩٢٧٠٠٠» دینار، زیادەی پەرلەمان لە «٧٢٥٤٠٠٠» دینار بۆ «١٠٤١٢٠٠٠»دینار، دەرمالە و خەرجیی سەفەر لە «٣٣٠٠٠٠»دینار بۆ «٦٠٠٠٠٠»دینار، خەرجیی چاپ لە «٢٨٥٠٠٠»دینار بۆ «٥٠٠٠٠»دینار، کرێی ئامێر و هۆی گواستنەوە لە «١٠١٠٠٠٠» دینار بۆ «٧٥٠٠٠٠» دینار، کرێی کارەبا لە «١٨١٠٠٠٠» دینار بۆ «٢٥٠٠٠٠٠» ، سووتەمەنی لە «١٣٠٨٠٠٠» دینار بۆ «٣٠٠٠٠٠٠»دینار، پاراستنی دامەزراوی ئاوی و کارەبایی لە «١٧١٠٠٠٠» بۆ «١٠٠٠٠٠٠»دینار، پاراستنی دەزگا و مەکینە و ئامێر لە «٣٨١٠٠٠٠» بۆ «٣٥٠٠٠٠٠»دینار، پاراستنی هۆی گواستنەوە واتە ئوتوموبیلی بارهەڵگر و ئوتوموبیلی کار لە «٦٥٠٠٠٠» دینار بۆ «١٠٠٠٠٠٠» دینار، بەڕێوەبەرایەتی گشتی نەخشەدانانی ئاوەدانی، روبەرگرتن و دیاری کردنی جۆری زەوی لە «١٩٠٠٠٠» بۆ «١٠٠٠٠٠٠» دینار. بەڕێوەبەرایەتی بەرگری شارستانی، مووچە لە «١٨٠٠٠٠٠» بۆ «٢٠٠٠٠٠٠»دینار، دەرمالەی فەرمانبەران لە «٥٤٠٢٠٠٠» بۆ «٥٨٧٠٠٠٠»دینار، جل و بەرگ نەبووە و پێشنیاری «٢٥٠٠٠٠»دینار، پاراستنی بالەخانە لە «٤٠٠٠٠» بۆ «١٠٠٠٠٠٠»دینار، کرێنی کەلوپەل لە «١٥٠٠٠٠» بۆ «٥٠٠٠٠٠»دینار. وەزارەتی گواستنەوە و گەیاندن: بەڕێژەی زیادەی «١٨,٢٥٢ ٪» واتە بڕی «٣» ملیۆن و «٨٢٤»هەزار دینار، گۆڕانکارییە سەرەکییەکانی ئەم بابە بریتین لەمانەی خوارەوە: دیوانی وەزارەت، دەرمالەی فەرمانبەران لە «١٨٢٠٠٠» بۆ «٣٩٤٠٠٠»دینار، زیادەی پەرلەمان لە «٥٣١٠٠٠» بۆ «٣٣٠٠٠٠» ، خەرجی چاپ لە «٨٠٠٠٠٠» بۆ «٥٠٠٠٠٠» ، بەڕێوەبەرایەتییەکانی پۆستە و گەیاندن، مووچە لە «٢٨١٠٠٠٠» بۆ «٣٤٠٠٠٠٠»دینار، دەرمالەی فەرمانبەران «٨٧٠٠٠٠» لە «٢٢٦٨٠٠٠» ، سووتەمەنی لە «٦٥٠٠٠٠» بۆ «١٠٠٠٠٠٠» ، پاراستنی بالەخانە لە «١٢٠٠٠٠٠» بۆ «١٦٠٠٠٠٠» ، پاراستنی دەزگا و مەکینە و ئامێر لە «٣٥٠٠٠٠٠» بۆ «٤٠٠٠٠٠٠» ، کرێنی کەلو پەل لە «٨٣٠٠٠»بۆ «٥٨٠٠٠٠» ، کرێنی مەکینە و دەزگا و ئامێر لە «٩٧٠٠٠٠» بۆ «١١٧٢٠٠٠». وەزارەتی رۆشنبیری: بەڕێژەی زیادەی «٢,٦٧٢ ٪» واتە بەبڕی «١» ملیۆن و «١٤٦»هەزار دینار، گۆڕانکارییە سەرەکییەکانیش ئەمانەی خوارەوەن: «دەزگای چاپەمەنی و رۆژنامەگەری و بڵاوکردنەوە و دابەش کردن» ، پاراستنی بالەخانە لە «٧٥٠٠٠٠» بۆ «١٠٠٠٠٠» ،

بەڕێوەبەرایەتی گشتی راگەیاندن، پاداشت بۆ غەیری کارمەندانی دائیرە لە «١٠٠٠٠٠» بۆ «٨٠٠٠٠٠»، پاراستنی دەزگا ومەکینە و ئامێر لە «٥٠٠٠٠٠» بۆ «٥٠٠٠٠»، کرێنی مەکینە و دەزگا و ئامێر لە «١٢٩٩٠٠٠» بۆ «٤٠٥٠٠٠»، بەڕێوەبەرایەتی گشتی ڕۆشنبیری و هونەر، مووچە لە «٣٩٧٨٠٠٠» بۆ «٢١٠٠٠٠٠»، پاداشتی هاندانەتی بۆ کارگەران لە «٩٥٠٠٠»بۆ «٣٠٠٠٠٠»، زیادەی پەرلەمان لە «١٢٤٢٠٠٠» بۆ «٦٥٢٠٠٠»، یارمەتی دانی لێکۆڵینەوە و وەرگێڕان و دانان لە «١٣٠٠٠٠٠» بۆ «٢٠٠٠٠٠٠»، کەرەستە و پێداویستی «فەسلی ٣» لە «٤٤٤٠٠٠» بۆ «٥٥٠٠٠»، پاراستنی بالەخانە لە «٩٠٠٠٠٠» بۆ «٣٣٠٠٠٠»، کرێنی مەکینە و دەزگا و ئامێر لە «٤٨٧٠٠٠» بۆ «١٤٢٢٠٠٠»، شانۆ و پێداویستییەکانی دەزگاکانی مۆسیقایی لە «٥٧٠٠٠٠» بۆ «٣٠٠٠٠٠»، پێداویستییەکانی تایبەتی لە «٢٠٠٠٠٠» بۆ «صفر»، پڕۆگرامی تایبەتی لە «١٠٠٠٠٠٠» بۆ «٢٥٠٠٠٠٠». بەڕێوەبەرایەتی گشتی وەرزش و لاوان، مووچە لە «١١٤٣٠٠٠» بۆ «١٦٠٠٠٠٠»، زیادەی پەرلەمان لە «١٢٩٣٠٠٠» بۆ «١٠٨٢٠٠٠»، چالاکی وەرزشی و دیدەوانی لە «٨٠٠٠٠٠» بۆ «١٠٠٠٠٠٠»، پاراستنی بالەخانە لە «١٥٠٠٠٠٠» بۆ «٢٧٥٠٠٠٠»، کرێنی مەکینە و دەزگا و ئامێر لە «١٧١٠٠٠» بۆ «١٠٠٠٠٠٠»، بەخشینی بنکە ڕۆشنبیرییەکان و لاوان کە نەبووە پێشنیاری «٣٣٠٠٠٠»کراوە، بەخشینی دەرچواندنی گۆڤارەکان لە «٣٠٠٠٠٠» بۆ «صفر». وەزارەتی تەندروستی و کاروباری کۆمەڵایەتی: بەکەمی ڕێژەی «١١,٥٨٥٪» واتە بە بڕی «٢٧» ملیون و «٥١٧»هەزار دینار، گۆڕانکارییە سەرەکییەکانیش ئەمانەی خوارەوەن: دیوانی وەزارەت، خەرجیی چاپ لە «٣٢٥٠٠٠٠» بۆ «٣٠٠٠٠٠٠»، بەخشینی دەرچواندنی گۆڤارەکان لە «٧٥٠٠٠٠» نەماوە، فەرمانگەی خزمەتگوزاری تەندروستی، مووچە لە «٢٣٢٨٠٠٠٠» بۆ «٢١٥٠٠٠٠٠»، دەرمالّەی خێزان و منداڵان لە «٣١٦٠٠٠٠» بۆ «٢٥٠٠٠٠٠»، دەرمالّەی فەرمانبەران لە «٢٦٣٧٩٠٠٠» بۆ «٢٤٢٦٦٠٠٠»، پاداشتی هاندانەتی بۆ کارگەران لە «٩٥٠٠٠» بۆ «٤٠٠٠٠٠٠»، زیادەی پەرلەمان لە «٣٠١٠٠٠٠٠» بۆ «٢٩١٢٠٠٠٠»، بەرگری شارستانی لە «٩٠٠٠٠٠» بۆ «٤٠٠٠٠٠٠» دەرمالّەی قوتابیان لە «٤١٠٠٠٠٠» بۆ «٧٢٠٠٠٠»، قرتاسیە و چاپەمەنی لە «٩٥٠٠٠٠٠» بۆ «٦١٠٠٠٠٠»، کرێی ئاو و ئاوەڕۆ لە «١٩٠٠٠٠٠» بۆ «٤٠٠٠٠٠٠»، کرێی کارەبا لە «٢٠٠٠٠٠٠» بۆ «٢٣٠٠٠٠٠»، جل و بەرگ لە «١٠٩٥٠٠٠» بۆ «٨٠٠٠٠٠٠»، داو ودەرمان لە «٨٠٠٠٠٠٠٠» بۆ «٦٠٠٠٠٠٠٠»، کەرەستە و پێداویستی لە «٧٠٠٠٠٠٠» بۆ «٤٥٠٠٠٠٠»، پاراستنی بالەخانە لە «٣٠٠٠٠٠٠» بۆ «١٨٠٠٠٠٠»، پاراستنی دامەزراوی ئاوی و کارەبایی لە «٢٠٥٠٠٠٠» بۆ «١٥٠٠٠٠٠»، پاراستنی دەزگا و مەکینە و ئامێر لە «٢٩٠٠٠٠٠» بۆ «٢٣٠٠٠٠٠»، پاراستنی هۆی گواستنەوە لە «٢٨٤٠٠٠٠» بۆ «٢٢٥٠٠٠٠»، کەلوپەل لە «٩٥٠٠٠٠» بۆ «١٢٥٠٠٠٠»، قەلاچۆکردنی مەلاریا لە

«٢٠٠٠٠٠٠» بۆ «٥٠٠٠٠٠» ، بەڕێوەبەرایەتی گشتی چاودێری کۆمەڵایەتی، دەرمانخانەی فەرمانبەران لە «٥٤٠٠٠٠٠» بۆ «٩٦٩٠٠٠» ، سووتەمەنی لە «٢١٠٠٠٠» بۆ «٦٢٠٠٠٠» ، جل و بەرگ لە «١٠٠٠٠٠٠» بۆ «٢٠٠٠٠٠٠» خۆراک لە «٢٢٠٠٠٠٠» بۆ «٣٥٠٠٠٠٠» ، بەڕێوەبەرایەتی گشتی چاکسازی کۆمەڵایەتی: زیادەی پەرلەمان لە «٤٢٠٠٠٠» بۆ «٧٥٠٠٠٠» ، مەکینە ودەزگا و ئامێر لە «٣٠٠٠٠٠» بۆ «٣٨٢٠٠٠» . وەزارەتی ئاوەدانکردنەوە و گەشەپێدان: بەکەمی ڕێژەی «٥,٦٥٣ ٪ »واتە بە بڕی «١»ملیۆن و «٤٩٣»هەزار دینار، گۆڕانکاریی سەرەکییەکانی ئەم بابە بریتین لەمانەی خوارەوە: بەڕێوەبەرایەتی گشتی ئاوەدانکردنەوە و گەشەپێدان، مووچە لە «٤٠٦٨٠٠٠» بۆ «٥٤٠٠٠٠٠» ، دەرمانخانەی فەرمانبەران لە «٨٤٠٠٠٠» بۆ «١٣١٦٠٠٠» ، سووتەمەنی لە «١٣٠٠٠٠٠» بۆ «٥٠٠٠٠٠» ، پاراستنی ڕێگەو پرد لە «٢١٠٠٠٠٠» بۆ «١٥٠٠٠٠٠» ، پاراستنی دەزگا و مەکینە و ئامێر لە «١٥٠٠٠٠٠» بۆ «١٠٠٠٠٠٠» ، پاراستنی هۆی گواستنەوە«ئوتومبیلی کارو بارهەڵگر» لە «١٠٥٠٠٠٠» بۆ «١٠٠٠٠٠٠» ، کرێنی کارگە لە «١٠٠٠٠٠٠ش بۆ «صفر» ،کارگەکان و کۆگاکان، مووچە لە «٣٦٥٠٠٠» بۆ

* لێرەوە کاسێتی ژمارە «٤» دەست پێدەکات.....

«١٠٠٠٠٠» ، زیادەی پەرلەمان لە «٣٠٠٠٠٠» بۆ «٩٨٠٠٠» . وەزارەتی یارمەتی مرۆڤایەتی وهاوکاری: بە ڕێژەی زیادەی «١٣,٠١٤ ٪ » واتە بە بڕی «٦١٣»هەزار دینار، گۆڕانکاریی سەرەکییەکانیش ئەمانەن: دیوانی وەزارەت، کرێنی کەلوپەل لە «٢٠٠٠٠٠» بۆ «٤٠٠٠٠٠» ، کرێنی زەوی کە نەبووە و پێشنیاری «٥٠٠٠٠٠»دینار کرا، کرێنی خانووبەرە لە «٧٥٠٠٠٠»دینار بۆ «صفر» . وەزارەتی ئەوقاف و کاروباری ئیسلامی: بەڕێژەی زیادەی «٣٥,١٧٠ ٪ » واتە بە بڕی «١٢» ملیۆن و «٥٨٦»هەزار دینار، گۆڕانکاریی سەرەکییەکانیش ئەمانەن: دیوانی وەزارەت، کونگرە و کۆڕ لە «٦٠٠٠٠» بۆ «٣٠٠٠٠٠» ، جل و بەرگ لە «١٢٠٠٠٠٠» بۆ «١٠٠٠٠٠٠» ، کتێبی قوتابخانە لە «٢٢٠٠٠٠» بۆ «صفر» ، پاراستنی باڵەخانە لە «٥٠٠٠٠٠» بۆ «صفر» ، کرێنی کەلوپەل لە «١٢٠٠٠٠» بۆ «٧٥٠٠٠٠» ، پرۆگرامی تایبەت «خولی بەهێزکردنی وتار خۆین وپیش نوێژ و خولی فێرکردنی قورئانی پیرۆز» لە «٢٠٠٠٠٠» بۆ «٥٠٠٠٠٠» ، بەڕێوەبەرایەتی ئەوقافی هەولێر، مووچە لە «٦٠٠٠٠٠٠» بۆ «٧٥٠٠٠٠٠» ، دەرمانخانەی خێزان و منداڵان لە «١٨٧٠٠٠٠» بۆ «٢٧٥٠٠٠٠» ، دەرمانخانەی فەرمانبەران لە «٧٦٤٠٠٠» بۆ «١٠٢٠٠٠٠»دینار، کرێی دەرس گوتنەوە لە «٢٥٠٠٠٠» بۆ «٥٢٥٠٠٠» ، دەرمانخانەی قوتابیان لە «٣٤٠٠٠٠» بۆ «٦٠٠٠٠٠» ، سووتەمەنی لە «١٥٠٠٠٠» بۆ «٤٠٠٠٠٠» ، پاراستنی دەزگا و مەکینە و ئامێر لە «١٥٠٠٠٠» بۆ «٤٠٠٠٠٠» ، بەخشینی ئەوقافی بۆ ئاواکردن و ئاوەدانکردنەوە و کەلوپەلی مزگەوت لە «٣٠٠٠٠٠٠» بۆ «٧٠٠٠٠٠٠» ، یارمەتی و باربوو کە نەبووە پێشنیاری «٨٠٠٠٠٠» کراوە،

بەڕێوەبەرایەتی ئەوقافی دهۆک، دەرمالّەی قوتابیان لە «٣٤٠٠٠٠» بۆ «٦٠٠٠٠٠» ، بەخشینی ئەوقـــاف بۆ ئاواکـــردن و ئاوەدانکردنەوە و کـــەلوپەلی مـــزگـــەوت لە «١٠٠٠٠٠٠» بۆ «٢٥٠٠٠٠٠». وەزارەتی دارایی و ئابووری: بەکـەمی ڕێژەی «١٦,٨٠٢٪» واتە بە مـەبلەغی «٨٧» ملیۆن و «٧٢٢»هەزار دینار، گۆڕانکارییە سەرەکییەکانیش ئەمانەن: دیوانی وەزارەت، بەخشینی دەرچواندنی گۆڤارەکان لە «٢٠٠٠٠٠» بۆ «صفر» ، بەڕێوەبەرایەتی گشتی داهات، دەرمالّەی فەرمانبەران لە «١٥٦٢٠٠٠» بۆ «١٠١١١٠٠٠» ، کرێی لیژنەکان لە «٥٩٠٠٠٠» بۆ «٩٠٠٠٠٠» ، زیادەری پەرلەمان لە «٤١٠٤٠٠٠» بۆ «٣٧٠٠٠٠٠» ، دەرمالّە و خەرجیی سەفەر لە «٤٤٦٠٠٠» بۆ «٧٠٠٠٠٠» ، سووتەمەنی لە «٥٤٠٠٠٠» بۆ «٨٥٠٠٠٠» ، کرێنی مەکینە و دەزگا و ئامێر لە «٣٦٧١٠٠٠» بۆ «٣٠١٧٠٠٠» ، بەڕێوەبەرایەتی گشتی دارایی، دەرمـالّەی فـەرمـانبـەران لە «٧٩٥٠٠٠» بۆ «١٤٣٢٠٠٠» ، ئیـفـاد بۆ دەرەوەی هەرێم لە «٣٠٠٠٠٠٠» بۆ «٦٠٠٠٠٠٠» ، خـــەرجـــیی چاپ لە «٣٠٣٠٠٠٠» بۆ «٤٠٠٠٠٠٠» ، گواستنەوەی پارە لە «١٠٠٠٠٠٠» بۆ «٢٠٠٠٠٠٠» ، قرتاسیە وچاپەمەنی لە «٢٩٠٠٠٠» بۆ «٦٠٠٠٠٠» ، کرێنی ئوتۆمبیل لە «١٠٠٠٠٠٠٠» بۆ «٢٥٠٠٠٠٠٠» ، کرێنی مەکینە و دەزگا و ئامێـر لە «٥٢٠٠٠٠» بۆ «٨٣٠٠٠٠» ، زەرەری پارە گـۆڕینەوە کـە نەبوو بۆ «٥٠٠٠٠٠» ، بەخشینی شارەوانییەکان کە نەبووە بۆ «٤٠٠٠٠٠٠٠» ، بەخشینی فەرمانگەکانی دارایی خۆیی لە «١٠٦٤٠٠٠» بۆ «صفر» ، بەخشینەکانی سەندیکاکان و یەکێتییەکان کـە نەبووە و پێـشنیـاری «٢٥٠٠٠٠٠٠» ، بەخـشـینی دەرچواندنی گـۆڤـارەکـان لە «١٦٠٠٠٠» بۆ «٥٠٠٠٠٠» ، بەڕێوەبەرایەتی گشتی بازرگانی، مووچە لە «٢٥١٩٠٠٠» بۆ «١٨٩٠٠٠٠» ، زیادەی پەرلەمـــان لە «٢٧٠٦٠٠٠» بۆ «٢٢٢٣٠٠٠» ، ســـووتەمـــەنی لە «١٤٩٠٠٠» بۆ «٤٠٠٠٠٠» ، پاراستنی دەزگـا و مـەکـینە و ئامـێر لە «٤٠٩٠٠٠» بۆ «٨١٢٠٠٠» ، کـرێنی کەلوپەل لە «٥٥٠٠٠٠» بۆ «٩٣٧٠٠٠» ، بەڕێوەبەرایەتی گشتی پۆلیسی سنوور و گومرک، مـووچە لە «٢١٨٥٠٠٠» بۆ «١٧٠٠٠٠٠» ، دەرمـالّەی فـەرمـانبـەران لە «٨٢٣٣٠٠٠» بۆ «١٠٣٥٠٠٠٠» ، زیادەی پەرلەمـــان لە «٣٤٤٤٠٠٠» بۆ «٢٩٥٠٠٠٠» ، پاراســـتنی هۆی گـــواســـتنەوە لە «٥٣٠٠٠٠» بۆ «٧٣٠٠٠٠» ، کـــرێنی خـــانووبەرە لە «٤٨٠٠٠٠» بۆ «٩٤٠٠٠٠» ، چەک و تەقـەمـەنی لە «٢٤٥٠٠٠» بۆ «٥٤٥٠٠٠» ، بەدیوەبەرایەتی گـشـتی خانەنشین، خەلاّتی خانەنشینی مەدەنی لە «٦٠٠٠٠٠» بۆ «٢٠٠٠٠٠» ، خەلاّتی خانەنشینی عـەسکەری لە «٦٠٠٠٠» بۆ «٣٠٠٠٠٠» ، مـووچەی فـەرمـانبـەرانی ئەنفـال کـراو لە «١٣٧٠٠٠٠٠» بۆ «١٠٠٠٠٠٠٠». وەزارەتی کـاروباری پێـشـمـەرگـە: بەکـەمی ڕێژەی «١,٥١٨٪» واتە بە مـەبلەغی «٤»ملیۆن و «٣٣٠»هەزار دینار. وزارەتی پیشەسازی و وزە: بەکەمی ڕێژەی «٣,٩٩٨٪» واتە بە بڕی «١» ملیۆن و «٢٢»هەزار دینار و گۆڕانکارییەکانیش ئەمانەن: دیوانی وەزارەت، پاراستنی هۆی گواستنەوە لە «٥٠٠٠٠٠» بۆ «٢٤٠٠٠٠» ، کرێنی

مەکینە و دەزگا و ئامێر لە «٤٨٩٠٠٠» بۆ «٢٢٥٠٠٠» ، بەڕێوەبەرایەتییەکانی زەوی پێوای جیۆلۆجی، کرێنی مەکینە و دەزگا و ئامێر لە «٣٢٩٠٠٠» بۆ «١٠٤٠٠٠» ، تۆڕەکانی هەرێمی کوردستان، دەرمالّەی فەرمانبەران لە «١١٥٠٠٠٠» بۆ «١٤٩٦٠٠٠» ، پاداشتی هاندانەتی بۆ کارگەران لە «٦٠٠٠٠٠» بۆ «٣٦٠٠٠٠» ، پاراستنی بالّەخانە لە «٣٠٠٠٠٠» بۆ «٣٠٠٠٠» ، پاراستنی دەزگا و مەکینە و ئامێر لە «٨٠٥٠٠٠» بۆ «٥٠٠٠٠٠». وەزارەتی داد، بەڕێژی زیادەی «١٧,٢٣٢٪» واتە بە بڕی «٤»ملیۆن و «٢١٨»هەزار دینار و گۆڕانکاریەکانیش ئەمانەن: دیوانی وەزارەت، مووچە لە «١٨٠٠٠٠» بۆ «٤٣٠٠٠٠» ، دەرمالّەی فەرمانبەران لە «١٠٠٣٠٠٠» بۆ «١٢٨١٠٠٠» ، دادگای تەمیز، مووچە لە «٣٥٠٠٠» بۆ «٣٠٠٠٠٠» ، دەرمالّەی فەرمانبەران لە «١٠٧٢٠٠٠» بۆ «٨٩٢٠٠٠» ، دادگاکان، دەرمالّەی فەرمانبەران لە «٦٠٨٣٠٠٠» بۆ «٧٧٩٥٠٠٠» ، زیادەی پەرلەمان لە «١٤٩٤٠٠٠» بۆ «١٨٠٠٠٠٠» ، کرێنی کەلوپەل لە «٦٥٠٠٠٠» بۆ «٣٤٥٠٠٠» ، بەڕێوەبەرایەتی تۆمارگای خانووبەرە، کرێنی مەکینە و ئامێر و دەزگا «مەکینە و ئامێر ٨٠٠ و دەزگا ١٩٠ هەزار» لە «٣٤١٠٠٠» بۆ «١٣٨٩٠٠٠»دینار.

سێیەم : فەرمانگە خۆبژێووەکان:

١ـ بانکە بازرگنییەکان:

حکومەتی هەرێم توانیویەتی بڕوا و متمانەی هاوولاتیان بە بانکەکانی هەرێم بگەڕێنێتەوە، ئەویش بە خەرج کردنی بڕی «٥٥»ملیۆن دیناری فەوتاوی هاوولاتیان لە حیساباتی جاری لە بانکەکان، «٣» ملیۆن و «٢٠٠»هەزار دینار پارەی سەندووقی تەوفیری بەریدی لە وەزارەتی گواستنەوە و گەیاندن، «١٦» ملیۆن و «٨٠٠» هەزار دینار پارەی ئەموالی قاسرین لە وەزارەتی داد، بڕی «٢»ملیۆن و «١٥»هەزار دینار پارەی ئەماناتی هاوولاتیان لە دادگا و فەرمانگەکانی وەزارەتی داد.

ئەمەو خەرج کردنی قەرزی سەدان کەس لە هاوولاتیان لەلای فەرمانگەکان بەر لە ١٩٩٦/٨/٣١ کە بۆ دامودەزگاکانی حکومەت کاریان کردبوو و پارەکانیان پێ نەدرابوو. هەر بۆیەش دەبینین کە لە بودجەی سالّی «٢٠٠١»ی بانکە بازرگانییەکانی هەرێم گەش بوونەوەیەک هەیە و داهاتەکانیان بەشی خەرجییەکانیان دەکات، کەچی لە بودجەی سالّانی پێشوو و بە تایبەتی بودجەی پێشنیار کراوی سالّی «٢٠٠٠» بڕی «١٨» ملیۆن و «٦٤٠» هەزار دینار عجزی بانکەکان بوو کە ئەم عجزەش لەلایەن وەزارەتی دارایی و ئابووری پڕ دەکرایەوە.

بودجەی بانکە بازرگانییەکان بەم شێوەیەیە:

أـ خرجییەکان «٢٠٠٤٩٠٠٠» دینار.

ب ـ داهاتەکان «٢٠٠٤٩٠٠٠»دینار.

٢ـ کارگە و فەرمانگە خۆبژێووەکانی سەر بە وەزارەتی پیشەسازی و وزە:

أ- بەڕێوەبەرایەتی تۆڕەکانی کارەبای هەرێم، بەڕێوەبەرایەتی مالّەی جیۆلۆجی، بەڕێوەبەرایەتی پۆلیسی کارەبا لە فەرمانگەکانی وەزارەتی پیشەسازی و وزەن کە لەکاتی دامەزراندنیاندا لەلایەن حکومەتی ناوەندییەوە بە فەرمانگە خۆبژێووەکان دەژمێردران، لەلایەن حکومەتی هەرێمیشەوە و لە بودجەی پەسندکراوەکانی سالّی ١٩٩٣، ١٩٩٦، ١٩٩٧، هەر بەو چاوە تەماشا کراون، بەلاّم دوای سەرنجدان لە داهاتەکانیان و بەراورد کردنیان لەگەلّ خەرجییەکانیاندا بە تایبەتی لە کاتی موناقەشەکردن لەسەر بودجەی پەسندکراوی سالّی ١٩٩٨ لە «نیزامی خۆبژێوویەوە خرانە سەر بودجەی بەردەوام»، چونکە داهاتێکی وەهایان نەبوو کە شایەنی باس لێوەکردن بێ، تا ئێستاش هەندێ فەرمانگەی وەزارەتی پیشەسازی و وزە هەن کە داهاتەکانیان ناگاتە ئاستی خەرجییەکان بۆ نموونە: بەڕێوەبەرایەتییەکانی دابەش کردنی کارەبا لە پرێزگاکاندا، کە هۆیەکەشی دەگەڕێتەوە بۆ ئەم خالانەی خوارەوە:

١- ئێستا «١٠» میگاوات کارەبا لە دوکانەوە دەدرێتە هەولێر کە ئەمەش بەشی پێداویستییەکانی نەخۆشخانەکان ناکات کەچی وەزارەتی دارایی و ئابووری سالّانە «١٨»ملیۆن دینار بۆ موچەی فەرمانبەران و خەرجییەکانی بەنداوەکانی دوکان و دەربەندیخان خەرج دەکات.

٢- دامەزراندنی ویستگە و مولیدات لەسەر بڕیاری ٩٨٦ و هەروەها ئەو مولیدانەی کە لەلایەن حکومەتی هەرێمەوە کڕدراون، گرفتێکی مەزنی دابین کردنی سوتەمەنییان هێناوەتە ئاراوە.

ب - کارگەکان:

لەکاتی موناقەشە و گفتوگۆکردنی بودجەدا ئەو بارودۆخ و هەل و مەرجە تایبەتیانە کە بەسەر کوردستاندا تێدەپەڕن رەچوکراون، چونکە کارگەکان بەتەواوی توانا کار ناکەن ئەوەیش بە هۆی سەختی لە هاوردن و ناردنە دەرەوەی کەرەستەی ناوخۆ و دەرەوە لە کەرەستەی سەرەتایی و کەرەستەی خاو کەلوپەلی یەدەگی و کەلوپەلە بەرهەم هاتووەکان بۆ نموونە: لە رۆژی ٢٠٠٠/١٢/١٢ (٤٧٠٠١)کارتۆن جگەرەی سومەری شین و (٨٨٣٣)کارتۆن جگەرەی سۆمەری سپی لە ئەنبارەکانی کارگەی جگەرەی هەولێردا هەبووە و ئەم کارگەی تا ئێستا بەشی وەزارەتی دارایی و ئابووری پڕ نەکردۆتەوە لەو سودانەی کە لە سالاّنی ١٩٩٨و ١٩٩٩دا هایبووە وهەروەها رسوماتی مەکس لە سالّی «٢٠٠٠» کە بڕەکەی دەگاتە «٤٤٠٨٠١»دینار، هەروها «٢٢٠٠٠٠» مەتر پارچە لە ئەنبارەکانی کارگەی رستن و چنینی هەولێردا هەیە کە ماوەییەکی زۆر بەسەر بەرهەم هێنانی تێدەپەڕێ هەر بۆیەش وەزارەتی پیشەسازی و وزە داوای کردووە کە بە داشکاندنی «٥٠٪» لە نرخەکەی بۆ فەرمانبەران بفرۆشرێت. کارگەکانی تریش وەک کارگەی مافوری دەستکرد و کارگەی رستنی دهۆک داهاتەکانیان بەشی موچەی فەرمانبەرانیان ناکات.

بودجەی کارگا و فەرمانگە خۆبژێووەکانی وەزارەتی پیشەسازی و وزە کە لە «١٢»کارگە و فەرمانگە پێک دێن بەم شێوەی خوارەوەیە:

١- خەرجییەکان (٣٣٦٧٠٥٠٠٠) دینار.

ب ـ داهاتەکان (٣٤٩٢٩٣٠٠٠)دینار.
چوارەم: پلانی حکومەتی هەرێمی کوردستان کە بە پرۆژەییکی جیا پێشکەش بە بەرێزتان دەکرێت.
پێنجەم: میلاکات:
بۆ ئەوەی فەرمانگەکان چست و چالاکییەکانیان راست و دروست بن، دەبێ فەرمانبەرەکانیان لە ئیش و کارەکانیاندا کارامە و شارەزا بن تا بتوانن بە دڵسۆزانە و شێوەیەکی گونجاو کارەکانیان جێبەجێ بکەن، کەواتە پێویستە فەرمانبەری باشیان بۆ دابنرێ، هەروەها پێویستە تایبەتمەندی ماددی و زەماناتی تەواویان بۆ دابین بکرێ بۆ ئەوەی دڵسۆزی لە کارەکانیاندا بنوێنن وەک (مووچە، سەر مووچە، پلە بەرزکردنەوە، دەرمالەکان).
ئەحکامی یاسای میلاکاتی ژمارە «٢٥» ساڵی «١٩٦٠» راستکراو، هەروەها فەرمانبەران و کرێکارانی فەرمانگەکانی حکومەتی هەرێم دەگرێتەوە، هەروەها ئەوانەش دەگرێتەوە کە مووچە لە بوودجەی گشتی وەردەگرن. لەم بوودجەدا موفرەداتی میلاکاتی هەمیشەیی و کاتی بەپێی پلەکانی فەرمانبەری و بەپێی میلاکاتی پوختەکراوی ساڵی ١٩٩٩ و ژمارەی وەزایفی کارکراو تا ٢٠٠٠/٩/٣٠ دابەشکراون، ئەمە و ژمارەی ئەو پلانەی بۆ مەبەستی بەرزکردنەوە و دامەزراندن پێشنیار کراون، یان ژمارەی ئەو پلانەی کە پێشنیارە لە پلەبەرزبوونەوەی ساڵی ٢٠٠١نەمێنن، هەموو رەچاو کراون. لەبەر تیشکی ئەو شتانەدا بڕە پارەی تەواو لە فەسڵی یەکەمی بوودجەدا دانراوە. فەسڵی یەکەم خەرجییەکانی کارمەندان و مووچە و دەرمالەی خێزانداری و دەرمالەی منداڵان و دەرمالەکانی تر دەگرێتەوە، کە بەپێی پسپۆری و شارەزایی لە کاردا و بەپێی یاسا و رێنومایییەکان دەدرێت بە فەرمانبەران. دوای پەسەندکردنی بودجە لەلایەن ئەنجومەنی نیشتمانی کوردستانی بەرێز، وەزارەتی دارایی و ئابووری موفرەداتی میلاکاتی ساڵی ٢٠٠١ بەپێی یاسای بودجە و لەبەر تیشکی تێچوونی مووچە پەسندکراوەکانی ناو بودجەدا و ئەحکامی ماددەی سێیەمی یاسای میلاکات ژمارە «٢٥»ی ساڵی ١٩٦٠ی هەموار کراو، ئامادە دەکات و رێنومایی تایبەتی بۆ ئاسانکردنی جێبەجێ بوونی برگەکانی بودجە بۆ گشت وەزارەت و فەرمانگەکان بەپێی یاسای بودجە دەر دەکات.
لە خوارەوە خشتەی میلاکاتی هەرێمی کوردستان بۆ ساڵی ٢٠٠١جگە لە گرێبەستەکان پێشکەش دەکرێن:
أـ میلاکات لەسەر بنچینەی پلەکان:

پلەی یەکەمی «أ»	٢٥٠٤فەرمانبەر.
پلەی یەکەمی «ب»	٤٤٤٢فەرمانبەر.
پلەی دووەم	٧٧٨٨ فەرمانبەر.
پلەی سێیەم	١٠١٥٨ فەرمانبەر.

پلەی چوارەم	٩٣٣٢ فەرمانبەر.
پلەی پێنجەم	١٤٢٢٨ فەرمانبەر.
پلەی شەشەم	١٣٥٨٩ فەرمانبەر.
پلەی حەوتەم	١٢٥٩٣ فەرمانبەر.
پلەی هەشتەم	١٠١٦٣ فەرمانبەر.
پلەی نۆیەم	٢٠١٥٣ فەرمانبەر.

ب ــ میلاکاتی لەسەر بنچینەی بابەکان:

سەرۆکایەتی ئەنجومەنی وەزیران	٤٧٧١
وەزارەتی پەروەردە	٣٥٩١١
وەزارەتی ئەشغال و نیشتەجێ کردن	٢٥١٩
وەزارەتی کشتوکاڵ و ئاودێری	٦٥٢٠
وەزارەتی ناوخۆ	١٩٠١٩
وەزارەتی شارەوانی و گەشتوگوزار	٤٦١٩
وەزارەتی گواستنەوە و گەیاندن	١٣٥٧
وەزارەتی رۆشنبیری	١٣٩٨
وەزارەتی تەندروستی و کاروباری کۆمەڵایەتی	٩٥٦٧
وەزارەتی ئاوەدانکردنەوە و گەشەپێدان	٢١٧٩
وەزارەتی یارمەتی مرۆڤایەتی و هاوکاری	١٤١
وەزارەتی ئەوقاف و کاروباری ئیسلامی	٤٨٧٥
وەزارەتی دارایی و ئابووری	٤٧٠٠
وەزارەتی پیشەسازی و وزە	٦٢٧٥
وەزارەتی داد	١٠٩٩
کۆی گشتی	١٠٤٩٥٠

ج ــ بۆ ئاگاداری بەڕێزتان لە ساڵی ٢٠٠٠فەرمانبەرانی هەمیشەیی جگە لە گرێبەستەکان لە «٥٥٩٨٦» فەرمانبەری کوڕ و «٢٨٧٨٦» فەرمانبەری کچ پێک دەهات وباری خێزانداریان بەم شێوەیە بووە:

سەڵت	٢٩٩٢٣
خێزاندار	٥٤٨٤٩ جگە لە وەزارەتی پێشمەرگە لەمانەش:
١ــ ٤٦٩٥	بێ منداڵ.
٢ــ ٣٧٥٠	یەک منداڵ.

٣ـ ٦١٥٨ دوو منداڵ.
٤ـ ٧٠٨٠ سێ منداڵ.
٥ـ ٧٣٣٠ چوار منداڵ.
٦ـ ٦٨٤٣ پێنج منداڵ.
٧ـ ٥٤٩٣ شەش منداڵ.
٨ـ ٥٠٠٦ حەفت منداڵ.
٩ـ ٤٢٥٩ هەشت منداڵ.
١٠ـ ٤٢٣٥ نۆ منداڵ و بەرەو سەرەوە.

لە کۆتایی دا پڕ بە دڵ سوپاستان دەکەین و ئومێدەوارین هەنگاوەکانمان جێگای رەزامەندی ئێوەی بەڕێز بێت، سوپاس.

بـەڕێـز ســـــــەرۆکـی ئـەنجـــــــومـــــــەن:

زۆر سـوپاسی بەڕێز وەزیری دارایی وئابووری دەکـەین، کـە لەهەمـان کـاتدا ئەندامی پەرلەمـانی کوردستانیشە، بۆ ئەو راپۆرتە تێرو تەسەلەی کە لە راستیدا ئەنجامی جاری هەموو فەرمانگەکانی حکومەتی هەرێمی کوردستانە، رووناکیەکی تەواوی خستە سەر باری دارایی و ئابووری هەرێمی کوردستانەوە، لەوانەیە بە یەک دوو قسەی سوپاس کیفایەت نەبێت بەرامبەر بەو ماندووبوونەی کە دەزگاکانی حکومەت نواندوویانە بۆ ئامادە کردنی ئەم راپۆرتە رێکوپێکە، بەرای من یەکێکە لە راپۆرتە هەرە باشەکـان کە لەبارەی دارایـیەوە لە پەرلەمانی کـوردسـتاندا پێـشکەش کـرابێت، شایستەی ئەوەیە کەوا هەموو ئەندامانی پەرلەمان و ئەنجومەنی وەزیران بە سەرۆکەوە دانیشن و گـوێبـیـسـتی بن، جارێکی تر سـوپاسی بەڕێز وەزیری دارایی و ئابووری دەکـەین، بەردەوام دەبین لەسـەر دانیـشتنەکەمـان، ئێسـتاش بەڕێزکاک جـەمـیل راپۆرتی لیژنەی دارایی دەخوێنێتـەوە، فەرموو.

بـەڕێـز جـــــــەمـــــــیـل عـــــــەبـدی سـنـدی:

بـەڕێـز ســـــــەرۆکـی ئـەنجـــــــومـــــــەن.

ئێستا راپۆرتی لیژنەی دارایی و ئابووریتان بۆ دەخوێنمەوە، ژمارە : م٣، رۆژی ٥/١/٢٠٠٠، بابەت / موازنەی حکومەت بۆ ساڵی ٢٠٠١،

يسعدنا ان نقدم لسيادتكم تقريرناالمالي عن الموازنات الحكوميه لهذا العام ٢٠٠١ المعد من قبل وزارة المالية والاقتصاد والمرسل الى رئاسة مجلس الوزراء الموقر في ١٩/١٢/٢٠٠٠ والمحال الى سيادتكم بكتاب رئاسة مجلس الوزراء السري المرقم ١٢١٢ في ٢٤/١٢/٢٠٠٠، ولا يخفى على سيادتكم بانه من بديهيات النجاح في أي حقل من الحقول لابد من الدراسة والتخطيط الجيد لها، ولا شك بأن إدارة المال والصرفيات الموزونة بامس الحاجة الى التخطيط الدقيق والموازنة تخطيط مالي لسنة كاملة تشمل سياسة المالية لمؤسسة أو الحكومة أو الدولة

لتلك السنة من صرفيات موزونة وإرادات جيدة، فعليه يؤخذ بنظر الاعتبار الوضع الاقتصادي والقدرات المالية المتاحة لها لتحقيق تلك السياسة المالية الهادفة لها ولا شك بان السياسة المالية تختلف من حكومة لأخرى ومن دولة لأخرى و من ظرف معين الى ظرف آخر بناءاً على الوضع المالي والحالة الاقتصادية والاجتماعية لتلك الحكومة والدولة وشعبها و أهدافها ، فعليه يؤخذ بنظر الاعتبار الميزانية المصدقة والمنفذة للسنة السابقة كمؤشر للأستدلال و المقارنة، وقبل أن نقدم رأينا بشأن موازنات حكومة الاقليم لعام ٢٠٠١ ، من الانصاف ان نقول للتاريخ بأن الاقتتال الداخلي وجرائم P.K.K في الاقليم قد أثر على حياة المواطنين وكان عائقاً في الانتعاش الاقتصادي للإقليم وعدم إستغلال الاراضي النائية إستغلالاً تاماً وذو تأثير سلبي على حرية التجارة والترانسيت عبر الاقليم، مما قلل من مجموع واردات حكومة الاقليم وأستنزافها من جهة وزيادة العبئ على الوزارة من ناحيتي الواردات والنفقات، ولقلة الواردات التخمينية هذه أضطرت وزارة المالية والاقتصاد لوضع موازنة جارية للنفقات لهذا العام ٢٠٠١ أقل من الموازنة الجارية لسنة ١٩٩٧ وأقل من الموازنة الجارية لسنة ١٩٩٨المصدقتان حيث نسبة الموازنة هذا العام ٢٠٠١هي أقل من ٧٤٪ من الموازنة الجارية لعام ١٩٩٨المصدقة، ورغم طموحات الوزارة لتامين رواتب التقاعدية لعوائل الشهداء الابرار والمعوقين البيشمه ركه الابطال فأنها درجت الزيادة البرلمانية لموظفين في الفصل الاول لكل الوزارات التزاماً منها بالقوانين الصادرة من البرلمان الموقر وكخطوة جادة و طموحة لتحسين وضعية الموظفين لدى حكومة الاقليم وإيماناً منها بالمقولة المشهورة « كيفما يكون الموظفون تكون الدولة » ، نتمنى لها النجاح والسيولة النقدية للتنفيذ وبشكل عام أخذ نفقات رواتب الموظفين من الميزانية ٤٩,٨٪أي نصف الموازنة الجارية لهذا العام، وهذا ما يبين ضخامة عدد الموظفين و الهيئات التدريسية والتعليمية في الجهاز الحكومي علماً بأن الرواتب مقننة، ولهذه الاسباب أعلاه الواردة قلة الواردات من جهة وضخامة نفقات رواتب الشهداء ومعوقي البيشمه ركه الابطال بأن نسبة العجز تصل الى ٣٣٪ ، مما تضطر وزارة المالية والاقتصاد بإيقاف صرف فصل معين أو مواد معينة وتمويل حساب الوزارات والادارات وفق الموارد المتاحة والسيولة النقدية وحسب الاهمية. وبعد سلسلة من الاجتماعات المركزة من قبل جميع أعضاء لجنتنا إبتداءً من ٢٠٠٠/١٢/٣٠ لتدقيق محتويات الموازنات لعام ٢٠٠١ بكافة أبوابها وأقسامها وفصولها و موادها وأنواعها وجدنا بأنها خالية من الاخطاء الحسابية الجمعية، وهذا موضع أفتخار وأعتزاز للوزارة وأرتياح للجنتنا ، ولكن لاحظنا التباين في نسبة المخصصات بين الوزارات، فمخصصات شرطة الكهرباء نسبتها ٤٠٠٪من راتبهم وكذلك نسبة مخصصات موظفي شبكات الكهرباء بحدود ٣٥٠٪من رواتبهم، علماً بأنه في وزارة الاعمار والتنمية فأن نسبة المخصصات والمكافئات لا تتجاوز ١٤٥٪ من رواتبهم ، نجد ضرورة ان يكون هناك حداً لنسبة المخصصات لا تتجاوزها أي وزارة، وإذا أجرينا المقارنة بين أبواب الموازنة الجارية الاعتيادية بين الوزارات

نجد بأن وزارة المالية والاقتصاد قد أعطت الاولوية مشكورةً للجانب التربوي والتعليمي في الاقليم، ونظراً لضخامة عدد التلاميذ والطلبة ولأهمية تربية الجيل وتعليمها أخذت وزارة التربية بحدود ١٧٪ من الموازنة الجارية لحكومة الاقليم ماعدا المبالغ والتخصيصات للجامعات والمعاهد الفنية، وهذا دليلٌ على سياسة الكابينة الرابعة لحكومة الاقليم من الاهتمام بالجانب التربوي والتعليمي في الاقليم، واذ تؤيد لجنتنا هذه السياسة المالية والموازنة الجارية لعام ٢٠٠١ وكذلك الموازنة الممولة ذاتياً لعام ٢٠٠١ نجد ضرورة إجراء التغيرات في البنود المدرجة أدناه في الموازنة الجارية:

توصي لجنتنا بإجراء التغييرات في الموازنة الاعتيادية الجارية لعام ٢٠٠١ وبالشكل التالي:

١-الباب(١٤)وزارة المالية والاقتصاد- القسم(٣)المديرية العامة للمالية-

الفصل السادس - المادة(٠٨)المنح للبلديات:

٢- الباب(٩)وزارة الثقافة - القسم(٤)المديرية العامة للثقافة والفنون

الفصل الثاني- مادة(٣٢)تعضيد البحوث العلمية والترجمة والتأليف.

٣- الباب(٦)وزارة الداخلية - القسم(١)ديوان الوزارة

الفصل(٣) المادة(٥)الملابس.

٤- الباب(١٦)وزارة الصناعة والطاقة - القسم(٣)مديريات شرطة الكهرباء

الفصل الاول المادة(٩)مخصصات الموظفين.

وقد أدرج ذلك في جدول التغيرات المرفق طياً. أما الموازنة الممولة ذاتياً فليس للجنتنا ملاحظات بشأنها نرجوا تفادي الخسارة.

ميزانية الخطة

أما بالنسبة لموازنة الخطة لعام ٢٠٠١ فلم تصلنا لحد الان، فقد تم مفاتحة رئاسة مجلس الوزراء بكتابكم المرقم «٨٣٤» في ٢٠٠٠/١٢/٣١ نظراً لوجود عجز بنسبة ٣٣٪ في الموازنة الجارية الاعتيادية لذا لا نجد الضرورة لموازنة الخطة حيث من المعتاد مالياً بان الموازنة توضع وتقرر وتنفذ عند توفر الامكانيات وبعد تنفيذ الموازنة الجارية وليس الحكومات التي تعاني خزائنها من العجز الذي لا يمكن تجاوزه كما هناك مشاريع بدأت في عام ٢٠٠٠ وتكملتها كافية لهذه السنة، كما أنه من الضروري أن تقوم كافة الوزارات بتقديم مشاريعها وخططها للتنفيذ ضمن قرار ٩٨٦ وهذه فرصة لوزارات الاقليم للاستفادة القصوى من القرار الاعلاه، ورفع العبء عن خزينة الاقليم ومع هذا عند وصولها الينا فسوف ندرسها دراسة تامة ونقارنها بمشاريع قرار ٩٨٦ ونبدي توصيتنا بشأنها. توصيات لجنتنا. ولمحاولة سد العجز الموجود في الموازنة أو تقليله توصي لجنتنا بالاقتراحات التالية:

١ـ ان تسيطر وزارة المالية والاقتصاد على كافة النقاط الكمركية سيطرة تامة وان تتعاون وزارة الداخلية ووزارة شؤون البيشمةركة لمنع التهريب او التهرب من دفع الرسوم الكمركية وان يتم محاسبة المخالفين محاسبة شديدة.

٢ـ تشكيل مديرية عامة للگمارك في وزارة المالية والاقتصاد لتزيد من فعاليات الگمارك ونشاطاتها.

٣ـ ان يكون منتسبي الدوائر الضريبية من الاكفاء وذوي السمعة الجيدة وان يتم ابعاد ومحاسبة المخالفين.

٤ـ ان تتم جباية الرسوم في كافة الوزارات بشكل جيد وحسب الوصولات الرسمية المعمول بها في وزارة المالية والاقتصاد ومحاسبة الدائرة التي تستخدم وصولات غير رسمية وغير معمول بها في وزارة المالية والاقتصاد واتخاذ الاجراءات القانونية بحق تلك الدائرة.

٥ـ عدم التصرف بأية نسبة من الواردات مهما تكن.

٦ـ ان تتعاون كافة الوزارات لاستحصال الديون الحكومية.

٧- ان تسيطر البلديات ووزارة الاوقاف على املاكها وان يكون اسلوب المزايدة العلنية السليمة متبعاً في معاملات الايجار والبيع في كافة الوزارات وان تتم الموافقة على ذلك من قبل المحافظ كل في محافظته على كل معاملة بيع او ايجار حكومي قبل تصديقها من قبل الوزارة المعنية.

٨ـ ان تكون هناك لجان سرية في كل محافظة، لمتابعة كافة المزايدات ومعاملات الايجار والبيع والتعاقد الحكومية اضافة الى اللجان العلنية.

٩ـ تسجيل كافة الاموال المصادرة ايراداً نهائياً لوزارة المالية والاقتصاد وادخالها في السجلات المختصة دون التصرف بها بأمور غير قانونية.

١٠ـ محاربة الاحتكار وتشجيع التجارة الحرة خدمة للاقتصاد الحر والخزينة.

١١ـ فسح المجال امام المواطنين وخاصة التجار والاقتصاديين والمحاسبين لتسجيل الشركات وعدم حصرها على المحامين.

١٢ـ ان تكون الشركات التجارية حرة في الاستفادة من المحامين او عدم الاستفادة منهم.

١٣ـ ان يحق للموظف الحقوقي بتمثيل وزارته في المرافعات لدى المحاكم اسوة بالحكومة المركزية.

١٤ـ تشغيل كافة المعامل والمصانع باقصى طاقاتها الانتاجية التي فيها الجدوى الاقتصادية التي تعاني من الخسارة وايجاد وسيلة للتوازن وتلافي الخسارة.

١٥ـ استغلال الاراضي الزراعية زراعة حديثة مقننة.

١٦ـ التخطيط والمحاولة الجادة من قبل كافة الوزارات للاستفادة من قرار (٩٨٦) وتنفيذ غالبية المشاريع الخدمية والاعمارية وكذلك الصحية والتربوية بموجبها.

١٧ـ المتابعة والمراقبة والتفتيش المستمر لحسابات الوزارات.

١٨ـ تنفيذ المشاريع عن طريق التنفيذ المباشر قدر الامكان وفي حالة توفر الامكانية تفضلها على المقاولين.

١٩ـ صرف رواتب المتقاعدين قبل الانتفاضة بموجب قرار رقم (٣٢) لعام ١٩٩٤ الصادر من البرلمان الموقر.

نرجو التفضل عرضه على السادة اعضاء البرلمان في اقرب جلسة لمناقشتها و اقرارها

مع فائق الشكر و التقدير

المرفقات /

١ـ جدول التغيرات /١جدول

٢ـ خلاصة موازنة الجارية حسب الابواب والاقسام /١٧ جدول

٣ـ الموازنة الممول ذاتيا/ ١جدول

٤ـ جدول ارادات الحكومة/ ١جدول

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

بۆ زیاتر ڕووناکی خستنە سەر ئەندامانی لێژنەی دارایی ئەم بەڕێزانەن

١ـ برهان جاف، ٢ـ بطرس سخريا، ٣-جەمیل عەبدی، ٤ـ محەمەد ئەمین مەولود، ٥ـ شەفیق ئەمین محەمەد، ٦ـحەمید سەلیم میران، ٧ـ شەفیقە فەفێ عبدالله

زۆر سوپاسی سەرۆکی لێژنەی دارایی و ئابوری دەکەین

لێرەدا دانیشتنەکەمان دوادەخەین بۆ سەعات ٣ی دوای نیوەڕۆ، بەو ئومێدەی ئەندامان و نوێنەرانی حکومەت پشوێک بدەن . سوپاس

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

بۆ گفتوگۆ کردن لەسەر ڕاپۆرتی لێژنەی دارایی و ئابووری ئەنجومەنی نیشتمانی کوردستانی عێراق داوا لە سێ ئەندامی لێژنەی دارایی و ئابوری دەکەین بفەرمونە سەر سەکۆ

لە دانیشتنی پێش نیوەڕۆ ڕاپۆرتی لێژنەی دارایی و ئابوری ئەنجومەنی نیشتمانی کوردستانی عێراق خوێندرایەوە، ئێستا گفتوگۆی لەسەر دەکەین ئەو بەڕێزانەی تێبینیان هەیە تکایە دەستیان بەرز بکەنەوە، بەڕێز فرەنسۆ هەریری فەرمو

بەڕێز فرەنسۆ تۆما هەریری:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن،

راستە هەموو ئەندامێکی پەرلەمان بۆی هەیە تێبینی خۆی لەسەر بوجە نیشان بدات، بەلام بە شێوەیەکی گشتی ئیش و کاری لێژنەی داراییە ،لێژنەی دارایی و ئابوری زۆر بە وردی و بە ڕێک و پێکی هەر چۆن جەنابی وەزیری دارایی ڕاپۆرتێکی تێر و تەسەل و دور و درێژ و بە وردی ، ئەوانیش بە هەمان شێوە تێبینیەکانی خۆیان پێشکەش کرد، پێم وایە پێویست ناکات ئێمە زیاتر لەسەری بڕۆین من تێبینیم نییە تەنها پشگیری ڕاپۆرتی لێژنەی دارایی دەکەین ،

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاک عەبدولخالق زەنگەنە فەرمو.

بەڕێز عەبدولخالق محەمەد ڕەشید زەنگەنە:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ئەم کۆبونەوەیە کۆبونەوەیەکی زۆر گرنگە و گفتوگۆی بوجە هەر ئەوە نییە پشگیری تێبینەیەکانی لێژنەی دارایی بکەین ، کە من کۆکم لە گەڵیاندا ،هەر وەها دەبێ گفتوگۆی سیاسەتی دارایی لە کوردستاندا بکرێ، جا ئەگەر سەرۆکی ئەنجومەن و سەرۆکی کوتلە بوارم بدەن من هەندێ قسەم هەیە ،

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

چەند قسەت هەیە ؟

بەڕێز عەبدولخالق محەمەد ڕەشید زەنگەنە:

لە سنوری چارەگە سەعاتێک. سەرەتا زۆر سوپاسی سەرۆک وەزیران و جێگرەکەی و وەزیری دارایی دەکەم بۆ ئەو ڕاپۆرتە دور و درێژەیان ، لە ڕاستیدا زۆر خۆشحالم بەو تەفاصیلانەی کە پێشکەشیان کردوە، دوای سێ سالّ کە ئێمە گفتوگۆی بوجە ناکەین ئەوە ئەم سالّ دەتوانم بلّێم لە سەدەی تازە هیمەتێکی زۆر باشە سەبارەت بە ئەنجومەنی وەزیران هەروەها سەبارەت بە پەرلەمانیش کە لە دانیشتنێکی نائاسایی بکرێ. من لەگەلّ ئەو نەهج و سیاسەت وثوابتەم کە لە بوجەکە هاتوە ،و زۆر بە توجوهێکی ڕاست و دروستی دەزانم ، ڕاستە ئێمە تقالیدێکی زۆرمان نییە لە گفتوگۆ کردنی بوجە، لەوانەیە لە ولاتانی تر گفتوگۆی بوجە گرنگ ترین شتە ژیانی و ولاتەکە، لە بریتانیا وەزیری خەزینە یەکەمین وەزیرە کە مافی هەیە بە ڕەهایی لەوانەیە شەش حەوت سەعات بەبات کاتێ بوجەکەی پێشکەش دەکات، لەبەر ئەوە من لەگەلّ گشت ئەو جهودەم کە پێشکەش کراوە، لەگەلّ ئەوەشدا کۆمەلّێ تێبینیم هەیە پێم خۆشە بیخەمە ڕوو، یەکێکیان لەوانە کە زۆر پێویستە لەکوردستان بابەتی شەفافیەت لە مسائلی دارایی بێتە بنچینە لە داناو سەرف کردن و لە چاودێریش بە تایبەتی دوای ئەوەی کە دیوانی چاودێری دارایی پێک هێندرا کە بە هەنگاوێکی گرنی دەزانم لە ژیانی کوردستان ،ڕاستە زۆر ژمارەی بوجەکە بەرەو خزمەتی گەلّە بەس پێم خۆشە ترکیز زیباتر بکرێتە سەر باری ژیانی میللەت بە شێوەیەکی ڕاستەوەخۆ ،ئەویش بەڕای من لە ڕێگای زەبت کردنی داهاتەکانی کوردستانە وەک چۆن لە ڕاپۆرتی لێژنەی دارایی و ئابوری دا هاتوە، من پشگیری هەموو ئەو تەوصیاتانەی لێژنەی دارایی دەکەم ، پێم خۆشە ئەنجومەنی وەزیران و وەزیری دارایی فکرێک لەو دیناره سویسریە بکرێتەوە کە بە کاریان دەهێنین ، کە بەشێکی زۆری بەرەو استهلاک دەڕوا من خۆم لەو ڕاتبەی کە وەری دەگرین سی یان چل دینار فرێ دەدەم لەبەر ئەوەی ژمارەی هەندێکیان تاکە و تاکە و هەندێکیشی دراوە و هەندێکیشی نیوەی ڕۆیشتووە، لەبەر ئەوە باشە ئەو بابەتە بە گرنگی وەربگیرێ لەلایەنی بەرپرسانەوە، پێم خۆشە زیاتر رسوم و باج زەبت بکرێ، کە سەرچاوەیەکی سەرەکیە لە بوجەکەمان ،بیر لەوە بکرێتەوە کە دەخلی هەر هاولاتیەک هەر فەرمانبەرێک بگونجێ لەگەلّ تکالیفی ژیان لە

ولاتەکاماندا، کە زۆر جیاوازی هەیە، فەرمانبەرێک کە ٣٠٠ دینار وەربگرێ من نازانم چۆن دەتوانێ بژی بەتایبەتی ئەگەر کرێی خانووشی لەسەر بێت، لەبەر ئەوە یەکێ لە ئەرکەکانی رسمی سیاسەتی دارایی ئەوەیە کە هاوسەنگیەک هەبێ لە نێوان دەخل و تکالیفی ژیان ، پێم خۆشە چاوێک بخشێندرێتەوە بە نزمترین رادەی کە زۆر زۆر کەمە بە تایبەتی سەبارەت بە دەرچوانی زانکۆ کە بە (١٣٥) دینار دادەمەزرین ، تاکو رێگا لەو بەهرانە بگرین تاکو دەرنەچنە دەرەوەی ولات ، پێم خۆشە خەرجی لە شوێنی خۆی بکرێت ، ئەوە ماوەیەکی زۆرە ئێمە پارەیەکی زۆر خەرج دەکەین لە بواری بنایات و بنیاد نان و کرینی سەیارات ، کە هەندێکی ئەوەندە پێشکەوتووە کە لەگەڵ باری ژیانی کۆمەڵەکەمان ناگونجێ ، بەراستی میللەت باری ئەوەنییە کە ئێمە ئەو جۆرە سەیارانەمان هەبێ،پێم خۆشە بیرێکی جدی بکرێتەوە لە نرخی یەکەی کارەبایی ، فەرمانبەر ناتوانێ یەکێ مانگانە ١٥٠ دینار بدات بۆ سێ ئەمپێر ، هەروەها سەبارەت بە تەلەفۆناتەوە دەبێ بنەمایەک هەبێ بۆ ئەم بابەتە ئەویش بە دیاری کردنی پێویستیەکان لە گازوایل بۆ مولیدەکان کە ئێستا جەنابی وەزیری پیشەسازی یەک دوو جار دووپاتی کردەوە کە ئێستا بارمان چاکترە ، پێم خۆشە رادەیەک دابندرێ بۆ ئەو زیاد خەرج کردنەی کە دەکرێ لە کوردستاندا بەراستی هەدرێکی زۆر هەیە من کە ئەو قسانە دەکەم بروام وایە بلاو ناکرێتەو بۆ میللەت لەبەر ئەوەی بۆ مزایەدە نییە، هەدرێکی زۆر لە کوردستان هەیە، و پارەیەکی زۆر خەرج دەکرێ کە لە جێگایی خۆی نییە و پێویستیش نییە یەکێ لەو شتانەی کە تاکیدی لەسەر دەکەم سەبر رۆیشتنێکی زۆرمان هەیە لە جێ بەجێ کردنی بریارەکان ، ئەویش کار دەکاتە سەر لایەنی داراییمان لەبەر ئەوەی هەر معامەلەیەک هەر شتێ ماوەیەکی زۆری بەسەر دا چوو پارەیەکی زۆری دەوێ،پێم خۆشە رادەیەک دابندرێ بۆ ئەو خەرجیە زۆرەی کە دەکرێ لە بۆنە و ئاهەنگەکاندا کە خەڵکێکی زۆر قسەی لێوە دەکات لە ناو میللەت، ئەگەر لەمەو پێش پێویست بووبێ ئەوە لەمەو دوا پێویست نییە ،لەبەر ئەوەی گشتمان قەناعەتمان هەیە کە ئابووری کوردستان ، ئابووریەکی سەربەخۆیە پێم خۆشە بەرپرسانی حزبی و عەسکەری دەست نەخەنە ناو کاروباری دارایی لە کوردستان هەروەها لە بارەی مقاوەلات هەروەها لە بابەتی زیاد کردن کە سەرمادەدارانمان لەو بارەیەوە ترسیان هەیە، لەبەر ئەوەی ناتوانن منافەسەی ئەوان بکەن ئەوەش بە رای من زەرەرێکی گەورەیە بۆ ئێمە کە ئەو سەرمایەدارانە پارەکانیان لە پرۆژەکاندا دانەنێن،پێم خۆشە خانەنشینان بەتایبەتی و ئەوانەی لە ناو حکومەتی ناوەندی موچە وەردەگرن ئاوڕێکیان لێ بدرێتەوە ،راستە وەزیری دارایی دەڵێ لە سنوری ئەوەندە کەسە یارمەتیمان پێشکەش بە خانەوادەکانیان کردوە دوایی مردنیان ، بە راستی ئەو خانەنشینانە بە جدی پێویستیان بەوەیە کە ئاوریان لێ بدرێتەوە، ئەگەر نەش توانین راتبیشیان بۆ ببرێنینەوە سالّی چوارجار منحەیەکیان پێبدەین بە بڕی ٥٠٠ دینار ، بۆ ئەوەی لەو بارە نالەبارە رزگاریان بێ بە تایبەتی هەندێکیان ناساخ بن و پێویستیان پێی بێت بۆ چارەسەر کردن و زۆر شت. هەروەها سەبارەت بە خانەوادەی سەهیدان کە ئاماژەشی

بۆ کرا کە بەراستی ٢٥٠ دینار بە راستی پارە نییە سەبارەت بە خێزانێک ئەگەر منداڵی هەبێ منداڵی شەهید کە خۆیان بە کوشت دا بۆ ئەو بارەی کە ئێمە ئێستا تێبیدا دەژین .

بەڕێز سـەرۆکی ئـەنجـومـەن:

کاک عبدالخالق سێ دەقەت ماوە.

بەڕێز عـەبدولخـالق مـحـەمـەد رەشـیـد زەنگـەنە:

منیش هەر ئەوەندەم ماوە،هەروەها سەبارەت بە خێزانی ئەنفال کراوەکان و دەرکراوەکان بە تایبەتی ئەوەی کە رژێمی عێراقی دەری دەکات لەسەر مالّ و حاڵی خۆی ، پێم خۆشە بابەتی بانکەکان زیاتر گرنگی پێ بدرێت و قازانجیش لەسەر پارەکەی بە شێوەیەکی وا باش بێت کە سەرمایەدارەکانمان بتوانن پارەکانیان لە بانکەکان دابنێن یەکێ لەو شتانەی کە دوپاتی دەکەمەوە ئەوەیە کە کۆتایی قسەکانم زۆر سوپاس بۆ بابەتی خاتر و ختور بە جدی دەبێ رابگیرێ لە کوردستان ، لە کۆتایی قسەکانم زۆر سوپاس بۆ ئەو راپۆرتە زۆر سوپاس بۆ ئەو جهدە داوا دەکەم بە باشی سود لە بڕیاری ٩٨٦ بۆ بنیادنانەوەی کوردستان لەبەر ئەوەی ئەو بڕیارە لەوانەیە بەردەوام نەبێ و فرسەتێکی باشە بۆ ئێمە ، سوپاس

بـەڕێز سـەرۆکی ئـەنجـومـەن:

وەلامەکەی بەجێ دێڵێن بۆ وەزیری دارایی و ئەنجومەنی وەزیران هەریەکەو بە پێی تایبەتمەندی خۆی ، د. ناصح غەفور فەرمو.

بـەڕێز نـاصـح غـەفـور رەمـەزان:

بـەڕێز سـەرۆکی ئـەنجـومـەن،

من دوو تێبینی بچوکم هەیە لەسەر ناوەرۆکی ئەو راپۆرتەی کە لێژنەی دارایی پێشکەشیان کرد،

بـەڕێز سـەرۆکی ئـەنجـومـەن:

بۆ تێبینی ئێمە هێشتان گفتوگۆی بوجە ناکەین ئێمە گفتوگۆی راپۆرتی لێژنەی دارایی دەکەین ئەوەتان لا معلوم بێت.

بـەڕێز نـاصـح غـەفـور رەمـەزان:

له لاپەرە دووداً دەڵێ (و بشكل عام اخذت تنفقات و رواتب الموظفين من الميزانية ٤٩,٠٨٪) هەر خۆیان لە کۆتاییدا دەڵێن (اي نصف الميزانية)من وای بۆ دەچم کە ئەوە دەقیق نییە نابێ وا بگوترێ، مادام ژمارەکەیان گوتوە پێویست ناکات بگوترێ نصف الميزانيه.

دەربارەی پەروەردە (بحدود ١٧ ٪) خۆی حەڤدە نییە (١٦,٠٨) ، ئەگەر مەبەستی پەروەردەو خوێندنی باڵا بێت، لەبەر ئەوەی لێرە باسی خوێندن دەکات ئەگەر هەردوکیان بێت ئەوە بە هەردوکیان ٢٢ ٪ لەبەر ئەوەی ٦ ٪ هی خوێندنە و ئەوەی تر هی پەروەردەیە

بـەڕێز سـەرۆکی ئـەنجـومـەن:

بەڕێز کاکەرەش فەرمو.

بەڕێز کاکەڕەش محەمەد نەقشبەندی :

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

لێژنەی دارایی بە ڕێک و پێکی گفتوگۆی بوجەی کردوەو زۆر شتیی لە جێگای خۆیەتی، بەلام حەز دەکەم شتێک بڵێم بەنسبەت ئەندامانی پەلەمان دوو ملیار و کەسر دینار بۆ نەفەقات داندراوە ، بڕی خەملێندراو ملیارێک و چوارسەدە و ٨٠٪ خەملاندنەکەش نادیارە کە پەیوەستە بە لایەنی یاساسی و زۆر شتی تر حەز ناکەم وا ببیر بکەینەوە کە نەفەقات بەو شێوەیە بێت لەبەر ئەوەی تا ئیستا بڕی داندراو لەگەڵ بڕی خەملێندراو، چۆن ئێستا ئێمە داوا بکەین کە نەفەقاتی تر بخرێتە سەر بوجە، زیاتر عەجز پەیدا بێت، خۆی ملیارێکمان عەجز هەیە، ئەو ملیارەکەی تریشی هەر عەجزە لەبەر ئەوەی نادیارە، لە چوارچێوەی بوجە بە مواردی نادیار حساب دەکرێ واتا ٢٠٪ دیارە ئەویش کرێی دادگاکان و شتی تر ، بۆیە لەبەر ئەوە دەبێ بۆچونی ئیمە بەم شێوەیە بێت کە ببیر لە زیادەی نەفەقات نەکەینەوە داوا لە حکومەت بکەین کە نەفەقاتەکانی خۆی بێنێتە خوارەوە تاکو نزیک ببێتەوە لە بڕی خەملێندراو، نەک زیادی بکەن ، سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

سوپاس، کاک شێروان

بەڕێز شێروان ناسح حەیدەری:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

من پشگیری ڕاپۆرتی لێژنەی دارایی دەکەم وەکو ڕاپۆرت ،لەبەر ئەوەی ئەگەر لە میزانیەی عجزێکی وا هەبێ ، ڕاپۆرتەکە زۆر لە جێگای خۆیەتی کە ئەو جۆرە بۆ چونەی هەبێ،تێبینینم لەسەر ئەو توصیاتەیە کە لێژنەی دارایی پێشکەشی کردوە تاکو عەجزەکە پر بکاتەوە لە بوجە ئەو توصیاتانە زۆربەی زۆری لە جێگای خۆی نییە هەر بۆ نمونە برگەی ١٢ و ١٣ کە دەڵێ(ان تکون الشرکات التجاریه حره فی الاستفاده من المحامین او عدم الاستفاده منهم.)و١٣(ان یحق للموظف الحقوقی بتمثیل وزارته فی المرافعات لدێ المحاکم اسوه بالحکومه المرکزیه.)

سەبارەت بە برگەی ١٢ لە دوو یاسادا هاتووە یاسای شرکات و یاسای محامات ،ملزمە کە مشاوری یاسایی بۆ خۆی دابنێ تاکو ڕێنونی کۆمپانیاکە بکات لە ڕووی یاساییەوە ، لەوانەیە اقامەی داوای لەسەر دەکرێ لەوانەشە داوا لەسەر خەڵک بەرز دەکاتەوە ، ئەم برگەیە بەپێی یاسا کە لە دوو یاسادا هاتووە نەگونجاوە ،ماددە سێزدەش فەرمانبەری حقوقی مافی هەیە نوێنەرایەتی وەزارەتەکەی بکات بۆ دعاوی تا سنوری ١٠ هەزار دینار هەر وەکو حکومەتی ناوندی بۆیە داوا دەکەم برگەی ١٢ و ١٣ لەو توصیاتانە لابدرێ، سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

تێبینیەکمان لەسەر قسەکانی کاک عبدالخالق بۆ هاتووە،کاک عبدالخالق سەرۆکی لێژنەی مافی مرۆڤ و سکالاکانە پێویست وابوو بەناوی لێژنەکەیان ڕاپۆرتێکیان پێشکەش بە لێژنەی دارایی

بکردایه لەبارەی تێبینیەکانیان، بە پێی برگە(٢) لە ماددەی (٨٢)ی پێڕەوی ناوخۆی ئەنجومەنی نیشتمانی کوردستان ،بەلام لێژنەی مافی مرۆڤ کە سەرۆکەکەی کاک عبدالخالقە هیچ شتێکی پێشکەشی لێژنەی دارایی نەکردوەو لەبەر ئەوە لێژنەی دارایی ئاگاداری تێبینیەکانی نەبوو ئەگەر نا رەچاوی دەکرد لە توصیاتەکانیاندا، هەرچەندە ئەندامی پەرلەمان ئازادە دەتوانێ رای خۆی بە تەواوی سەربەستی بدات و تەجاوزی کاتی دیاری کراوی خۆی نەکات، ئێمە سوپاسی کاک عبدالخالق دەکەین کە تەجاوزی کاتی خۆی نەکرد ،لێژنەی دارایی ئەگەر وەلامتان هەیە. جەنابی وەزیری دارایی هەروەزیرێکیش هەرکاتێ ویستیبیان دەستی بەرز بکاتەوە دەتوانێ قسە بکات.

بەڕێز جـــــەمـــــیل عـــــەبدی سندی:

بـەڕێز ســـــــەرۆکی ئـەنجـــــومـــــەن.

هەموو بۆچونەکانی کاک عبدالخالق زەنگەنە جێگای ڕێز و تقدیری ئێمەیە، بەلام ئێمە دەبێ تەماشاکەین بزانین چی لە خەزێنەدا هەیە، ئەگەر لە خەزێنەی حکومەت توانای دارایی هەبا من لەو قەناعەتەدام کە وەزیری دارایش درێغی نەدەکرد ،پرسیاری سیاسەتی دارایی کرد، سیاسەتی دارایی چییە؟ سیاسەتی دارایی کابینەی چوارەم یەکەم شت پەرەپێدانی پەروەردەو فێرکردنە لەبەر ئەوە ١٧٪ی بوجەکەی وەرگرتووە، یەکەم وەزارەت وەزارەتی پەروەردەیە هی وەزارەتی دارایی حساب ناکرێ لەبەر ئەوەی پاداشتی حزبەکانی لەسەرە، شارەوانیەکانی لەسەرە منیحەی کۆمەڵە و ڕێکخراوەکانی لەسەرە، بۆیە یەکەم وەزارەت وەزارەتی پەروەردەو فێر کردنە ،پاش ئەوە بابەتی ئەمن ئاسایش لە وەزارەتی ناوخۆ و وەزارەتی پێشمەرگە ،لەبەر ئەوەی دەبێ ئەمن ئاسایشیش بەرقەرار بێت و دەبێ پێشمەرگەیەکی ئازاش هەبێ بەرگری لە هەرێم بکات،خاڵی سێیەم کە دوپاتمان کردۆتەوە و لە ڕاپۆرتەکەش هەیە و بەڕێز وەزیری دارایش فەرمووی نیوەی بوجە هی موجەیە، ئەوە دەبێ حکومەت بیدات و ناتوانێ ئەولویەت بداتە شتێکی تر موقەنەنەیە خۆ دەبێ حکومەت قەرزیش بکات دەبێ بیدات،دەربارەی دیناری سویسری دڕاو ئەوە گرفتێکی تڕە پەیوەندی بە بوجەوە نییە.دەبێ لە شوێنی تر لە دانیشتنی تر باسی بکرێ لە خارجی بوجە ،دەربارەی موچە جەنابی فەرموی کە دەرچوی زانکۆ بە ١٣٠ دادەمەزرێن، نەخێر بە موچەی ١٤٨دینار دادەمەزرێن سی دینارەکەی جاری یەکەمیشی هەیە و لە ڕاپۆرتی ئێمەو جەنابی وەزیریش باسی کرد کە زیادەی پەرلمان داخل کراوە و ئێستا لەو دانیشتنە سەدا سەد تصدیق دەبێ چی دەمێنێ؟ ئەوە دەمێنێ کە لە توانای خەزینەدا هەیە یان نا سیولەی نەقدی هەیە یان نا. دەربارەی تێبینی ناصح غەفور کە فەرمووی دقیق نییە کە گوتمان ٤٩,٠٨ دەرچوانی بەشی زانستی دەی زانن ٠,١٧ کاتێ نزیکی دەکەینەوە دەبێ عوشری نەهێلی دەبێ ژمارەی تەواو بخوێنی ئەگەر ٤٩,٠٤ دەماخوێندەوە بە ٤٩ ئەگەر لە نیوەی تێپەر بوو ئەوە بە یەک دەخوێندرێ بۆیە ئەوەی وەزارەتی پەروەردە ١٦,٠٨ کراوە بە ١٦,١

بەڕێز د. ناسح غەفوور رەمەزان:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ئەو نالێ تقریبی نالێ نصف المزانیه ،جیاوازی زۆره له نێوان تقریبی و نصف المیزانیه

بەڕێز جەمیل عەبدی سندی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

بەڕێز کاکەڕەش فەرمووی عەجز ٣٣٪ لەبەر ئەوە ئێمە وەکو لێژنەی دارایی هیچ بڕێکمان زیاد نەکردوە،بە پێچەوانە ١٤ ملیۆنمان دابەزاندوە لەوانەشە شتێکی پێویستیش بێت، لەبەر ئەوەی خۆمان دەزانین عەجز هەیە.یان لە زۆر جێگادا هەیە لەوانەیە زۆر پێویستیش بێت بەلام ئێمە زیادمان نەکردوە. کاک شێروان باسی توصیاتی لێژنەکەمانی کرد کە لەگەڵ بڕگەی دوازدەدا نییە کە دەڵێ(ان تکون الشرکات التجاریه حره فی الاستفاده من المحامین او عدم الاستفاده منهم.) سەربەستی کۆمپانیا شتێکی زۆر گرنگە و دەبێ سەربەستی دارایی پێ بدرێ، ئەندامی ژووری بازرگانی کە بازرگانێکی بەرزە و بە ملیون دینار شت دێنێ بۆ ئەم ولاتە و پارە دەدات بە خەزێنە مافی ئەوەی نەبێ کۆمپانیایەک داوا بکات تاکو پارێزەرێک بۆ تۆمار دەکات و پارەی دەداتێ، ئەوە لە کێ بووە لە هیچ شوێنێک دنیا نەبووە ، لە سالانی ٥٨ و ٥٩ کاتی مەوجەی شوعیەت لە عێراق داخیلیان کرد تاکو سەرمایەداری پەرە نەستێنێ ، ئێستا ئێمە بازاری سەربەستمان هەیە لە بواری بازاری سەربەست دەبێ بوار فراوان بێت یان بۆ محاسبین و مدقیقین ئەندامی سەندیکای محاسبین و مدقیقنە بۆ مافی نەبێ؟ بۆ تەنها پارێزەر ئەو مافەی هەبێ.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاک جەمیل دەقەیەک.مەبەستی بڕگەی یازدە نییە، مەبەستی دوازدەیە ئەو لەگەڵ□یازدەدا کۆکە گرفتی نییە، مەبەستی دوازدەیە کە کۆمپانیا بازرگانیەکان سەربەست بن لە سوود وەرگرتن لە پارێزەران یان سود وەرنەگرتنیان. واتا بۆ پێشکەش کردنی حساباتی کۆتاییان یان بەرگری کردن لێیان لە بەردەم دادگا لەکاتی دعوادا، مەبەستیان ئەوەیە.

بەڕێز جەمیل عەبدی سندی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ئێمە گوتومانە کۆمپانیا سەربەست بێت پێویستی بێت دەیهێنێ پێویستی نەبێ نایهێنێ،و ئەگەر پێویستی بە محاسبی یاساییە بۆ حساباتی کۆتاییە دەیهێنێ ئەگەر نەیەوێ نایهێنێت ، خالی دووەمی کاک شێروان زۆر موعتەرض بوو، بڕگەی ١٣ ، ئەو یاسای پارێزەرانەی کە لێرە لە پەرلەمان دەرچووە جێگای داخە زۆر لایەنگیرە (منحازە) لە یاسای بەغدا هەیە کە دە هەزار دینار هەقی هەبێت کە هی ئەوکاتە دەیکرد (٣١)هەزار دۆلار واتا لە سنووری (٦٠٠) هەزار دیناری ئیستا واتا موظفی حقوقی عێراقی هەقی نیو ملیۆن زیاتری هەبوو ئێستاش ئەو مافەی هەیە، کاتی خۆی هی ئێمە برادەرانی لیژنەی یاسا چونکە هەموویان مافپەروەرن بەشێوەیەکی وایان دانا

ئەوەی لە مسوەدەکەش هاتبوو لە یاساکەدا نەنووسرا راستە شتێکی یاسایی پرۆژەیەک لەنێوان وەزارەتی دارایی و لیژنەی ئابووری پرۆژەیەک پێشکەش دەکات ئەم خاڵانە هەموار دەکات، چونکە ئێمە زۆر هەموارکردنمان کردووە ئەو خاڵانە دەبێت ئێمە هەمواری بکەین بۆ بازرگانی سەربەست و کاریگەری لەسەر گەنجینە ئیستا بۆ کاک شێروان حەیدەری باسی دەکەم.

مـــــانگانە لە سنووری سێ هەزار (٣٠٠٠) دینار یان چوار هەزار (٤٠٠٠) دینار هەر کۆمپانیایەک دەبێت بیداتە پارێزەر ئەگەر مورافەعەش هەبێت ئەو پەیوەندی بەو بڕە پارەیە نییە چونکە ئەو مووچەیە دەبێت بۆ مورافەعە پارەی تر وەربگرێت لە کوردستان (١٥٠٠) کۆمپانیا هەیە ئەگەر بە موعەدەلی بۆ هەر یەکێک مانگانە سنووری (٣٠٠٠) دینار بێت ئەوە هەر لە کۆمپانیاکان (٤٠)هەزار وەردەگیرێت، جگە لە مورافەعات ئیشمان پێ نییە. کۆی سالانەی دەکات شەست ملیۆن دینار لە قازانجی کۆمپانیاکان دەچێت بەبێ رەوایی بۆ پارێزەران ئەم شەست ملیۆنە رادەی یاسایی هەیە کاتی داهات یان قازانجی کۆمپانیایەک ئەگەر لە پەنجا هەزار یان سەد هەزار تێپەڕ بوو نیوەی مووچەکەی دەچێتە باجی داهات (ضریبە الدخل) بەم شێوەیەیە بەم شێوەیە لەم شەست ملیۆنە سی ملیۆنی هی ضریبەی دەخلە ئەمەش ضربەیە بۆ گەنجیەی هەرێم بەم شێوەیە ئێمە ناتوانین مووچەی پەککەوتووەکان و خانەنیشینانی دەرەوەی هەرێم بدەین و زیانێکی زۆریش لە بازرگانی و ئازادی بازرگانیش دەدات، سوپاس.

بـەڕێز ســـــــەرۆکی ئـەنجـــــــومـــــــەن:

زۆر سوپاس کاک یۆنادەم فەرمو.

بەڕێز یۆنادەم یوسف کـەنا/ وەزیری پیـشـەسـازی:

بـەڕێز ســـــــەرۆکی ئـەنجـــــــومـــــــەن.

هەرچەندە وەزیر مافی نییە قسە بکات، بەڵام من وەکو پەرلەمانتارێک و وەک وەزیریش چونکە راپۆرتەکە قسەی کردووە کە پەیوەندیی بە پیشەسازییەوەش هەیە.

دەست خۆشی لە لیژنەی دارایی دەکەم دیراسەیەکی باشیان کردووە، بەڵام لە راپۆرتەکە خاڵیک هەیە دەڵێت (٣٣٪) عەجزە، بەڵام لە تەوسیات برگە (١٩) دەڵێت (صرف رواتب المتقاعدين قبل الانتفاضة) ئەمە دیسان نەفەقات لەوانەیە بە (٢٠٪ـ ٢٥٪) زیاد دەکات، ئەگەر ئێمە جدی بین خۆزگە برگە (١٩) هەر نەمێنێت باشترە.

تێبینی دووەم دەربارەی برگە (٥)ـە دەڵێت (عدم التصرف باية نسبة من الواردات مهما تكن) وەزارەتی دارایی سیاسەتی خۆی هەیە هەروەها وەزارەتەکانی پیشەسازی و ناوخۆ هەندێک لە موحەفیزاتی بەرهەمی پێ دەگوترێت کە خەڵک کار بکات و زیاتر ئیش بکەن وەزارەتی ناوخۆ رێنمایی دەردەکات ((١٠٪ـ ١٥٪) لەو سەرپێچییانەی هاتوچۆ وەکو موکافەئە سەرف دەکات بۆ پۆلیسەکان و ئەفسەرەکان ئەگەر ئەو موحەفیزاتە سەرف نەکات لەوانەیە یەک ملیۆن کۆبکەنەوە بەڵام ئەگەر سەرفی بکات لەوانەیە (٥) ملیۆن کۆبکەنەوە لێرە ئێمە قازانج دەکەین، هەم دەبێتە

هۆی ئەوەی مووچەی پۆلیسەکە زیاد ببێت هەروەکو خۆشتان باس دەکەن کە مووچەمان (مقننە) با ئەو ڕێژەیەی وەزیری ناوخۆ دیاری کردووە بۆ پۆلیسەکان با سەرفی بکات بەڵام بەپێی ڕێساو یاسا بێت.هەروەها وەزارەتی دارایی بۆ گومرگەکان و وەزارەتی ئێمە بۆ بەرهەمێنەرەکانی خۆمان. لەبەرئەمە بڕگە (٥) ئەگەر یاسایی نەبێت زۆر ڕاستە بەڵام هەندێک موحەفیزات هەیە لە بەرژەوەندی گەنجینەی حکومەتە لەمەش دارایی لەگەڵ ئێمەدا کۆکە.

بڕگەیەکی تر کە پەیوەندیی بە کارگەکانەوە هەیە دەڵێت: (تشغيل كافة المعامل والمصانع باقصى طاقاتها الانتاجية التي فيها الجدوى الاقتصادية التي تعاني من الخسارة او ايجاد وسيلة لتلافي الخسارة)، ئەمە زۆر قسەیەکی دەقیقە، بەڵام ڕاستییەک هەیە دەمەوێ لێرەدا ڕوونی بکەمەوە وابزانم کەسیش نییە لێرەدا ئەم ڕاستییە نەزانێ سیاسەتی تەشغیلی حکومەتمان لە ساڵی ١٩٩٢ەوە تا ئێستا سیاسییە نەک تەشغیلیە بۆ (بەرهەم و قازانج و زیان) هەر ئەوەیە ئیستعابی خەڵکێکی بێ کار ئیشیان پێ بدرێت ئیستا من لە وەزارەتی پیشەسازی (١٥٠٠) کرێکاری زیادمان هەیە لە هەمان کات (٢٠٠ ـ ٣٠٠) کەمی لە کادیری فەنییمان هەیە من نەدەتوانم فەنییەکان دابمەزرێنم نە دەتوانم قوتار بم لە زیادەکان، چونکە ئێستا سیاسەتەکە وایە لە قۆناغەکی ئینتقالی داین، لەبەر هۆی ئابووری و لە بەهەر هۆی نائارامی ئەمنی و ئابووری ناچارە حکومەتی هەرێم بەرگەی ئەم شتانە بگرێت، بەڵام ئەمە مانای نییە ئێمە چارەسەری خۆمان نەکەین ئێستا بەرەو چارەسەرکردن دەڕۆین، ئێستا ئاراستەی وەزارەت بەرەو قازانجە زۆر زۆر باشترین لە ساڵانی ١٩٩٨ و ١٩٩٩ئێستا بەرەو ئەوە دەچین، بەڵام دیسان زۆر کۆسپمان هەیە ئێمە ناتوانین یاسای (ربح و خساره و انتاجیه) جێبەجێ بکەین، چونکە دامەزراندنەکانمان لەسەر بنەمایەکی سیاسیەی لەسەر بنەمای (احتواء البطاله)یە یان لە هەموو وەزارەتەکان (بطاله مقننه)مان هەیە نەک تەنیا لە وەزارەتی پیشەسازی.

دیسان دەڵێم ڕاپۆرتەکە زۆر تێروتەسەل بوو تەنیا پێشنیار دەکەم بڕگە (٩) لابدرێت، سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

مەبەستت لە (بطالة مقننة) (بطالة مقنعة)یە؟

بەڕێز یۆنادەم یوسف کەنا/وەزیری پیشەسازی و وزە:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

بەڵێ مەبەستم (بطالة مقنعة)یە، سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

زۆر سوپاس. کاک شێروان فەرمو.

بەڕێز شێروان ناسح حەیدەری:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

من بەدواداچوونێکم هەیە لەسەر قسەکانی کاک جەمیل. ئێمە کە لێرەدا یاسای پارێزەرانمان

پەسند کرد کاک جەمیل و لیژنەی دارایی یەکێک لەوانە بوو کە ئەو یاسایەیان پەسند کرد، ئەوە یەک.

دوو، دووبارە دووپاتی دەکەمەوە بابەتی (موظف حقوقی) لە وەزارەتەکان ئێستا دەعاوی دەبینن و برا وەزیرەکان لێرەنەو هەموویان شایەدن هەتا دە هەزار دینار فەرمانبەری حقوقی ئێستاش ئامادە دەبێت راستە لە یاسای تازە دەقمان نەهێناوە، بەڵام یاسای کۆنیش لەغو نەبووە حاکمەکان دەگەڕێنەوە سەر یاسای کۆن ئەو بڕگەیە رەچاو دەکرێ موظفی حقوقیش ئامادە دەبێت و بەرگری لە دائیرەکەی دەکات هەتا سنووری (١٠) هەزار دینار، ئەگەر هاتوو بڕی دەعوایەکە لە (١٠) هەزار دینار زیاتر بوو ئەو کاتە پارێزەر تەوکیل دەکەن، سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

بەرای من گفتوگۆیەکی تەواو کرا لەسەر راپۆرتی لیژنەی دارایی چونکە تەنازول لەرای خۆی ناکات بۆئەوەی تر لە ئەنجام تەنیا دەنگدان رای راست دەدات لە بابەتەکە، بۆیە ئێستا راپۆرتی لیژنەی دارایی و ئابووری دەخەینە دەنگدانەوە.

تکا لەو بەڕێزانە دەکەم کە راپۆرتی دارایی و ئابووری پەسند دەکەن دەستیان بەرز بکەنەوە؟.. زۆر سوپاس.. ئەو بەڕێزانەی پەسندی ناکەن تکایە دەستیان بەرز بکەنەوە.. (٧) بەڕێز پەسندی ناکەن زۆربەی پەسندی دەکەن بۆیە راپۆرتەکە بە زۆربەی دەنگ وەرگیرا.

بەڕێزان لەبیریشتان نەچێت ئەو خاڵانە هەمووی تەوسیاتن حکومەت پابەند نییە پێیان ئەگەر کران دەیکات و ئەگەر گونجاو نەبوون نایکەن.

ئێستا گفتوگۆمان تەواو کرد لەسەر راپۆرتی لیژنەی دارایی و راپۆرتەکەیان وەرگیرا.

ئێستا ئەوە دەخەینە دەنگدانەوە کە کاتی ئەوە هاتووە گفتوگۆی بوودجە دەست پێ بکەین تکا لەو بەڕێزانە دەکەم کە پەسندی ئەوە دەکەن گفتوگۆی بوودجەی هەرێمی کوردستان بۆ ساڵی ٢٠٠١ دەست بکەین بە گفتوگۆ کردنی دەستیان بەرز بکەنەوە.. زۆر سوپاس.. ئەو کەسانەی کە پەسندی ناکەن دەستیان بەرز بکەنەوە.. بە گشتی دەنگ پەسند کرا کە دەست بکەین بە گفتوگۆ کردنی بوودجەی حکومەتی هەرێمی کوردستان بۆ ساڵی ٢٠٠١.

کاکەڕەش فەرمو.

بەڕێز کاکەڕەش محەمەد نەقشبەندی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

با گفتوگۆکردنەکە لەسەر بنەمای بابەکان بێت نەک ماددە بە ماددە بخوێنرێتەوە، چونکە لەسەر بنەمای باب یانی لەسەر بنەمای وەزارەت واتا هەر وەزارەتێک نوێنەرایەتی بابێک دەکات با برادەران لەسەر ئەو ئەساسە گفتوگۆ بکەن کە ئەو وەزارەتە ئەوەندەی بۆ دانراوە چونکە کاتی خۆی بە وردەکاری پێیدا دەڕۆیشتین بە وردەکاریش پێویست نییە چونکە ئەوان باشتر دەزانن لە ئێمە ئینجا بەرای من ئەوە بدەینە دەنگدان کە باب باب ئیشەکە بڕوات، سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

مادەی (٨٦)ی پەیڕەوی ناوخۆی ئەنجومەنی نیشتمانیی کوردستانی عێراق دەڵێت: (يبدأ المجلس في مناقشة النفقات اولاً ثم ينتقل الى موازنة الواردات ثم يشرع في إقرار قانون الموازنة). ئەمەش (المادة ٨٥ـ بعد ختام المناقشة في التقرير بوجه عام يصوت المجلس على شروع بمناقشة الموازنة. هەروەها مادەی ٨٧ دەڵێت: (تطرح اللجنة اقسام الموازنة لمناقشة اقسامها قسماً قسماً والاقتراع على بنودها بنداً بنداً).

دەبێت بەش بەش گفتوگۆ بکرێت و بخرێتە دەنگدانەوە ئێمە لە سەرۆکایەتی ئەنجومەنی نیشتمانیی رامان وایە ئەگەر بەند بەندیش نەیکەین گفتوگۆی ئەو بەندانە بکەین کە جیاوازی تێدایە واتا رای لیژنەو بەڕێزان ئەندامانی پەرلەمان گفتوگۆی راپۆرتی وەزیری داراییشیان کردو گفتوگۆی رای لیژنەی داراییشیان کردو لیژنەکانیش هەموو بوودجەیان لابوو داواکرا بوو نووسراو ئاراستەی لیژنەی دارایی بکەن ئەو لیژنانەی کردوویانە کردوویانە ئەوانەی نەیانکردووە مانای وایە زمنیەن رازین بەرای ئێمە رای زۆرینەی ئەندامانی بەڕێزی ئەنجومەنی نیشتمانیی کوردستان لای لیژنەی دارایی کۆبۆتەوە ئەو تەرحی کردووە لە راپۆرتەکەدا بەو چاوە سەیری بابەتەکە بکرێت، بۆیە ئێستا ئێمە بەش بەش دەستی پێ دەکەین.

بەڕێز جەمیل عەبدی سندی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

بابی یەکەم دەست پێ دەکەین کە بابی ژمارە (٢)ە سەرۆکایەتی ئەنجومەنی وەزیران و بەشەکانی پێی بەستراوە دەگرێتەوە.

ئەگەر یەک ژمارەم خوێندەوە واتە رای لیژنەی دارایی و وەزارەتی دارایی یەکە.

ديوان رئاسة مجلس الوزراء ... ٥٩٠ ٥٧

رئاسة جامعة صلاح الدين ... ٦٤٨ ٨٠

رئاسة جامعة دهڤك ... ٠٣١ ٢٩

المعهد الفني في اربيل ... ٨٦٣ ٨

المعهد الفني في دهوك ... ٠٢٥ ٥

دوائر الاحصاء في الاقليم ... ٢٩٩ ١

دائرة القبول المركزي ... ٤٧٦ ١

رئاسة هيئة المعاهد الفنية/ اربيل ... ٣٤٨ ١

مطبعة جامعة صلاح الدين ... ٦٣١ ٥

مؤسسة الشهيد ... ٦٢٨ ٩٣

المعهد الفني في شقلاوة ... ٠٦٤ ٤

مديريات المختبرات الانشائية ... ٢٦٦ ٣

المعهد الفني في عقرة ... ١٠٦٤
المجموع للباب (٢)/ ... ٩٣٣ ٢٩٢
رای لیژنەی دارایی و وەزارەتی دارایی یەکە، سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

هیچ تێبینی هەیە لەسەر ئەم بابە؟. د. رزگار فەرمو.

بەڕێز د. قاسم محەمەد قاسم:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

من تێبینیم هەیە لەسەر بوودجەی زانکۆی دهۆک (٢٩) ملیۆنی بۆ دانراوە واتا چاریەکی بوودجەی زانکۆی هەولێر لەگەڵ ئەوەی زانکۆی دهۆک زانکۆیەکی تازەیەو بەرەو فراوان کردن دەچێت زیاتر پێویستی بە دەرمالّەو پارە هەیە بۆ خەرجییەکانی، بۆیە من ئەو بڕەی بۆی تەرخان کراوە بەکەمی دەزانم جا ئەگەر روونکردنەوەیەک هەبێت، سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

روونکردنەوە ئاسانە ژمارەی کارمەندان و قوتابیانی زانکۆی هەولێر زۆر زیاترە لە ژمارەی کارمەندانی زانکۆی دهۆک ژمارەی زیاد لە بوودجەکەدا لە مووچە هاتووە لێرە ناتوانرێ مووچە کەم بکرێتەوەو لەوێ زیاد بکرێت، چونکە مووچە چەسپاوە، لەبەرئەوە ژمارەکە وا دەرچووە.

بەڕێز د. ناسح فەرمو.

بەڕێز د. ناسح غەفور رەمەزان:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

بەراستی ئەو بودجەیەی بۆ سەرۆکایەتی ئەنجومەنی وەزیران دانراوە جێی تەقدیرە بەتایبەتی کە (١٣٧ ١٥٠ ٠٠٠) دەچێت بۆ خوێندنی بالاّ جگە لەوەش (٩٣) ملیۆنی دەچێت بۆ شەهیدان بۆ خۆیان تەنها (٥٧) ملیۆن دەمێنێتەوە، لەبەرئەوە من بەشتێکی باشی دەزانم جێی تەقدیرە، بەلاّم بەنیسبەت کۆڕی زانیاری کوردستان و دەزگای چاودێری دارایی بوودجەی ئەوان بۆ ٢٠٠١ لە کوێیە؟، چونکە لە بوودجەی ساڵی ٢٠٠١ هیچ باسی کۆڕی زانیاری کورد و دەزگای چاودێری دارایی نەکراوە، سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

دەزگای چاودێری دارایی بوودجەی تایبەتی خۆی هەیە کە دامەزرا بوودجەی تایبەتی خۆی پێشکەش دەکات و ئەو پەیوەندی بە بوودجەوە نییە.

دووەم کۆڕی زانیاری کورد من تەسەور دەکەم سەر بە دیوانی ئەنجومەنی وەزیران بێت.

بەڕێز د. ناسح غەفور رەمەزان:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

لەوێ دیاری نەکراوە من نەمبینی داوای لێبووردن دەکەم.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

بەڕێز وەزیری دارایی ئەگەر وەڵامی هەیە فەرمو.

بەڕێز سەرکیس ئاغاجان/ وەزیری دارایی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ئێمە لە وەزارەتی دارایی و ئابووریەوە مەبلەغێک وەکو یەدەگی گشتی هەمانە هەر کاتێ کە کۆڕی زانیاری کورد دادەمەزرێت تا ئەو کاتەی کە بوودجەیەکی تایبەتی بۆ دادەنرێت یان وەزارەتیکی تر دادەمەزرێ ئێمە سوود لەو یەدەگە وەردەگرین بۆ دابین کردنی لەوێوە سوود وەردەگرین لێی ئەوجا کۆڕی زانیاری کوردستان لەو یەدەگەوە سوود وەردەگرێت، سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

زۆر سوپاس بۆ وەزیری دارایی.

ئینجا تکایە سەرۆکی لیژنەی دارایی بەش بەش بیخاتە روو بۆئەوەی بیخەینە دەنگدانەوە.

بەڕێز جەمیل عەبدی سندی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

دەربارەی ئەو مەبلەغەی هاتووە تەرخان کردن بۆ زانکۆی دهۆک بیست و نۆ ملیۆن و سی و یەک هەزار زانکۆی دهۆک بەخۆی سی و سێ ملیۆن نۆسەدو سی هەزاری داناوە واتا ژمارەکان زۆر نزیکن لەیەکتر یانی زانکۆی دهۆک زۆر رەچاو کراوە وەکو جەنابیشت فەرموت زانکۆی سەلاحەدین ژمارەی کادیران و قوتابیانی زۆر زۆرە لەبەرئەوە ژمارەی زانکۆی دهۆک زۆر باشە لەبەرئەوە ئێمە هیچ گلەییمان لەسەر نییە.

دەربارەی کۆڕی زانیاری بەڕێزتان فەرموتان گرێدراوە بە دیوانی سەرۆکایەتی ئەنجوومەنی وەزیران. وەکو گەلێک شتی تریش گرێدراوە بە سەرۆکایەتی ئەنجومەنی وەزیران (مديرية العامة للتخطيط، مديرية العامة للديوان والمالية، مساعدات الكنائس المسيحية)، ئێمە گومان باب باب دەڕۆین ئەگەر مادده بە مادده بوایە دەبێت زۆر پێدابچین.

دەربارەی دیوانی چاودێری دارایی کەی دامەزرا (١٪)ی بوودجەی حەقی وەزیری داراییە دایبنێت بۆ ئەو دەزگایانەی کە نوێ دەکرێنەوە، جا چ چاودێری دارایی بێت یان شوێنێکی تر بێت، سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاک فرەنسۆ فەرمو.

بەڕێز فرەنسۆ تۆما هەریری:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ئەو پرسیارانەی کە دەکرێن یەکێک لە وەزیرەکان وەڵام دەداتەوە دەبڕێتەوە ئەوەی کاک جەمیل ئێستا وەڵامی دەداتەوە جەنابیشت وەڵامت دابوو وەزیری داراییش لەبەرئەوە پێویست ناکات جارێکی تر دووبارە بکرێتەوە.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

ئەو لە ئاماژەکەی من تێ نەگەیشت من گوتم بەشەکان بخوێنەوە بۆئەوەی بیخەینە دەنگدان.

بەڕێز جەمیل عەبدی سندی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

دیوان رئاسه مجلس الوزراء ٠٠٠ ٥٩٠ ٥٧.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

تەوسیەی لیژنەی دارایی چییە؟.

بەڕێز جەمیل عەبدی سندی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

هەمان رامان هەیە، ئەگەر من یەک ژمارەم خوێندەوە واتا هەمان رامان هەیە لەگەڵ وەزارەتی دارایی، سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

ئەو بەڕێزانەی کە بەشی یەکەمی سەرۆکایەتی ئەنجومەنی وەزیران پەسند دەکەن تکایە دەستیان بەرز بکەنەوە.. زۆر سوپاس.. ئەو بەڕێزانەی پەسندی ناکەن دەستیان بەرز بکەنەوە.. بە گشتی دەنگ بەشی یەکەم وەرگیرا.

بەڕێز جەمیل عەبدی سندی:

رئاسة جامعة صلاح الدين ٠٠٠ ٦٤٨ ٨٠

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

تکا لەو بەڕێزانە دەکەم بەشی دووەم پەسند دەکەن دەستیان بەرز بکەنەوە.. زۆر سوپاس.. ئەو بەڕێزانەی پەسندی ناکەن دەستیان بەرز بکەنەوە.. بە گشتی دەنگ بەشی دووەمیش وەرگیرا. ئیستاش بەشی سێیەم.

بەڕێز جەمیل عەبدی سندی:

رئاسة جامعة دهوك ٠٠٠ ٠٣١ ٢٩

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

تکا لەو بەڕێزانە دەکەم بەشی سێیەم پەسند دەکەن دەستیان بەرز بکەنەوە.. زۆر سوپاس.. تکا لەو بەڕێزانە دەکەم کە پەسندی ناکەن دەستیان بەرز بکەنەوە.. بە گشتی دەنگ ئەویش وەرگیرا.

بەڕێز جەمیل عەبدی سندی:

المعهد الفني في اربيل ٠٠٠ ٨٦٣ ٨

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

ئەگەر راتان لەسەرە لەبەر ئەوەی دانیشتنەکە ئیستسنائییە ئەو بابەی کە گۆڕانکاری تێدا نییە ئێمە هەموو بابەکە بە جارێک بخەینە دەنگدانەوە ئەگەر رازین لەسەر ئەوە هەموو بابەتەکە

بەیەکجار دەخەینە دەنگدانەوە، تەنیا ئەو بابەی گۆڕانکاری بەسەردادیت گۆڕانکارییەکان گفتوگۆ دەکەین.

ئەگەر ئەو رایە پەسند دەکەن تکایە دەستتان بەرز بکەنەوە.. زۆر سوپاس.. ئەو بەڕێزانەی پەسندی ناکەن دەستیان بەرز بکەنەوە.. هەموو پەرلەمان لەسەر ئەوە رازین ئەویش لەبەرئەوەی دانیشتنەکە ئیستسنائییەو کاتیش کورت بکەینەوە.. زۆر سوپاس.

کەواتە سەرۆکایەتی ئەنجومەنی وەزیران بەیەکجار بخنە دەنگدانەوە.

فەرمو بیخوێنەوە.

بەڕێز جەمیل عەبدی سندی:

مجموع الباب/ ٢٩٢ ٩٣٣ ٠٠٠

رای لیژنەی ئیمە هەمان ژمارەیە.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

تکا لەو بەڕێزانە دەکەم کە بودجەی سەرۆکایەتی ئەنجومەنی وەزیران بەو شێوەیەی خوێندرایەوە پەسند دەکەن دەستیان بەرز بکەنەوە.. زۆر سوپاس.. ئەو بەڕێزانەی پەسندی ناکەن دەستیان بەرز بکەنەوە.. بە گشتی دەنگ وەرگیرا لە ئەنجومەنی وەزیران تەنیا یەک وەزیر رازی نییە.

بەڕێز جەمیل عەبدی سندی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

بابی سێیەم وەزارەتی پەروەردەیە:

ديوان الوزارة ٩ ٦٤٩ ٠٠٠

المديريات العامة للتربية ٣٤٩ ١٠٧ ٠٠٠

مطبعة الوزارة ٣ ٦١٤ ٠٠٠

المعاهد ودور اعداد المعلمين ١٥ ١٠٦ ٠٠٠

مجموع الباب/ ٣٧٧ ٤٧٦ ٠٠٠

لیژنەکەمان هیچ تێبینی نییەو پشتگیری لە مەبلەغی وەزارەتی دارایی دەکەین.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

تێبینی هەیە؟ دیارە نییە.

تکا لەو بەڕێزانە دەکەم کە بابی سێیەم بەو شێوەی خوێندرایەوە پەسند دەکەن دەستیان بەرز بکەنەوە.. زۆر سوپاس.. تکا لەو بەڕێزانە دەکەم کە پەسندی ناکەن دەستیان بەرز بکەنەوە.. بە گشتی دەنگ بابی سێیەم وەرگیرا.

بابی چوارەم بخوێنەوە.

بەڕێز جەمیل عەبدی سندی:

بابی چوارەم وەزارەتی ئەشغال و ئیسکانە.

ديوان الوزارة ... ٣ ٩٢٧
مديريات الاشغال ... ٢١ ١٦٩
مديريات الطرق ... ٢٩ ٨٢٤
مجموع الباب ... ٥٤ ٩٢٠
لیژنەی ئابووری پشتگیری لە مەبلەغی وەزارەتی دارایی و ئابووری دەکات.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

تێبینی هەیە؟ دیارە نییە.

تکا لەو بەڕێزانە دەکەم کە بابی چوارەم بەو شێوەی خوێندرایەوە پەسند دەکەن دەستیان بەرز بکەنەوە.. زۆر سوپاس.. تکا لەو بەڕێزانە دەکەم کە پەسندی ناکەن دەستیان بەرز بکەنەوە.. بە گشتی دەنگ بابی چوارەم پەسند کرا.

بابی پێنجەم بخوێننەوە.

بەڕێز حەمید سەلیم میران:

بابی پێنجەم وەزارەتی کشتوکاڵ و ئاودێری
ديوان الوزارة ... ٣ ١٨٩
المديرية العامة للزراعة في اربيل ... ١٨ ٥٢٨
المديرية العامة للزراعة في دهڤك ... ٨ ٩٣٥
مديرية التبوغ ... ٢ ٧٩٣
شركات حفر الآبار ... ٦ ١٢٥
المديرية العامة للري والسدود ... ١٠ ٥١٤
المديرية العامة للبيطرة والثروة الحيوانية ... ١٠ ٥٩٣
المديرية العامة للخدمات الزراعية ... ١ ٥٠٢
مركز البحوث في اربيل ... ١ ٢٥٦
مجموع الباب/ ... ٦٣ ٤٣٥
لیژنەی ئابووری پشتگیری لەهەمان مەبلەغی وەزارەتی دارایی و بابووری دەکات.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

تێبینی هەیە؟ دیارە نییە، دەرگای پێنجەم دەخەینە دەنگدانەوە.

تکا لەو بەڕێزانە دەکەم کە دەرگای پێنجەم بەو شێوەی خوێندرایەوە پەسند دەکەن دەستیان بەرز بکەنەوە.. زۆر سوپاس.. تکا لەو بەڕێزانە دەکەم کە پەسندی ناکەن دەستیان بەرز بکەنەوە.. بە گشتی دەنگ بابی پێنجەم وەرگیرا.

بەڕێز حەمید سەلیم میران:

بابی شەش وەزارەتی ناوخۆ:

ديوان الوزارة ... ٢٤ ٨٨٤
المبلغ الذي توصي به لجنتا ... ٢٢ ٨٨٤
الادارة العامة للمحافظات ... ١٣ ٤٤٥
المديرية العامة للادارة المحلية ... ٤ ٦٦٨
المديرية العامة للآسايش ... ٦١ ٩٩١
المديرية العامة للجنسية ... ٥ ١٤٤
المديرية العامة للشرطة ... ١٤٠ ٨٦٢
كلية الشرطة ... ٩ ١٠٦
كۆی بابی شەشەم ... ٢٦٠ ١٠٠
كۆی ئەو مەبلغەی كە لیژنەی ئابووری بڕیاری لەسەر داوە ... ٢٥٨ ١٠٠

بەڕێز سەرۆكی ئەنجوومەن:

تكایە رووني بكەنەوە بۆچی ئەو پێشنیارەتان كردووە كە فەسڵی یەكەمیان كەم بكەنەوە؟. كاك جەمیل فەرمو.

بەڕێز جەمیل عەبدی سندی:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجوومەن.

بەڕاستی بودجەی وەزارەتی ناوخۆ بودجەیەكی زۆر رێكوپێكە و هیچ هەڵەی تێدا نییەو بودجەی ئەوانیش زۆر ساكارە بەڵام لەبەرئەوەی عەجز هەیە لە دیوانی وەزارەتدا لە فەسڵی سێیەم ماددە (٥) جلوبەرگ (١٠) ملیۆن بووە ئێمە تەوسیەمان كردووە ببێتە (٨) ملیۆن لەبەرئەوەی عەجز هەیە، سوپاس.

بەڕێز سەرۆكی ئەنجوومەن:

بەڕێز وەزیری دارایی فەرمو.

بەڕێز سەركیس ئاغاجان/وەزیری دارایی وئابووری:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجوومەن.

لە وەزارەتی ناوخۆ لە بەڕێوەبەرایەتی گشتی دیوان لە فەسڵی ٣ ماددەی (٥) مەبلەغی (١٠) ملیۆن دینار دانراوە بۆ كڕینی جلوبەرگ بۆ پۆلیس و ئاسایش و كارمەندانی وەزارەتی ناوخۆ ئەوەی كە پێویستە سالانە دوو دەست جلوبەرگ بۆ هەر كارمەندێكی پۆلیس و ئاسایش بكڕین واتا جلوبەرگی زستانەو جلوبەرگی هاوینە بەو مەبلەغەی (١٠) ملیۆن كە ئێمە پێشنیارمان كردووەو بەو میلاكەی كە پۆلیس و ئاسایش هەیەتی لە جەداولی میلاكاتی بەشەكەیان دا هاتووە تەنانەت بەشی یەك جلوبەرگ بە خورتی دەكات چونكە ئەگەر قەمسەلەو جلوبەرگ حساب بكەین هەتا لە كارگەی نەسجیش دابین بكەین لە سنووری (٧٠٠) دینار تەكلیف دەكات بۆ هەر كەسێك هەرچەندە لە خلالی ساڵی ٢٠٠٠ ئێمە تەنیا پێنج ملیۆن و پێنج سەد هەزارمان بۆ ئەو مەبەستە سەرف كردووە، تەنیا ویستم ئەو رووڵكردنەوەیە بدەم، سوپاس.

بەڕێز ســـــەرۆکی ئەنجـــــوومـــــەن:

بەڕێز کاک فەرهنسۆ فەرمو.

بەڕێز فـــــەرهنســـــۆ تـۆمـــــا هـەریری:

بەڕێز ســـــەرۆکی ئەنجـــــوومـــــەن.

من لێرە لەگەڵ لێژنەی دارایی نیم چونکە ئەو بڕیارەی کە کردوویەتی لە موستەزعەفینی کردووە لە جلی پۆلیسی هەژاری کردووە، لەبەرئەوە من لەگەڵ رای وەزارەتی داراییم بۆیە حەزدەکەم لێژنەی داراییش چاوێکی پیدا بخشێنێتەوە، سوپاس.

بەڕێز ســـــەرۆکی ئەنجـــــوومـــــەن:

کاک فەرهنسۆ ئێرە پەرلەمانە لق نییە.

بەڕێز وەزیری ناوخۆ فەرمو.

بەڕێز فـــــازڵ مـــــیـــــران/ وەزیری ناوخـــــۆ:

بەڕێز ســـــەرۆکی ئەنجـــــوومـــــەن.

بەڕاستی من وەکو وەزیری ناوخۆ هیچ گرفتێکم نییە بە کەمی پەرلەمانیش ئیدارە دەکەم بەوەی وەزارەتی ناوخۆش پێشنیاری کردووە، چونکە شوێنەکەی من وا دەخوازێت کە من پشتگیری بڕیارەکانی حکومەت بم لەوانەیە بەشێوەیەکی تر، بەڵام ئەوەی ڕاستی بێت ئێمە تا ئێستا وەکو حکومەتی هەرێم ئەگەر بوودجەیەکمان شکاند بێت دیسان وەک کاک فەرهنسۆ گوتی لەسەر حسابی موستەزعەفین بووە ئێمە وەکو حکومەت پابەندین کە تەئمینی کسوەو قیافە بۆ هێزی ناوخۆی حکومەتی کوردستان بکەین ئەگەر بەپێی ئوسوڵ و یاسای مەرعی بێت دەبێت ئێمە قاتی هاوینە دوو قاتیان بۆ بکەین و زستانەش دوو قاتیان بۆ بکەین دوو ساڵ جارێک دەبێت قەمسەلەی زستانەیان بۆ بکڕین (ڕێن کۆت)ی بارانیش+ پێداویستەکانی تر وەک (پۆستاڵ، بێریە، نیتاق، دەست کێش بۆ پۆلیسی هاتووچۆ) ئەمانە هەمووی ئێمە چەند ساڵە یەک دەستمان بۆ کردوونە لە جیاتی ئەوەی چوار دەستیان بۆبکەین لەبەرئەوە من داوای زیادەکە ناکەم ئێمە هەر بڕیاری پەرلەمان جێبەجێ دەکەین، سوپاس.

بەڕێز ســـــەرۆکی ئەنجـــــوومـــــەن:

یانی رازی لەسەر ئەو شکاندنە؟.

کاک جەمیل فەرمو.

بەڕێز جـــــەمـــــیـــــل عـــــەبـدی سـندی:

بەڕێز ســـــەرۆکی ئەنجـــــوومـــــەن.

کاتێک ئێمە ئەو دوو ملیۆنەمان دابەزاند ئێمە سەیری ساڵی رابردوومان کرد کە (٥) ملیۆن بوو (٥و٥)ملیۆن خەرج کرابوو دوای ئەو ڕوونکردنەوەیەی وەزیری ناوخۆ مادام وەزارەتی دارایی لەگەڵ ئەو ژمارەیەیە پێشنیارەکەی ئێمە لەبەر مەسەلەی عەجز بوو ئێمە لاریمان نییە هەروەکو پێشوو بێت، سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجوومەن:

ئینجا بەراستی ئەمە لەجێی خۆیەتی، چونکە ئەو دابەزینە لە لاوازەکان دەکرێت، حەق بوو لە بابێکی تر بکرابایە کە زیاد بوایە ئەمە راست بوو، بەڵام ئەگەر لە پۆلیسەکان کەم بکرێتەوە کە لە شەقامەکان وەستاون و ئیشوکارەکان دەکەن لەوانە ببڕن تۆزێک ئیشکالی تێدایە.

کاک بورهان فەرمو.

بەڕێز بورهان جاف:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجوومەن.

من پشتگیری قسەکانی کاک جەمیل دەکەم و برای بەڕێز کاک سەرکیس ئەو وەزیری پەیوەندیدارە ئەگەر مۆڵەتمان پێ بدەن برایانم لە ئەندامانی لیژنەی دارایی ئەگەر ئەوانیش پشتگییرمان بکەم ئێمە تەوسیەکەمان دەکشێنینەوە، سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجوومەن:

رای سەرۆکی لیژنە دەخوات کە ئاماژەیان پێ کرد لارییان نییە، لەبەرئەوە ژمارە سەرەکییەکان وەکو ئەوەی هاتووە لە بودجەی هەرێمداو وەزارەتی دارایی پێشکەشی کردووە دەیخەینە دەنگدانەوە.

تکا لەو بەڕێزانە دەکەم کە دەرگای شەشەم پەسند دەکەن دەستیان بەرز بکەنەوە.. زۆر سوپاس.. ئەو بەڕێزانەی پەسندی ناکەن دەستیان بەرز بکەنەوە.. بە گشتی دەنگ بودجەی وەزارەتی ناوخۆ بەو شێوەیە پەسند کرا کە وەزارەتی دارایی و ئابووری پێشکەشی کردبوو واتە ٢٦٠ ١٠٠ ٠٠٠ دینار.

ئێستا دێینە سەر بودجەی وەزارەتی شارەوانی و گەشتوگوزار.

بەڕێز حەمید سەلیم میران:

ديوان الوزارة: ٠٠٠ ٠٨٥ ٣

الهيئة العامة للسياحة والمصايف ٠٠٠ ٢٢٥٦

المديرية العامة للبلديات ٠٠٠ ٤٥٩٧

المديرية العامة للماء والمجاري ٠٠٠ ١٤٢ ٤٢

المديرية العامة للتخطيط العمراني ٠٠٠ ٦٢٦ ٢

المديرية العامة للدفاع المدني ٠٠٠ ٧٠٥ ١٥

کۆی بابی حەوتەم دەکاتە: ٠٠٠ ٤١١ ٧٠

لیژنەی ئابووری پشتگیری لە وەزارەتی دارایی دەکات.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجوومەن:

هیچ تێبینی هەیە؟. دیارە نییە.

بودجەی وەزارەتی شارەوانی و گەشتوگوزار بەو شێوەیەی کە خوێندرایەوە دەیخەینە دەنگدانەوە.

تکا لەو بەڕێزانە دەکەم کە پەسندی دەکەن دەستیان بەرز بکەنەوە.. زۆر سوپاس.. ئەو بەڕێزانەی پەسندی ناکەن دەستیان بەرز بکەنەوە.. بە گشتی دەنگ وەرگیرا. بودجەی وەزارەتی گواستنەوەو گەیاندن تکایە.

بەڕێز حەمید سەلیم میران:

وەزارەتی گواستنەوەو گەیاندن بابی (٨)

١ـ ديوان الوزارة ... ١٠٨ ٤

٢ـ مديريات البريد والاتصالات ... ٦٦٦ ٢٠

کۆی بابی هەشتەم: ... ٧٧٤ ٢٤

لیژنەی ئابووری پشتگیری لە مەبلەغی وەزارەتی دارایی دەکات.

هی} تێبینی هەیە؟. دیارە تێبینی نییە.

بودجەی وەزارەتی گواستنەوەو گەیاندن دەخەینە دەنگدانەوە.

داوا لەو بەڕێزانە دەکەم پەسندی دەکەن دەستیان بەرز بکەنەوە.. زۆر سوپاس.. ئەو بەڕێزانەی کە پەسندی ناکەن دەستیان بەرز بکەنەوە.. بە گشتی دەنگ بودجەی وەزارەتی گواستنەوەو گەیاندن وەرگیرا.

دێینە سەر بودجەی وەزارەتی رۆشنبیری.

بەڕێز جەمیل عەبدی سندی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجوومەن.

بابی نۆیەم وەزارەتی رۆشنبیرییە.

١ـ ديوان الوزارة ... ٨٦٨ ٣

٢ـ دار الطباعة ... ٢١٠ ٣

٣ـ المديرية العامة للإعلام ... ٥٢٩ ٤

٤ـ الثقافة والفنون ... ٠٤٦ ١٦، بەڵام لە فەسڵی دووەم ماددەی (٣٢)تێبینیمان هەیە لەوێ هاتووە (تعضيد البحوث والترجمه والتأليف المدون ٢ مليون دينار) لیژنەکەمان تەوسیە دەکات (١) بەسە چونکە عەجز هەیە وەزارەت دەتوانێت سوود لە زۆر شتی تر وەربگرێت ئەو مەبلەغە کافیە لە جیاتی ... ٠٤٦ ١٦دەبێتە ... ٠٤٦ ١٥دینار.

٥ـ الرياضة والشباب ... ٣٤٠ ١٢.

٦ـ المديرية العامة للآثار ... ٠٣٧ ٤.

کۆی گشتی لە وەزارەت هاتووە ... ٠٣٠ ٤٤، لە رای لیژنەی دارایی دەکاتە ... ٠٣٠ ٤٣ دینار. تەنیا لیژنەکەمان لە بەشی چوارەم تێبینیمان هەیە، سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجوومەن:

پێش ئەوەی تێبینی بکرێت، لە راستیدا یەکێک لە ئەرکە هەرە سەرەکییەکانی وەزارەتی

رۆشنبیری بحوث و ترجمەو کتێبە من تەسەورم دەکرد لەوەدا هانیان بدەین ئەگەر بە گشتی زیاتر هانیان نەدەین چونکە لەوانەیە میزانییەکەیان کەمە لەچاو هەموو میزانییەکانی تر.

د. ناسح فەرمو.

بەڕێز د. ناسح غـــەفـــور رەمـــەزان:

بەڕێز ســـەرۆکی ئـەنجـــوومـــەن.

من پێموایە وەزارەتی رۆشنبیری غەدری لێ کراوە بەپێچەوانەوە وەزارەتی رۆشنبیری لەسالّی رابردوودا رۆلّی خۆی نواند و هەندێک چالاکی نواند کەسەری ئێمەی پێ بەرز کردتۆتەوە لە کوردستان لە جیاتی ئەوەی بێین هاوکاریان بکەین و بودجەیان بۆ زیاد بکەین بەداخەوە لە جیاتی ئەوە ملیۆنێکیان لێ کەم دەکرێتەوە ئەوەی لەرای لیژنەی دارایی هاتووە جیاوازییەکە ٧٥٠ ٨٣٥ ١٥دینارە من ئومێدەوارم ئەوەی خۆیان پێشنیاریان کردووە ئەوەی وەزارەتی رۆشنبیری پێشنیاری کردووە ئەوە دابنرێت ئەمەش مانای ئەوەیە ئێمە پشتگیریان دەکەین و هاوکارییان دەکەین و رێنماییان دەکەین بۆئەوەی زیاتر چالاکی بنوێنن، چونکە ئەو چالاکییەی کە نواندیان جێی تەقدیر و هەموو سەربەرزی میللەتی کوردە، سوپاس.

بەڕێز ســـەرۆکی ئـەنجـــوومـــەن:

کاک فرەنسۆ فەرمو.

بەڕێز فـــرەنســـۆ تـۆمـــا هـەریری:

بەڕێز ســـەرۆکی ئـەنجـــوومـــەن.

بەڵای منەوە ئەوەی وەزارەتی دارایی دەستنیشانی کردووە بۆ وەزارەتی رۆشنبیری و راگەیاندن زۆر زۆر کەمە و زۆر زوڵمی لێ کراوە ئێمە ئەگەر ئێستاش نەتوانین ئەگەر ئەنجومەنی وەزیران و حکومەت ئێستاش نەتوانن دەبێت بەڵێن بدەن لە داهاتوو ئەو مەبلغەی کە بۆیان زیاد بکرێت بەڵای کەمی (١٥ـ ٢٠) ملیۆن دینار زیاد بکرێت بۆیان. وەزارەتی رۆشنبیری وەزارەتێکی گرنگە نابێت لە وەزارەتە گرنگەکان کەمتری بۆ دیاری بکرێ لەبەرئەوە ئەو مەبلغەی کە ئیستا بڕیار دراوە لێیان کەم بکرێتەوە دەبێت جەنابی وەزیری دارایی و ئەنجومەنی وەزیران بەڵێنیان پێ بدەن کە لە داهاتوو بۆیان قەرەبوو دەکەنەوەو بۆیان زیاد دەکەن نەک لێیان کەم بکەنەوە، ئێمە لەگەڵ لیژنەی دارایی نین کە لێیان کەم بکرێتەوە، سوپاس.

بەڕێز ســـەرۆکی ئـەنجـــوومـــەن:

بەڕێز وەزیری دارایی و ئابووری و داریی فەرمو.

بەڕێز سەرکیس ئاغاجان مامەندۆ/وەزیری دارایی:

بەڕێز ســـەرۆکی ئـەنجـــوومـــەن.

دەمەوێ رووونکردنەوەیەک بدەم بۆ برادەران ئێمە هەموو جارێک لە گفتوگۆی بودجە وەزارەتی پەیوەندار ئامادە دەبێت هەردوولا گفتوگۆ دەکەین لەو بڕگەیەش ئێمە لەگەڵ ئەوە بووین

مەبلەغەکان کەم بکەینەوە، بەڵام ئەو بڕکەیەی کە ئیستا هاتووەو لیژنەی دارایی و ئابووری دەیخوێنێتەوە ئەو مەبلەغانەیە کە وەزارەت خۆی ئیتفاقی کردووە لەگەڵمان و رازی بووە کە ئەو مەبلەغە بۆی بچەسپێت، واتا وەزارەتی ڕۆشنبیری خۆی رازی بووە لەسەر ئەو مەبلغە بۆیە مەبلەغی موتەفیق بووە ئەگەر نا مەبلەغی ئێمە بەرای ئێمە کەمتریشمان دەکرد بەس هەردوو لا ڕێککەوتووین و وەزارەتیش رازی بووە لەسەر ڕەزامەندی وەزارەتی ڕۆشنبیریش ئەم مەبلغە چەسپاوە، ئێمە هەردوو لا ڕێککەوتین لەسەر ئەو مەبلەغەو هەموو مەبالغەکانی تریش کە لیژنەی دارایی دەیانخوێنێتەوە، ئێمە وا حسابمان کردووە کە ٤٠ کتاب لە میانی ساڵێک هەر کتابێک (٥٠) هەزار دینار دەکاتە دوو ملیۆن، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجوومەن:

سوپاس بۆ وەزیری دارایی. وەزیری ڕۆشنبیری فەرمو.

بەڕێز فەلەکەدین کاکەیی/ وەزیر ڕۆشنبیری:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجوومەن.

لەگەڵ سوپاس بۆ هەموو هەڤاڵان من بە گەرمی پشتگیری لە تێبینییەکانی کاک فەرەنسۆ هەریری دەکەم بێگومان وەکو کاک سەرکیس گوتی راستە ئەو مەبلغە بە ڕێککەوتنی وەزارەتی ڕۆشنبیری بووە لەگەڵ وەزارەتی دارایی بێگومان ئەگەر زیادیش بکرێت دەستی مەرحەمەت کەس ڕەتی ناکاتەوە ئێمە دڵنیاشین سەرۆکایەتی ئەنجومەنی وەزیران و وەزیرەکانی تر هەمیشە پشتیوانیان لە وەزارەتی ڕۆشنبیری کردووە جگە لەوەش وەکو کاک فەرەنسۆ وتی جگە لەوەی دادەنرێت لە بواری تردا قەرەبوو دەکرێینەوە، چونکە هەندێ چالاکی وەزارەتی ڕۆشنبیری هەیە تەنیا بە بوودجەی وەزارەتی ڕۆشنبیری نابێت بەڵکو وەزارەتەکان بەشێوەیەکی تر یارمەتییان داوین، نەقلە، ئوتێلە، سەرۆکایەتی ئەنجومەنی وەزیران زۆر یارمەتییان داوین لە زۆر چالاکییدا ئومێدەوارین ئەوەش بەردەوام بێت، سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجوومەن:

سوپاسی بەڕێز کاک فەرەنسۆ دەکەین. هیچ تێبینی تر هەیە، کاک ڕەجەب فەرمو.

بەڕێز ڕەجەب شەعبان تەیب:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجوومەن.

ئێمە پێویستە هانی وەزارەتی ڕۆشنبیری بدەین، چونکە ئەمڕۆ ئێمە پیوبستمان بە زانست و پسپۆڕی دەرەوەین و کتێبەکانیان وەربگێردرێن و خەڵک هان بدەن بۆ زانست و زانیاری، سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجوومەن:

سوپاس. بەڕێز وەزیری ناوخۆ فەرمو.

بەڕێز فـــازڵ مـــیـــران/ وەزیری ناوخـــۆ:

بەڕێز ســـــەرۆکی ئـەنجـــــوومـــــەن.

من ئەندامی پەرلەمان نیم، بەڵام ئەندامی حکومەتم دەسەڵاتی جێبەجێ کردن کە دادەنیشێ لەگەڵ وەزارەتی پەیوەنددار بوودجەکان پێشکەش دەکات و گلاڵەی دەکەنەوە بە هەردوو لا ئیمکانیاتی دارایی حکومەتی هەرێم لەبەرچاو دەگرن، لەبەرئەوە ئێمە یەک حکومەت ویەک پەرلەمانین و یەک میللەتین هەموومان زۆربەی وارداتی ئێمە وەکو کاکەرەش فەرموی (واردات غیر منظوره)یەو هی دووەم ئەم بودجەیەی کـە پەسند بکرێت بەو بڕەی کـە وەزارەت پێشنیـاری دەکـات، یان ئەوەی پەرلەمـان پەسندی دەکـات دووبارە سێ چوار قـفلی لەسـەر هەیە یەکێک لەو قـفـلانە سیـولەی نەقدییە کەس لە ئێمە ناتوانین تەحەکومی تێدا بکەین ئەگەر سیولەی نەقدی نەبوو چ پەسند کرا بێت یان پەسند نەکرابێت چۆن خەرجی دەکەین وەزیر چۆن تەمەتوعی پێ دەکـات وەزیری دارایی چۆن بڕیاری خەرج کردنی دەدات، ئەمە یەک.

دووەم: دوای ئەوەی دێتە پەرلەمانی بەڕێز دیوانی چاودێری داراییش هەیە لەبەرئەوە دەبێت ئێمە هەمـوومـان ئەو براەرانەی لیـژنەی دارایی من بەش بەحـاڵی خـۆم هەتا لە هی وەزارەتی ناوخـۆ پشـتگیـریـیـان دەکـەم ئەمـانیش نوێنەرایەتی پەرلەمـان دەکـەن و نەک بۆ ئەم وەزارەتە کـەمـیـان کـردۆتەوە لە بابی حرصەوەو لەبەرچاو گرتنی وەزعی داهاتی کوردسـتان ئەم موازەنەیان کـردووە نەک ئێمە بوودجەیەکی قەبە پەسند بکەین سیولەی نەقدیش هەبێت یان نەبێت ئەمەش ناکرێت، لەبەرئەوە من رام وایە براەران نەبنە دوو بەرە وەزیری دارایی خۆی پەیوەندداراە ئەو موکەلەفە ئەم پارەیە بۆ ئێمە دابین بکات، لیژنەی دارایی پەرلەمانیش ماندوو بووە ژمارەکانی بەراورد کردووە نیـمـچە ڕێککەوتنێک لە نێـوان وەزارە پەیوەندداراەکـان و وەزارەتی دارایی هاتۆتە بەردەسـتی لە پەرلەمـانی بەڕێز، لەبەرئەوە بەرای من ژمارە هینەکان لەبەرچاو بگرن خۆمان لەدەرەوەی پەرلەمـان و حکومەت نەزانین نەک خۆمان بکەین بەلایەنگری وەزارەتێک و خـۆمـان بەپێچەوانـەی لیـژنەی دارایی دابنێین، چونکە ئامانجی هەموومان هەر یەکە، سوپاس.

بەڕێـز ســـــەرۆکی ئـەنجـــــوومـــــەن:

سوپاس بۆ بەڕێز وەزیری ناوخـۆ. لەراسـتیـدا لیـژنەی دارایی لەو مـونتـەلەقەی کـە عـجـز هەیە لە بودجەوە هەوڵی داوە هاوکاری حکومەتی هەرێم بێت و تۆزێک لەو عـجزە کـەم بکاتەوە، بەس ئەم هەوڵانە زۆر کەم ناکاتەوە لە عجزەکە چونکە عجزەکە زۆر گەورەیە زۆربەی داهاتەکانیش کە وەکو باستان کرد چەسپاو نییە، لەبەرئەوە هەموو ئەرکێکە بەرای من بەیەک ئاراستە دەڕوات ئەویش ئاراستەی هاوکارییە تەسەور دەکـەم کۆتایی بهێنین بە گفتوگۆی ئەو بابە لیژنەی دارایی ئەگەر رایەکیان هەبێت فەرمو کاک جەمیل.

بەڕێـز جـــــەمـــــیـل عـــــەبدی سندی:

بەڕێـز ســـــەرۆکی ئـەنجـــــوومـــــەن.

زۆر زۆر سوپاسی مامۆستای بەڕێز فـازڵ مـیرانی وەزیری ناوخـۆ دکـەم بۆ ڕوونکردنەوەکـەی. نە

وەزارەتی دارایی نە لیژنەی ئابووری زۆڵم لەکەس ناکەن ئەوە یەک. دووەم، جگە لە بودجەی ئاسایی (جاری) سی و پێنج ملیۆن و سەدو هەشتاو سێ هەزارو چوار سەدو شەست (١٨٣٤٦٠ ٣٥) دیناری تر وەزارەتی رۆشنبیری لە خطەدا دانراوە جگە لەوەش پێنج ملیۆن و حەوت سەد هەزار دۆلاریش لە بڕیاری ٩٨٦ هەیە جگە لەوانە چالاکی وەزارەت تەنیا بۆ مەرکەزی وەزارەت و مەرکەزی پایتەخت نییە، راستە لەناو پایتەخت چەند رۆشنبیرێک هاتوون و چەند کۆڕێک کراون بەڵام حەز دەکەم بۆ سەردانی داهاتوو بەڕێز شەوکەت شێخ یەزدین کە وەزیری کاروباری ئەنجومەنی وەزیرانە لەگەڵ وەزیری ناوخۆ تەنیا سەیری مەرکەزی لاوان و دائیرەی رۆشنبیری لە زاخۆ بکەن ئایا لە ئەفریقیاش وەکو ئەوە هەیە تەنیا ئەرکەکانی وەزیری رۆشنبیری رۆشنبیران و کتێبە؟، لەگەڵ ئەوەشدا مادام بۆچوونەکە وایە کە دەبێت زۆر بواری (تەعضیدی و کتاب) بدرێت جگە لەوەش (٧٥٠) هەزار دیناری تریان هەیە بۆ موکافەئاتی غەیری مونتەسبین ئەوەش دەبێت سوودی لێ وەربگیرێت لەگەڵ ئەوەشدا هیچ لاریمان نییە هەمان ژمارەی وەزارەتی دارایی و ئابووری بێت، سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجوومەن:

مادام وایە زۆر چاکە، دەیخەینە دەنگدانەوە.

لیژنەی داراییش هەمان رای هەیە وەکو وەزارەتی دارایی واتا کۆی بودجەی وەزارەتی رۆشنبیری ٤٤ ٠٣٠ ٠٠٠ دینارە. تکا لەو بەڕێزانە دەکەم کە پەسندی دەکەن دەستیان بەرز بکەنەوە.. زۆر سوپاس.. ئەو بەڕێزانەی پەسندی ناکەن دەستیان بەرز بکەنەوە.. تەنها یەک دەنگ پەسندی ناکات بە زۆربەی دەنگ وەرگیرا. ئەو دەنگەش بۆیە پەسندی نەکرد چونکە زیاتری دەویست بۆ وەزارەتی رۆشنبیری.

دێینە سەر وەزارەتی تەندروستی و کاروباری کۆمەڵایەتی.

بەڕێز حەمید سەلیم میران:

بابی دەیەم: وەزارەتی تەندروستی و کاروباری کۆمەڵایەتی.

١ـ ديوان الوزارة ٠٠٠ ٣٠٦٠٠٠ ٦

٢ـ دوائر الخدمات الصحية ٠٠٠ ٣٢٤ ١٨٢

٣ـ المديرية العامة للرعاية الاجتماعية ٠٠٠ ٥٨٦ ١٤

٤ـ المديرية العامة للعمل والضمان الاجتماعي ٠٠٠ ٢٤٣ ٢

٥ـ المديرية العامة للاصلاح الاجتماعي ٠٠٠ ٥٤١ ٤

کۆی بابی دەیەم: ٠٠٠ ٠٠٠ ٢١٠ دینار.

لیژنەی ئابووری پشتگیری لەهەمان (٢١٠) ملیۆنەکەی وەزارەتی درایی دەکات.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجوومەن:

کەس تێبینی هەیە لەم بابە؟. تکا لەو بەڕێزانە دەکەم بودجەی وەزارەتی تەندروستی و کاروباری

کۆمەڵایەتی پەسند دەکەن دەستیان بەرز بکەنەوە.. زۆر سوپاس.. ئەو بەڕێزانەی پەسندی ناکەن دەستیان بەرز بکەنەوە.. بە گشتی دەنگ بوودجەی وەزارەتی تەندروستی و کاروباری کۆمەڵایەتی وەرگیرا. ئێستاش بوودجەی وەزارەتی ئاوەدان کردنەوەو گەشەپێدان.

بەڕێز حەمید سەلیم میران:

بابی (١١) وەزارەتی ئاوەدان کردنەوەو گەشەپێدان.

١ـ ديوان الوزارة ٠٠٠ ٦٣٠ ٢

٢ـ المديرية العامة للاعمار والتنمية ٠٠٠ ٤٥٧ ٢١

٣ـ المعامل والمخازن ٠٠٠ ٨٢٩

کۆی بابی (١١) ٠٠٠ ٩١٦ ٢٤.

لێژنەی دارایی پشتگیری لەهەمان بۆچوونی وەزارەتی دارایی دەکات.

بەڕێز سەروکی ئەنجوومەن:

هیچ تێبینی هەیە لەسەر ئەم بابە؟. دیارە نییە.

تکا لەو بەڕێزانە دەکەم کە بوودجەی وەزارەتی ئاوەدان کردنەوەو گەشەپێدان پەسند دەکەن دەستیان بەرز بکەنەوە.. ئەوانەی پەسندی ناکەن دەستیان بەرز بکەنەوە.. بوودجەی وەزارەت بە گشتی دەنگ وەرگیرا.

ئێستاش بودجەی وەزارەتی یارمەتی هاوکاری و مرۆڤایەتی.

بەڕێز حەمید سەلیم میران:

وەزارەتی هاوکاری و مرۆڤایەتی بابی ١٢.

ديوان الوزارة ٠٠٠ ٣٢٣ ٥

کۆی بابی (١٢) ٠٠٠ ٣٢٣ ٥.

لێژنەی ئابووری پشتگیری لەهەمان مەبلەغی (٠٠٠ ٣٢٣ ٥) دەکات.

بەڕێز سەروکی ئەنجوومەن:

ئایا هیچ تێبینی هەیە؟. دیارە نییە.

تکا لەو بەڕێزانە دەکەم کە بوودجەی وەزارەتی یارمەتی هاوکاری و مرۆڤایەتی پەسند دەکەن دەستیان بەرز بکەنەوە.. زۆر سوپاس.. ئەو بەڕێزانەی پەسندی ناکەن دەستیان بەرز بکەنەوە.. بە گشتی دەنگ بابی (١٢) وەرگیرا.

ئێستا دێینە سەر وەزارەتی ئەوقاف و کاروباری ئیسلامی.

بەڕێز حەمید سەلیم میران:

بابی (١٣) وەزارەتی ئەوقاف و کاروباری ئیسلامی.

ديوان الوزارة ٠٠٠ ٥٧٠ ٦

مديرية اوقاف اربيل ٠٠٠ ٤٠٧ ٣١

مديرية اوقاف دهوك ... ٣٩٥ ١٠
كۆی بابی (١٣) ... ٣٧٢ ٤٨
ليژنەی ئابووری پشتگيری لە مەبلەغی وەزارەتی دارايی دەكات.

بەڕێز سەرۆكی ئەنجوومەن:

هيچ تێبينی هەيە؟. شێخ موحسين فەرمو.

بەڕێز مەلا موحسين موفتی:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجوومەن.

سەبارەت بە بودجەی وەزارەتی ئەوقاف و كاروباری ئيسلاميەوە تەنيا يەک تێبينيم هەيە لەبەرئەوەی بڕياری ٩٨٦ بەهيچ شێوەيەک نەيگرتۆتەوە تا ئێستا بەداخەوە زۆريش هەوڵ دراوە كە بيگرێتەوە تەنانەت قوتابخانەكانی كە سەر بەوەزارەتی ئەوقافن هيچ خەرجييان بۆ نەكراوە لەو بوارەدا بۆيە تكامان وايە هەندێ شت هەيە رەچاو بكرێت لە پێشنياری وەزارەتی ئەوقاف هاتووە (٢٥٠) هەزار دينار بۆ پێداويستی كتێب كڕين بۆ قوتابييەكان لە بوودجەی وەزارەتی دارايیدا نەچەسپێنراوە يان لەسەری رێک نەكەوتوون، لە راستيشدا كتێبە دەستنووسەكانی ناو كوردستانيش ئەمە پەيوەندداراە بە وەزارەتی رۆشنبيريشەوە كە باسی لێ كرا و پەيوەندیداريشە بە وەزارەتی ئەوقافيشەوە مەختوتاتی زۆربەی زۆری كوردستان كە گەورەترين دەستكەوتی ئێمەيە هەمووی تەهريب كرا بۆ ولاتانی دەرەوە ئەمەش هۆيەكەی ئەوەيە كە ليژنەيەک دانەمەزرا بۆئەوەی ئەو كتێبانە هەوڵ بدرێت كۆبكرێنەوەو لە شوێنێکدا هەڵبگيرێن تەنانەت ئەوەی كە لە زانكۆی سەلاحەدينيشدا هەيە وابزانم تا ئێستا رێک نەخراوە بۆيە حەق وايە ميزانييەيەكی بۆ دياری بكرێت بەشێوەيەكی كەميش بێت بۆئەوەی بتوانين ئەو كتێبانە لە فەوتاندن رزگار بكەين و دوا تكاشم ئەوەيە تا كەی ئێمە چاوەڕوانی پيرێژنە عەرەب بكەين لەدەرەوە بێن مزگەوتمان بۆ دروست بكەن هەوڵ بدەين بۆ دروست كردنی مزگەوت بوودجە دابنرێت نەک ئاوەدانكردنەوی مزگەوت چونكە لە بودجەكەدا بۆی تەرخان كراوە ئەمەش شتێكی باشە، بەڵام بۆ كەرستەو پێداويستی ناو مزگەوتەكان ئەوەی كە دياری كراوە لە راستيدا تێرای ئەو چوار پێنج هەزار مزگەوتە ناكات كە ئێستا لەسەر شانی ئەو خەڵكە كراوە، ئەم زيادكردنەش ليژنەی دارايی و پسپۆڕان دەتوانن دەستنيشانی ئەوە بكەن، سوپاس.

بەڕێز سەرۆكی ئەنجوومەن:

كاک جەميل فەرمو.

بەڕێز جـــــەمـــــیل عـــــەبدی سندی:

بەڕێز ســـــــەرۆکی ئـەنجـــــــوومـــــــەن.

لە جێی خۆیدایە بەڕێز شێخ موحسین بەرگری لە ئەوقاف بکات، چونکە بەخۆی مەلایەو کوڕی موفتییە ئەوەش شتێکی زۆر ئاساییە، بەڵام نەتەنیا (٤٨ ٣٧٢ ٠٠٠) دینار بۆ وەزارەتی ئەوقاف تەرخان کراوە، ئەوەی وەزارەتی ئەوقاف لە هەموو وەزارەتەکان زیاتر بووە ئەگەر ئێمە بەراوردی بکەین لەگەڵ بوودجەی ساڵەکانی ١٩٩٧ و ١٩٩٨ و ١٩٩٩، بوودجەی جێبەجێ کردنی ٢٠٠٠یش ئەوەی بۆ وەزارەتی ئەوقاف کراوە بۆ هیچ وەزارەتێکی تر نەکراوە. دووەم تەنیا ئەو ژمارەیە نییە کە جەنابی دەیبینێت ئەوە بوودجەی جارییە بەرامبەر بەوە چل و سێ ملیۆن و دوو سەد هەزاری تریش لە خطەدا بۆ وەزارەتی ئەوقاف تەرخان کراوە، جگە لە ئەوەش دەرگایەکی تریان هەیە کە ئەویش خێرخوازانە زۆربەی مزگەوتەکانی ئێمە خێر خوازان یارمەتییان دەدەن خێرخوازان خاوێنی دەکەن و قورئانی پیرۆزی بۆ دەبەن ئەو بواڕە لە هەموو بواڕەکانی تر زیاترە لەبەرئەوە ئەگەر بەڕێز موحسینیش لەگەڵ ژمارەی وەزارەت بێت زۆر ڕێکوپێکە، سوپاس.

بەڕێز ســـــــەرۆکی ئـەنجـــــــوومـــــــەن:

سوپاس. کەواتە رای لیژنە و وەزارەت دەخەینە دەنگدانەوە.

تکا لەو بەڕێزانە دەکەم کە بابی (١٣) پەسند دەکەن دەستیان بەرز بکەنەوە.. زۆر سوپاس.. ئەو بەڕێزانەی پەسندی ناکەن دەستیان بەرز بکەنەوە.. بە زۆربەی دەنگ پەسند کرا. یەک دەنگ دژە. بابی چواردە.

بەڕێز جـــــەمـــــیل عـــــەبدی سندی:

بابی چواردە وەزارەتی دارایی و ئابووری.

٢- المديرية العامة للواردات (٣٥ ٥٨٨٠٠٠) دینار.

٣- المديرية العامة للمالية (286836) دینار بوو لیژنەی ئابووری داوا دەکات ببێتە (276 836) دینار لەبەرچی؟ فەسڵی شەشەم ماددەی هەشت منحى بلديات هەیە ئەوان (40) ملیۆن دیناریان نووسیبوو پێشنیاری لیژنەی دارایی وئابووری تنزیل بکرێت بکرێتە (30) ملیۆن دینار و هۆکاری خۆمان هەیە، سوپاس.

بەڕێز ســـــــەرۆکی ئـەنجـــــــوومـــــــەن:

زۆر سوپاس، هیچ تێبینی هەیە لەم بارەیەوە؟ وەزیری دارایی فەرموو.

بەڕێز سەرکیس ئاغا جان/وەزیری دارایی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

پشتگیری لەرای لیژنەی دارایی وئابووری دەکەین، لەبارەی ئەو مەبلەغەوە حەز دەکەین چەند تێبینییەک بدەین لەسەر منحەی بلدیات، بەخۆی چل وچوار بلدیاتمان هەیە لە اقضیە ونواحی لە کاتی مناقەشە کردن لەگەڵیاندا عجزەکەیان نەوەت وچوار ملیۆن دینار بووە، ئەوان (٦٢١٥) میلاکی کاتی و هەمیشەییان هەیە لە خارجی میلاکاتی ئێمە کە معاشەکانیان (٣٣٦٠٤) هەزار دینار دەکات سالآنە، لە کاتی مناقەشە کردن داوامان کردووە کە اعادەی نەزەر لە رسوم وکرێیەکانی کە تابعی وەزارەتی شارەوانینە و محاولە بکەن کە ایراداتیان زۆر بکەن بۆ ئەوەی عجزەکەیان بەخۆیان پر بکەنەوە، (٤٠) ملیۆن دینارمان بۆیان دانا بوو، بەڵام پشتگیری لە رای لیژنەی دارایی و ئابووری دەکەین بۆ ئەوەی وەزارەت بەخۆشی تۆزێک توند تر بێت لە پەیدا کردنی سەرچاوەی داهات، سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

دیارە بەڕێز وەزیری شارەوانی وگەشت وگوزار هیچ تێبینییەکی نییە، سوپاس، کەواتە رای موحدی وەزارەتی دارایی وئابوری و لیژنەی دارایی وئابووری ئەنجومەنی نیشتمانیی کوردستان کە کۆی گشتی دەکاتە(٤٢٤٣٥٣)هەزار دینار دەیخەینە دەنگدانەوە.. ئێستا رای متفق هەمووی بخوێنەوە.

بەڕێز جەمیل عەبدی سندی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

٣- المديرية العامة للمالية (٢٧٦٨٣٦٠٠٠) دينار.

٤- المديرية العامة للتجارة (١٤٣٨٣٠٠٠) دينار.

٥- المديرية العامة لشرطة الگمارگ والحدود (٢١٩٤٨٠٠٠) دينار.

٦- المديرية العامة للتقاعد (٦٦٧٨٨٠٠٠) دينار.

٧- رئاسة المحكمة الگمرگرية (٣٩٣٠٠٠) دينار.

٨- شركات التأمين (١) مليون و(١٥٠٠٠) دينار.

٩- مديرية البنك العقاري (١٥١٥٠٠٠) دينار.

١٠- مديرية البنك الزراعي والصناعي (٨٦٨٠٠٠) دينار.

مجموعی گشتی ئەم بابە (٤٢٤,٣٥٣٠٠٠) دینارە.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

تکا لەو بەڕێزانە دەکەم کە بودجەی وەزارەتی دارایی وئابووری هەرێمی کوردستان بەو شێوەیەی کە خوێندرایەوە پەسەند دەکەن دەستیان بەرزبکەنەوە... سوپاس... ئەو بەڕێزانەی کە پەسەندی ناکەن دەستیان بەرزبکەنەوە... بەگشتی دەنگ وەرگیرا. وەزارەتی پێشمەرگە.

بەڕێز بورهان جاف:

وزارة البيشمەرگە:

ديوان الوزارة (٢٨٠,٨٠٠) دينار

کۆی گشتی (٢٨٠٨٠٠)دینار.

تەوصیەی لیژنەی مالی متفقە لەگەڵ ئەو مەبلەغە.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

هیچ تێبینییەک هەیە لەم بارەیەوە؟... نییە دەیخەینە دەنگدانەوە...تکا لەو بەڕێزانە دەکەم کە بودجەی وەزارەتی پێشمەرگە پەسەند دەکەن دەستیان بەرزبکەنەوە... سوپاس... ئەو بەڕێزانەی کە پەسەندی ناکەن دەستیان بەرزبکەنەوە... بەگشتی دەنگ بودجەی وەزارەتی پێشمەرگە وەرگیرا.

بەڕێز بورهان جاف:

باب (١٦) وزارة الصناعة والطاقة :

١- ديوان الوزارة (٣٨١٩٠٠٠) دينار.

٠٢ مديريات المسح الجيولوجي (٢٢٢٤٠٠٠)دينار.

٣- مديريات شرطة الكهرباء في المحافظات (٩٤٨٦٠٠٠) دينار.

تەوصیەي لیژنەي مالي (٨٤٨٦٠٠٠) ديناري داناوة.

٤-شبكات الكهرباء (٥٣٠٥٠٠٠)دينار.

٥- المديرية العامة للكهرباء (١٥٢٤٠٠٠) دينار.

٦-المديرية العامة للنفط والمعادن (١٦٠٠٠٠٠)دينار.

٧- المديرية العامة للتكنيك والانتاج (١١٧٢٠٠٠) دينار.

کۆی گشتی باب(٢٤٥٣٦٠٠٠) دينار.

تەوصیەی لیژنەی دارایی (٢٣٥٣٦٠٠٠) دینار، بۆ ئەو برگەیەی کە ئێمە کەمان کردۆتەوە بە مەبلەغی یەک ملیۆن.

الفصل الاول: المخصصات المدونة (٣٩٢٥٠٠٠) دينار نوصي تنزيلها الى (٢٩٢٥٠٠٠) دينار.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

هیچ تێبینی هەیە لەم بارەیەوە؟ وەزیری دارایی فەرموو.

بەڕێز سرکیس ئاغا جان/وەزیری دارایی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

پشتگیری لەرای لیژنەی دارایی وئابووری دەکەین، تەنیا وەکو تەوضیحێک لەبەر وەزعی تایبەتی ناوچەی دهۆک ئیمە بۆ پۆلیسی کارەبا معدل (٣٠٠) دینار مانگانە دەرمالّەی ئەرزاق دەدەین و (٢٥٠) دیناریش بە شێوەیەکی دەرمالّەی براوە بۆ پاراستنی ویستگەکانی کارەبا بۆ پۆلیسەکان خەرج دەکرێت، سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

یانی ضمنی ئەو میزانیەیەی کە تحدید کراوە ئەوە دەدرێت، رای وەزارەتی دارایی و لیژنەی دارایی موحدە، ئەگەر تێبینی هەیە لەسەر ئەم بابەتە فەرموو کاک ابراهیم:

بەڕێز ئیبراهیم سەعید محەمەد:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

لەبەر ئەوەی کە وەزعی ئابوری هاوڵاتیان ئەمسالّ باشتری لێهاتووە لەسالّان تەنها وەزعی کارەبا ماوە، پێم باشتر بوو وەک ئەندامێکی پەرلەمان کەوا حصەی کارەبا لە نەفەقاتدا بەشی شێری وەرگرتبایە لەبوجەی ئەمسالّدا نازانم ئەگەر لە خطە پارەیەکی لە بۆ دانرا بێت یان نا ئەگەر بۆی دانرا بێت زۆر باشە ئەگەر بۆی دانەنرا بێت دەبینم کە وەزعی کارەبا بەم شێوەیە حەل نابێت، سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

فەرموو وەزیری پیشەسازی.

بەڕێز یونادم یوسف کنا/وەزیری شارەوانی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

تەنیا روونکردنەوەیەکم هەیە، مەعلومە لە هەرێمی کوردستان کە پێشتر تولید نەبوو بەپێی بڕیاری ٩٨٦ ئێستا رۆژ لەدوای رۆژ محطات و مواقیعی تولید ومحطاتی ثانوی زیاد دەبێت، لە دهۆک شەش محطەی سانەوی ئێستا لە دامەزراندندان دەبێت حراسەتی بۆ دابین بکرێت وهەروەها چواری تر لە هەولێر ئەوە دە محطە جگە لەوە دوو محطە گەورەکە کە هەریەکی لە پەنجا کەمتر نابێت تەنها بۆ روونکردنەوەیە، خۆزگە حراسات هەر لەسەر وەزارەتی داخلیە بوایە نەک لەسەر ئێمە بوایە بەڵام کە لەسەر ئێمەیە تەنیا منیش متفقم لەگەڵ ئارائی ئەوان بەڵام ئەوەیان لە بیر بێت کە دەوری چەند سەد پۆلیس دەبێت اضافە بکرێت لەم هاوینەدا چونکە ئەم محطانە دەستی پێکرد ، تەنیا هەر ئەوەیە منیش معترض نیم لەگەڵ وەزارەتی مالیە تەنها بۆ معلومات بێت بەڵایەنی کەمی ئێستا دوازدە موقع هاتە پێش دەبێ حراسەتی هەبێت، سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

زۆر چاکە بە نەزەری اعتبار وەردەگیرێ، فەرموو کاک فەرەنسۆ.

بەڕێز فـــــەرەنســـــۆ تـۆمـــــا هـەریری:

بـەڕێز ســـــەرۆکـی ئـەنجـــــومـــــەن.

بەڵای منەوەش کەم نەکرێتەوە ئەوەش هەر لە مستضعفین کەم دەکرێتەوە لە حوراسی دایەرەکانی کارەبا لەهی پۆلیس وئەوانەیە یانی حەقە ئەویش بمێنێ وەکو ئەوانی تر، سوپاس.

بـەڕێز ســـــەرۆکـی ئـەنجـــــومـــــەن:

ئێمە هەردووکی دەیخەینە دەنگدانەوە دەنگی وەزارەتی دارایی و لیژنەی دارایی، فەرموو.

بەڕێز ســـرکـــیس ئاغـــا جـــان/وەزیری دارایی:

بـەڕێز ســـــەرۆکـی ئـەنجـــــومـــــەن.

ئەوە لەضمنی فەسڵی یەکە وابزانم فەسڵی یەکەمیش بەپێی قانون ئێمە دەتوانین ئەگەر یەکێک کەم بوو لە فصولەکانی تر بێنین تەکمیلی بکەین، کەواتە کەم کردن و زیاد کردنی تەئسیر ناکات لە حاڵەتێک کەم بوو ئێمە دەتوانین حەقی مناقەلەمان هەیە، تەبیعی ئەو مەبلەغەش زۆرە ئەوەی کەئێمە تەقدیرمان کردووە بۆیە پشتگیری لەرای لیژنەی داراییمان کرد و، سوپاس.

بـەڕێز ســـــەرۆکـی ئـەنجـــــومـــــەن:

کەواتە رای لیژنەی دارایی و وەزارەتی دارایی هەردووکی دەخەینە دەنگدان، رای موحدیان کە کۆی گشتی ئەو بابە بیست وسێ ملیۆن وپێنج سەدو سی و شەش هەزار دینار دەکا، تکا لەو بەڕێزانە دەکەم کە پەسەندی دەکەن دەستیان بەرزبکەنەوە... سوپاس... ئەو بەڕێزانەی کە پەسەندی ناکەن دەستیان بەرز بکەنەوە... سێ دەنگ پەسەندی ناکات.. بەزۆربەی دەنگ وەرگیرا. وەزارەتی داد.

بـــەڕێـــز بـــورهـــان جـــــــــــــاف:

باب (١٧) وازة العدل:

١- ديوان الوزارة (٤٤٩٥٠٠٠)دينار.

٢- محكمة التمييز (١٨٣٦٠٠٠)دينار.

٣- المحاكم (١٤٧٣٠٠٠٠) دينار.

٤- المديرية العامة للتسجيل العقاري (٦٨٣١٠٠٠) دينار.

٥- المديرية العامة لاموال القاصرين(٨١٣٠٠٠) دينار.

کۆی گشتی ئەم بابە (٢٨٦٩٥٠٠٠) دینار.

ئێمەش وەکو توصیەی لیژنەی دارایی متفقین لەگەڵ وەزارەتی مالیە.

بـەڕێز ســـــەرۆکـی ئـەنجـــــومـــــەن:

هیچ تێبینی هەیە؟ فەرموو بەڕێز کاک شێروان.

بـەڕێز شـــێـــــروان نـاسـح حـــــەیـدەری:

بـەڕێز ســـــەرۆکـی ئـەنجـــــومـــــەن.

هەروەکو هەموو لایەکمان ئاگادارین کابینەی چوارەمی حکومەتی هەرێمی کوردستان دروشمی

سەرەوەری یاسا و جێبەجێ کردنی یاسای هەڵگرتووە وکردنەوەی معهدی قضائیش بەشێکی کەمە لەو دروشمە و دەمێکە باسی لێوە دەکرێت بۆ ئەوەی نوخبەیەک لە حکام ولە ئیدعای عام لەو پەیمانگایە دەربچن پرسیارەکەم لە بۆ جەنابی وەزیری دارایی ئەوەیە ئایا هیچ مەبلەغێک بۆ کردنەوەی ئەو معهدە دانراوە؟ سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

وەلامتان هەیە بەڕێز وەزیری دارایی؟

بەڕێز سەرکیس ئاغا جان/وەزیری دارایی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

کاتی موناقەشە کردنی میزانیە وەزارەتی داد هیچ پێشنیارێکی وای پێشکەشی وەزارەتی دارایی نەکردووە و باسی ئەم بابەتە نەکراوە، بۆیە ئێمە هیچ بڕێک لە بودجە بۆ ئەم مەبەستە تەرخانمان نەکردووە، سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

بۆیەش ناتوانین ئێستا نە اضافەی بکەین نە جودای بکەینەوە لەو بارەیەوە تا ئەنجومەنی وەزیران خۆی بڕیاری ئەوە نەدات فەرموو کاک جمیل.

بەڕێز جەمیل عەبدی سندی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

اضافەی بۆ ئەوەی جەنابت فەرمووت و ئەوەی وەزیری دارایی وئابووری ووتی ئەگەر ئەنجومەنی وەزیران بڕیاری دا کە معهدی قضائی بکرێتەوە ئەوە لە صلاحیەتی بەڕێز وەزیری دارایی و ئابووری یە لە قانونەکەیدا خۆی مسودەکە لەدەستی بەڕێز شێروان کە یەک لەسەدی لە میزانییەی گشتی حەقی ئەوە کە اضافە دەکرێت بۆ ئەو دوائرانەی کە تازە دەکرێتەوە، سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

باشە، کەواتە دەیخەینە دەنگدانەوە...تکا لەو بەڕێزانە دەکەم کە بودجەی وەزارەتی داد پەسەند دەکەن دەستیان بەرزبکەنەوە... سوپاس.. ئەو بەڕێزانەی کە پەسەندی ناکەن دەستیان بەرزبکەنەوە... بودجەی وەزارەتی دادیش بە گشتی دەنگ وەرگیرا. فەرموو کاک جمیل.

بەڕێز جەمیل عەبدی سندی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

لەو خالەدا میزانیەی جاری اعتیادی دیمایی هات، جەنابت ئەوەت تصدیق کرد لە پەرلەمان کە میزانیەی عام ئێستا هاتە تصدیق کردن و رەقمی ویش بخوێنرێتەوە کە میزانیەی جاری تەواو بێت. پێش ئێستا بەڕێز حمید سلیم میران دێ دەستی میزانیە الممولە ذاتیا بکاتن کە ئەویش میزانیەی تایبەتە کە سەیری فەقەراتی میزانیە بکەن.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

ئەگەر بتوانن خێرا بۆمان جمع بکەنەوە، ئەوەی کە ئێستا اقرارمان کردووە بۆ ئەوەی هەموو

میزانیەکە بخەینە دەنگدانەوە. کاک جمیل جمعەکەی لەدواییدا بە اسراحەت بیکەن و ئەیخەینە دەنگدانەوە، ئەوەی کە بە تەعدیلاتەوە دەنگی لەسەر دراوە جمعەکەی لەدواییدا بکەن چونکە داخلی قانونەکە دەبێت، تکا لەو بەڕێزانە دەکەم کە هەموو میزانیەی حکومەتی هەرێمی کوردستان بۆ ساڵی ٢٠٠١ پەسەند دەکەن دەستیان بەرزبکەنەوە... سوپاس... ئەو بەڕێزانەی کە پەسەندی ناکەن تکایە دەستیان بەرزبکەنەوە... میزانیەی حکومەتی هەرێمی کوردستان بۆ ساڵی ٢٠٠١ی زایینی بەگشتی دەنگ وەرگیرا لەگەڵ هەموو تەعدیلاتەکان کە لێرە کران، میزانیەی تمویلی ذاتی تکایە.

بەڕێز حەمید سەلیم میران:

میزانية التمويل الذاتي لعام ٢٠٠١

موازنة المصانع والمعامل والدوائر الممولة ذاتياً التابعة لوزارة الصناعة والطاقة:

١- معمل الغزل والنسيج في اربيل (١٤٥٢٢٠٠٠) دينار.

٢- معمل الرخام في اربيل (٣٤٧٨٠٠٠) دينار.

٣- معمل غاز اربيل (١٨٣٦٦٠٠٠) دينار.

٤- معمل سگاير اربيل (٥٠١٣٩٠٠٠) دينار.

٥- معمل كهرباء اربيل (٧٧٦٨٥٠٠٠) دينار.

٦- مديرية مقالع حجر اربيل (٢١٧٠٠٠) دينار.

٧- مركز السجاد اليدوي في اربيل (٤٢١٥٠٠٠) دينار.

٨- مديرية توزيع نفط اربيل (٣٦٠٠٠٠٠٠) دينار.

٩- مديرية توزيع كهرباء سوران (٧٢١٧٠٠٠) دينار.

١٠- مديرية توزيع نفط دهوك (٢٣١٩٠٠٠) دينار.

١١- معمل غزل ونسيج دهوك (٥٦٦٠٠٠) دينار.

١٢- مديرية توزيع كهرباء دهوك (٩٨٨٨١٠٠٠) دينار.

کۆی موازنەی ئەو کارگەو بەڕێوەبەرایەتییانەی کە ذاتیەن تمویل دەکرێن دەکاتە (٣٦٧٠٥٠٠٠) دينار.

موازنة المصارف التجارية الممولة ذاتياً دوو شتی جیاوازن.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

با یەکەمیان ئەو قسمەیان بکەین، ئەوەی معامل مصانع.

بەڕێز حەمید سەلیم میران:

لیژنەی ئابووری پشتگیری لەهەمان مبلغ دەکات.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

هیچ تێبینی هەیە؟ فەرموو کاک ئیبراهیم..

بەڕێز ئیبراهیم سەعید محەمەد:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

نازانم نەمانتوانی زیاتر بکەوینە ناو صورەتەکەوە، ئەگەر داهاتی ئەم معاملانە لەلای ئێمە رووبکرابوانەوە لەوێ چ تخصیص بووە بۆ تمویلی ذاتی وچەندی ماوە نازانم ئەوە نەدەکرا، سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

فەرموو کاک حمید.

بەڕێز حەمید سەلیم میران:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

کۆی داهاتی ئەم معاملانە بەگشتی ئەکاتە (٣٣٦٧٠٥٠٠٠) دینار وکۆی داهاتیان ئەکاتە (٣٤٩٢٩٣٠٠٠) دینار.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

بۆ تێبینی ئەمە لەراپۆرتی وەزیری دارایی هاتووە، تکا لەو بەڕێزانە دەکەم کە میزانیەی کارگەو معمل وئەو دایەرانەی کە خوێندرانەوە پەسەندی دەکەن دەستیان بەرزبکەنەوە... سوپاس... ئەو بەڕێزانەی کە پەسەندی ناکەن دەستیان بەرزبکەنەوە... بەگشتی دەنگ موازنەی معامل ومصانع وەرگیرا.

بەڕێز حەمید سەلیم میران:

موازنة المصارف التجارية الممولة ذاتيا (٢٠٤٩٠٠٠)دینار.

لیژنەی ئابووری پشتگیری لە هەمان مەبلەغ دەکات، مجموعی موازنەی ممولە ذاتیا (٣٥٦٧٥٤٠٠٠)دیناره و لیژنەی ئابووریش پشتگیری لێ دەکات.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

ئەگەر تێبینی هەیە لەسەر موازنەی مصاریفی تجاری یان پرسیار، ئێمە پرسیارمان هەیە ئەگەر وەزیری دارایی وەلامان بداتەوە، ئەو موازنەیە معاشاتە چییە؟.

بەڕێز سەرکیس ئاغا جان/وەزیری دارایی وئابووری:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

میزانیەکە بەخۆی هەمووی دەگرێتەوە بە معاشات و هەرچییەک بێت کە پەیوەندی بەو بانقانەوە هەبێت، تەبیعی زۆرتریش پەیوەندی بە معاشاتەوە هەیە لەو میزانیەیە، سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

زۆر سوپاس، تێبینی تر نییە؟ تکا لەو بەڕێزانە دەکەم کە موازنەی مصاریفی تجاری ممولە ذاتیا پەسەند دەکەن دەستیان بەرزبکەنەوە... سوپاس... ئەو بەڕێزانەی کە پەسەندی ناکەن دەستیان بەرزبکەنەوە... بەگشتی دەنگ وەرگیرا، بەگشتی موازنەی تمویلی ذاتی دەیخەینە دەنگدانەوە.

بەڕێز حەمید سەلیم میران:

کۆی گشتی (٣٥٦٧٥٤٠٠٠) دینار.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

تکا لەو بەڕێزانە دەکەم کە کۆی گشتی پەسەند دەکەن دەستیان بەرزبکەنەوە... سوپاس... ئەو بەڕێزانەی کە پەسەندی ناکەن دەستیان بەرزبکەنەوە... موازنەی تمویلی ذاتی سالّی ٢٠٠١ وەرگیرا. بەنسبەت میزانییەی خطە ئەوەی تەقدیم کراوە ئەنجومەنی وەزیران میزانییەی خطەی بۆ دوو سالّ پێشکەش کردووە ئیمە لێرە موناقەشەی سالّێک دەکەین چونکە میزانیەی سالّێک دائەنێین کە ربطی بکەین لەگەلّ ئەم میزانیە میزانیەی سالّێک دائەنێین، جا ئەگەر بە پەسەندی دەزانن ئێمە بەعام نیوەی میزانیەی خطە مناقەشە دەکەین، رەقەمەکان هەمووی ئەکەین بە نیوە بۆ ئەوەی بۆ سالّێک بێت، ئەگەر بەپەسەندی بزانن، بەڕێز جێگری سەرۆکی حکومەت فەرموو.

بەڕێز سامی عبدالرحمن/جێگری سەرۆک وەزیران:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ئێمە رازین لەسەر ئەوەی میزانیە مناقەشە بکرێت، سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

زۆر سوپاس هەرچەندە هەندێ مشروع هەیە کە لەوانەیە بەسالّێک تەواو نەبێت ئەو کاتە داخلی میزانیەی سالّی داهاتووی دەکەین، ئەو تکملەکانی وائاسانتر دەبێت بۆ هەردوو لا، کاک جمیل فەرموو.

بەڕێز جەمیل عەبدی سندی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

میزانیەی خطە لە ناحیە تەقسیمی ئەوەندە دەقیق نییە وەکو میزانیە یان ممولە ذاتیەن یان ژیا جاریا هەریەکی ئەگەر جەنابێتە موافقە کری لە ئەنجومەنی وەزیران هەر وەزارەتێک ئەزێ دەخوێنم نیوە مەبلەغ ئەز دەخوێنم و بیخە دەنگدان، وەزارەتی ناوخۆ (٤٣) ملیۆن دینار.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

تکا لەو بەڕێزانە دەکەم کە خطەی وەزارەتی ناوخۆ پەسەند دەکەن دەستیان بەرزبکەنەوە.. سوپاس.. ئەو بەڕێزانەی کە پەسەندی ناکەن تکایە دەستیان بەرزبکەنەوە... بەگشتی دەنگ وەرگیرا.

بەڕێز جەمیل عەبدی سندی:

وەزارەتی دارایی وئابووری (٣٤) ملیۆن دنیار.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

هیچ تێبینی نییە؟ دیارە نییە، ئەو بەڕێزانەی کە خطەی وەزارەتی دارایی وئابووری پەسەند دەکەن تکایە دەستیان بەرزبکەنەوە... سوپاس... ئەو بەڕێزانەی کە پەسەندی ناکەن تکایە دەستیان بەرزبکەنەوە... بەگشتی دەنگ وەرگیرا.

بەڕێز جـــەمـــیـل عـــەبدی سندی:

وەزارەتی پیشەسازی و وزە (٢٩) ملیۆن دینار.

بـەڕێز ســـەرۆکـی ئـەنجـــومـــەن:

ئەو بەڕێزانەی کە پەسەندی دەکەن تکایە دەستیان بەرزبکەنەوە... سوپاس... ئەو بەڕێزانەی کە پەسەندی ناکەن تکایە دەستیان بەرزبکەنەوە... بەگشتی دەنگ وەرگیرا.

بـەڕێز جـــەمـــیـل عـــەبدی سندی:

وەزارەتی گواستنەوەو گەیاندن (١١٠) ملیۆن دینار.

بـەڕێز ســـەرۆکـی ئـەنجـــومـــەن:

ئەو بەڕێزانەی کە پەسەندی دەکەن تکایە دەستیان بەرزبکەنەوە... سوپاس... ئەو بەڕێزانەی کە پەسەندی ناکەن تکایە دەستیان بەرزبکەنەوە... بەگشتی دەنگ وەرگیرا.

بـەڕێز جـــەمـــیـل عـــەبدی سندی:

چونکە ئەوە بۆ وەزارەتی کشتوکاڵ و ئاودێری خطەی دەنوسی زۆر کەمە ئەگەر جەنابت موافق بی (٣٩٠٠٠٠٠) دینارە هەمووی دەخوێنم، کە وەزارەتی زراعە مەبلەغێکی زۆر کەمە.

بـەڕێز ســـەرۆکـی ئـەنجـــومـــەن:

ئەگەر متفقن باشە ئەگەر متفق نین دەیخەینە دەنگدانەوە.... میزانیەی خطەی وەزارەتی کشتوکاڵ و ئاودێری بە اتفاقی هەردوو لا ئەنجومەنی وەزیران و لیژنەی دارایی وئابووری دەیخەینە دەنگدانەوە.. کە (٣٩٠٠٠٠٠) دینارە ئەو بەڕێزانەی کە پەسەندی دەکەن تکایە دەستیان بەرزبکەنەوە... سوپاس... ئەو بەڕێزانەی کە پەسەندی ناکەن تکایە دەستیان بەرزبکەنەوە... بەگشتی دەنگ وەرگیرا.

بـەڕێز جـــەمـــیـل عـــەبدی سندی:

بـەڕێز ســـەرۆکـی ئـەنجـــومـــەن.

وەزارەتی شارەوانی و گەشت وگوزار(١٦٠) ملیۆن دینارە.

بـەڕێز ســـەرۆکـی ئـەنجـــومـــەن:

ئەو بەڕێزانەی بودجەی خطەی سالێکی وەزارەتی شارەوانی و گەشت وگوزار پەسەند دەکەن تکایە دەستیان بەرزبکەنەوە... سوپاس... ئەو بەڕێزانەی کە پەسەندی ناکەن تکایە دەستیان بەرزبکەنەوە... بەگشتی دەنگ وەرگیرا.

بـەڕێز جـــەمـــیـل عـــەبدی سندی:

بـەڕێز ســـەرۆکـی ئـەنجـــومـــەن.

وەزارەتی پەروەردە (٢٢٥٠٠٠٠٠) دینار.

بـەڕێز ســـەرۆکـی ئـەنجـــومـــەن:

ئەو بەڕێزانەی کە بودجەی خطەی وەزارەتی پەروەردە پەسەند دەکەن تکایە دەستیان بەرزبکەنەوە... سوپاس... ئەو بەڕێزانەی کە پەسەندی ناکەن تکایە دەستیان بەرزبکەنەوە... بەگشتی دەنگ وەرگیرا.

بەڕێز جـــــەمـــــیـل عـــــەبدی سندی:

فێرکردنی بالآ تەنیا لە معاهد و زانکۆی سەلاحەدین (٢٢) ملیۆن دینارە.

بـەڕێز ســـــــەرۆکی ئـەنجـــــومـــــــەن:

ئەو بەڕێزانەی کە بودجەی خطەی فێرکردنی بالآ پەسەند دەکەن تکایە دەستیان بەرزبکەنەوە... سوپاس... ئەو بەڕێزانەی کە پەسەندی ناکەن تکایە دەستیان بەرزبکەنەوە... بەگشتی دەنگ وەرگیرا.

بەڕێز جـــــەمـــــیـل عـــــەبدی سندی:

وەزارەتی ئەشغال و نیشتەجێ کردن (٨٨) ملیۆن دینار.

بـەڕێز ســـــــەرۆکی ئـەنجـــــومـــــــەن:

ئەو بەڕێزانەی کە بودجەی خطەی وەزارەتی ئەشغال ونیشتەجێکردن پەسەند دەکەن تکایە دەستیان بەرزبکەنەوە... سوپاس... ئەو بەڕێزانەی کە پەسەندی ناکەن تکایە دەستیان بەرزبکەنەوە... بەگشتی دەنگ وەرگیرا.

بەڕێز جـــــەمـــــیـل عـــــەبدی سندی:

وەزارەتی ئاوەدان کردنەوەو گەشەپێدان (٣٨) ملیۆن دینارە.

بـەڕێز ســـــــەرۆکی ئـەنجـــــومـــــــەن:

ئەو بەڕێزانەی کە بودجەی خطەی وەزارەتی ئاوەدان کردنەوەو گەشەپێدان پەسەند دەکەن تکایە دەستیان بەرزبکەنەوە... سوپاس... ئەو بەڕێزانەی کە پەسەندی ناکەن تکایە دەستیان بەرزبکەنەوە... بەزۆربەی دەنگ وەرگیرا.

بەڕێز جـــــەمـــــیـل عـــــەبدی سندی:

وەزارەتی داد (١٠) ملیۆن دینارە.

بـەڕێز ســـــــەرۆکی ئـەنجـــــومـــــــەن:

ئەو بەڕێزانەی کە بودجەی خطەی وەزارەتی داد پەسەند دەکەن تکایە دەستیان بەرزبکەنەوە... سوپاس... ئەو بەڕێزانەی کە پەسەندی ناکەن تکایە دەستیان بەرزبکەنەوە... بەگشتی دەنگ وەرگیرا.

بەڕێز جـــــەمـــــیـل عـــــەبدی سندی:

لێرە دەبێت ئێمە سوپاسی وەزارەتی تەندروستی و کاروباری کۆمەلایەتی و وەزارەتی یارمەتی هاوکاری و مرۆڤایەتی بکەین کە هەولێان داوە هەموو پرۆژەکانیان لە سەر قەراری ٩٨٦ بێت هەروەها وەزارەتی پەروەردەش هەولێکی زۆری داوە. وەزارەتی ئەوقاف وکاروباری ئیسلامی (٢١) ملیۆن و نیو دینار. وەزارەتی رۆشنبیری (١٧) ملیۆن دینارە،

بـەڕێز ســـــــەرۆکی ئـەنجـــــومـــــــەن:

هیچ تێبینی لەسەر بودجەی خطەی وەزارەتی رۆشنبیری هەیە کە (١٧) ملیۆن دینار.. ، نییە ، کێ لەگەڵ ئەم بوودجەیەدایە بادەستی بەرز کاتەوە؟..سوپاس.. کێ لەگەڵ نییە؟ کەواتە بە گشتی دەنگ پلانی وەزارەتی رۆشنبیری وەرگیرا، دێینە سەر وەزارەتی ئەوقاف.

بەڕێز جـــەمـــیـل عـــەبدی سندی:

بـەڕێز ســـــەرۆکی ئـەنجـــومـــــەن.

بۆ وەزارەتی ئەوقاف و کاروباری ئیسلامی «٢١»ملیۆن و «٥٠٠»هەزار دیناری بۆ پێشنیار کراوە، سوپاس.

بـەڕێز ســـــەرۆکی ئـەنجـــومـــــەن:

تێبینی هەیە؟، نییە، کێ لەگەڵ ئەم بوودجەیەدایە بادەستی بەرز کاتەوە؟..سوپاس.. کێ لەگەڵ نییە؟ کەواتە بە گشتی دەنگ پلانی وەزارەتی ئەوقاف و کاروباری ئیسلامی پەسەند کرا، سوپاستان دەکەین، کاک جەمیل فەرموو.

بـەڕێز جـــەمـــیـل عـــەبدی سندی:

بـەڕێز ســـــەرۆکی ئـەنجـــومـــــەن.

ئەمە بوو پلانی بودجە بۆ ماوەی ساڵێک، سوپاس.

بـەڕێز ســـــەرۆکی ئـەنجـــومـــــەن:

ئێستا بودجەکە بە گشتی بۆ ماوەی ساڵێک دەخەینە دەنگدانەوە، کێ لەگەڵ ئەم پلانی بودجەیە بۆ ماوەی ساڵێک؟.. سوپاس.. کێ لەگەڵ نییە؟، کەواتە بەگشتی دەنگ پلانی بودجەی ساڵی ٢٠٠١ حکومەتی هەرێمی کوردستان پەسەند کرا، ئێستاش فەرموو داهاتی حکومەتی هەرێم بخوێنەوە.

بـەڕێز حـــەمـــیـــد ســـەلیم مـــیـــران:

بـەڕێز ســـــەرۆکی ئـەنجـــومـــــەن.

داهاتی هەرێمی کوردستانی عێراق بۆ ساڵی ٢٠٠١، بابی دووەم، سەرۆکایەتی ئەنجومەنی وەزیران، «١٤٥٩٠٢٠٠» دینار، بابی سێیەم، وەزارەتی پەروەردە «١٠٩٠٠٠٠»، بابی چوارەم وەزارەتی ئەشغال و نیشتەجێ کردن «١٠٢٥٠٠» دینار، وەزارەتی کشتوکاڵ و ئاودێری «٧٨٥٨٦٤٠»دینار، بابی پێنجەم ،وەزارەتی ناوخۆ «٢٩١٧٦٠٠٠»دینار، بابی شەشەم، وەزارەتی شارەوانی و گەشت و گوزار «٣٢٥٩٠٠٠٠»دینار، بابی حەوت، وەزارەتی گواستنەوە و گەیاندن «٣٤٠٠٠٠٠٠»دینار، بابی هەشتەم، وەزارەتی رۆشنبیری «٢٣٧٤٠٠٠»دینار، بابی نۆیەم، وەزارەتی تەندروستی و کاروباری کۆمەڵایەتی «١٩٦٣٨٠٠٠»دینار، بابی دەیەم، وەزارەتی ئاوەدانکردنەوە و گەشەپێدان «١٦١٠٠٠٠»دینار، بابی یازدەیەم، وەزارەتی یارمەتی مرۆڤایەتی و هاوکاری «٢٠٤٠٠٠٠»دینار، بابی دوازدەیەم، وەزارەتی ئەوقاف و کاروباری ئیسلامی «١٩٠٥٠٠٠»دینار، بابی دارایی وئابووری «١٢٩٦٩٣٦٧٧٠»دینار، بابی سێزدەیەم ، وەزارەتی کاروباری پێشمەرگە «هیچ دیاری نەکراوە» ، بابی چواردەیەم، وەزارەتی پیشەسازی و وزە «١٤٤٢٦٠٠» دینار، بابی پازدەیەم، وەزارەتی داد «٢٩٠٥٨١٦٠»دینار، کۆی داهاتی حکومەتی «١٤٩٢٤١١٨٧٠»دینار، سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

سوپاس، پرسیارێکم هەیە لە بەڕێز وەزیری دارایی، ئایا وەزارەتی پیشەسازی و وزە داهاتی تەنها یەک ملیۆنە؟.

بەڕێز سەرکیس ئاغا جان/ وەزیری دارایی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

داهاتی وەزارەتی پیشەسازی و وزە لە بودجەی خۆبژێوی کارگە و فەرمانگەکانی پیشەسازی لەوێ تۆمار کراوە و، بڕێکی دیار بوو و، بڕەکەشی بریتی بوو لە «٣٤٩٢٩٣٠٠٠»دینار، ئەم داهاتانەش هی هەندێ فەرمانگەی تر کە پەیوەندی بە خود وەزارەتەوە هەیە، لە دەرەوەی خۆبژێویدایە، سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

سوپاس، هیچ تێبینی هەیە لەسەر داهاتی حکومەتی هەرێمی کوردستان بۆ ساڵی ٢٠٠١، کاک د.رزگار فەرموو.

بەڕێز قاسم محەمەد قاسم:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

بودجە رێگایەکی کاریگەرە بۆ خۆشکردنی رێگا بۆ چاودێری دەسەلاتی جێبەجێ کردن لەلایەن نوێنەرانی میللەتەوە، نەوەک کار لەسەر رۆڵی ئەو بکات سەبارەت بە نەخشەدانان و دابین کردنی پێداویستی بۆ ئاسایشی کۆمەڵ و، گومانی تیادا نییە کەوا بودجەی تەخمینی دوو فاکتەر کاری لەسەر دەکات، فاکتەری ناوخۆ و فاکتەری دەرەوە، لێرەدا پرسیارەکەی من لەسەر بودجەی تەخمینی ئەوەیە کە ئایا وەزارەتی دارایی و ئابووری کە ئەم بودجە تەخمینییە کە دایان ناوە ، ئایا ئەم دوو فاکتەرەیانە رەچاو کردووە، کە هەردوو ئەم فاکتەرانە کاریگەرییان بەسەر هەر حکومەتێکەوە هەیە، جا ئەگەر دەکرێت بەڕێز وەزیری دارایی ئەم شتەمانە بۆ روون بکاتەوە، سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

ئەم پرسیارە لە راپۆرتەکەی وەزارەتی داراییدا بە ئاشکرا باس کرا و، هەروەها لە راپۆرتەکەی بەڕێز سەرۆک وەزیرانیش و بڕیاری «٩٨٦»یشدا ئاماژەی بۆ کراوا کەوا داهاتی حکومەتی کوردستان بەرامبەر بەو بڕیارە چەند کەمە و، هەرەوها چەسپاویش نییە، خۆی ئەم حیساباتانەش کە کرا هەمووی لەسەر داهاتی سالانی رابردوو تەخمین کراوە، بەڵام لەوەیە ئەو داهاتەش نەبێت، چونکە واردێک نییە کە لە ١٠٠٪ لەسەر وەزارەتی دارایی بێژمێرین، ئەگەر هەبوو ئەوە هەیە و، ئەگەریش کەمتر ئەوە کەمترە و، ئەگەر زیاتریش بوو ئەوە باشتر، وابزانم بەڕێز وەزیری دارایش هەر ئەوەندە وڵامی بەڕێزتان دەداتەوە، تێبینی تر هەیە؟، کاک عەبدولخالق فەرموو.

بەڕێز عەبدولخالق محەمەد ڕەشید زەنگەنە:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

من دوو تێبینیم هەیە، یەکێکیان ئەوەیە ئێمە وەکو ئەندامانی پەرلەمان پێویستە ئەو بودجەیەمانە لەلا ڕوون بێت و، ئێمە وەکو لیژنەی مافی مرۆڤ و سکالاّ پێمان نەگەیشتووە و، بودجە کە شتێکی زۆر گرنگە سەبارەت بە کوردستانەوە نابێت بەم شێوەیە گفتوگۆی لەسەر بکرێت، داوا دەکەم کەوا خەرجی حکومەت پێویستە بدرێت بە پەرلەمان جا ئەوە لە ٤/١یا لە ٧/١ دەدرێت ئەوە ئێمە پابەندی نین بە دواوە، سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

سوپاس، کاک جەمیل فەرموو.

بەڕێز جەمیل عەبدی سندی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ئەبێت هیچ ئەندامێکی پەرلەمان گلەیی نەکات بەتایبەتی ئەم ساڵ، چونکە وەزارەتی دارایی «١٠٥» دانەی لە ڕاپۆرتەکەی ناردووە بۆ ئەنجومەنی وەزیران، کە دەکاتە «٢١» بەرگ و، «٤» جار «٢١» دەکاتە «٨٨» بەرگی تر کە «٤» بودجەی تەواوی بۆ پەرلەمان ڕەوانە کردووە و، بە سوپاسەوە بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان و سکرتێری پەرلەمان دابەشی سەر هەموو پەرلەمانیان کردووە، هیچ ئەندامێکی پەرلەمانیش نییە کەوا لە لیژنەیەکدا نەبێت و، هەر لیژنەیەکیش سەر بە وەزارەتێکە و لیژنەی ئابووری و لیژنەی یاسایش هەموو بەرگەکانیان لەلا بوو، بەڵام بەڕێز کاک عەبدولخالق خۆی ئەم ماوەیە لە کۆنگرەدا بوو و، دەستی بەتاڵ نەبوو، چونکە خۆی زۆر خەمخۆرە جا بۆیە ئاگاداری نییە، هەموو ئەندامانی پەرلەمان ئاگادارییان هەیە لەسەر بودجەکە، سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

سوپاس، کاک فەرسەت فەرموو.

بەڕێز فەرسەت ئەحمەد عەبدوڵلا/سکرتێری ئەنجومەن:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ڕێزم هەیە بۆ کاک عەبدولخالق، بەڵام هیچ پەرلەمانێک لە جیهاندا ناتوانێت بودجە بە هەموو بەرگەکانیەوە دابەش بکات بەسەر هەموو ئەندامانی پەرلەمانیەوە، بەڵام وەکو بەڕێز کاک جەمیل باسی کرد، هەر ئەندامێکی پەرلەمان ئەندامی دوو لیژنە نەبێت ئەندامی لیژنەیەک هەر هەیە، سەبارەت بە ژمارەی بەرگەکانی بودجە ئێمە دابەشی سەر هەموو لیژنەکانمان کردووە و، لەوانەشە لیژنەی مافی مرۆڤ بە هەڵە بەرگیان کەم بەرکەوتبێت، بەڵام لە ماوەی ئەو دوو هەفتەی ڕابردوودا ڕخنەیان نەبووە، واتا یان حەزیان نەکردووە تەماشای بودجەکە بکەن، یان خۆیان هەر نەیان بینیوە و ئێستا ئاگادار بوونە کەوا بەرگەکانیان کەمە، سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

ئێستا دێینەوە سەر بابەتەکەی خۆمان کە گفتوگۆ کردنی داهاتی حکومەتی هەرێمی کوردستانە،

ئێستا دیخەینە دەنگدانەوە، کێ لەگەڵ ئەم داهاتەیە کە خوێنرایەوە؟.. سوپاس.. کێ لەگەڵ نییە؟ بە گشتی دەنگ پەسەند کرا، بۆ ئاگاداریتان ئەم دەنگدانە تەنها شتێکی شێوەیە و بۆ جێبەجێ کردنی پەیڕەوی ناوخۆی پەرلەمانە، دانیشتنی ئەمڕۆمان زۆر بەپێز بوو و هەموو لایەکمان زۆر ماندوو بوین و لەوانەیە ئەم دانیشتنە لە سالانی تردا بە چەند رۆژێک تەواو بکرایە، بۆیە لێرەدا دووبارە سوپاسم ئاراستەی ئەنجومەنی وەزیرانی هەرێمی کوردستانی عێراق دەکەم بۆ ئامادە بوونیان و، بۆ بەشداری کردنی تەواویان لە گفتوگۆ کردن و وڵام دانەوەدا و، بەتایبەتی بەڕێزان سەرۆکی ئەنجومەن و جێگری سەرۆک و وەزیری کاروباری ئەنجومەن، لێرەدا کۆتایی بە دانیشتنی ئەمڕۆمان دێنین و دانیشتنی داهاتووشمان سبەینێ کاتژمێر «١٠» سەرلەبەیان دەبێت، بەرنامەی کاریشمان خستنە روو گفتوگۆ کردنی پرۆژەی یاسای بودجەی ساڵی ٢٠٠١دەبێت، دووەمیش خوێندنەوەی یەکەمی یاسا وەزارەتی کاروباری مافەکانی مرۆڤ دەبێت، تکایە لە کاتی پێویستدا ئامادە بن، جارێکی تر سوپاس هەموو لایەکتان دەکەین و، بەڕێز جێگری سەرۆک وەزیران بفەرموویت ئەگەر قسەی هەیە.

بەڕێز سامی عبدالرحمن/جێگری سەرۆک وەزیران:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

بەناوی سەرۆکی ئەنجومەنی وەزیران و وەزیرە بەڕێزەکانەوە زۆر سوپاسی سەرۆک و ئەندامانی پەرلەمانی کوردستان دەکەین بۆ ئەرک و ماندوو بوونیان و، بۆ سەبر و تەحەمولیان و، بۆ تەجاوبیان لەگەڵ پرۆژەو کاروباری ئەنجومەنی وەزیران، هەروەها سوپاسی وەزیرە بەڕێزەکان دەکەم کە ئەرکەکانیان بە چاکی ئەنجام داوە و، هەر هەموویان لەبەردەم پەرلەماندا ئامادە بوونە لەم بۆنە گرنگەدا زۆر سوپاستان دەکەم هەر بژین.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

زۆر سوپاسی جێگری سەرۆک وەزیران دەکەین و، سوپاسی هەموولایەکتان دەکەین، دانیشتنی داهاتوومان سبەینێ کاتژمێر «١٠» ی سەرلەبەیانی دەبێت، سوپاس.

فرسەت ئەحمەد عەبدوڵڵا
سکرتێری ئەنجومەنی نیشتمانیی کوردستانی عێراق

د.رۆژ نوری شاوەیس
سەرۆکی ئەنجومەنی نیشتمانیی کوردستانی عێراق

پرۆتۆکۆلی دانیشتنی ژمارە (٣)ناڕاسایی

سێ شەممە ڕێکەوتی ٢٠٠١/١/٩

کات (١٠)ی سەر لەبەیانی ڕۆژی سێ شەممە ڕێکەوتی ٢٠٠١/١/٩ ئەنجومەنی نیشتمانیی کوردستانی عێراق بەسەرۆکایەتی بەڕێز د.ڕۆژ نوری شاوەیس سەرۆکی ئەنجومەن و، بە ئامادەبوونی بەڕێز فەرسەت ئەحمەد عەبدوڵلا سکرتێری ئەنجومەن، دانیشتنی (ژمارە سێ)ی خولی ناڕاسایی، ساڵی (٢٠٠١)ی خۆی بەست.

بەرنامەی کار:

بەپێی حوکمەکانی بڕگە(١)ی ماددە(٢٠) لە پێڕەوی هەموارکراوی ناوخۆی ئەنجومەنی نیشتمانیی کوردستانی عێراق ژمارە(١)ی ساڵی ١٩٩٢، دەستەی سەرۆکایەتی ئەنجومەن بڕیاری دا بەرنامەی کاری دانیشتنی (ژمارە سێ)ی خۆی لە کات (١٠)دەی سەر لە بەیانی ڕۆژی سێ شەممە ڕێکەوتی ٢٠٠١/١/٩ دا بەم شێوەیە بێت:

١ـ خستنەڕوو وگفتوگۆ کردنی بودجەی هەرێمی کوردستانی عێراق وپڕۆژەی یاسای بودجەی ساڵی ٢٠٠١ی(ز).

٢ـ خوێندنەوەی یەکەمی یاسای وەزارەتی کاروباری مافەکانی مرۆڤ.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

بە ناوی خوای گەورە و میهرەبان و بەناوی گەلی کوردستان سێیەمین دانیشتنی نائاساییمان دەست پێ دەکەین، سەرەتا بەخێرهاتنێکی گەرمی جەنابی جێگری سەرۆک وەزیران و وەزیری کاروباری ئەنجومەنی وەزیران و وزیری دارایی و وەزیری هەرێم دەکەین. بەرنامەی کارمان دوو خاڵە ١ـ خستنەڕوو وگفتوگۆ کردنی بودجەی هەرێمی کوردستانی عێراق وپڕۆژەی یاسای بودجەی ساڵی ٢٠٠١ی(ز).

٢ـ خوێندنەوەی یەکەمی یاسای وەزارەتی کاروباری مافەکانی مرۆڤ.

بۆ خاڵی یەکەم داوا لە بەڕێزان کاک شێروان و کاکەڕەش و کاک جەمیل دەکەین بفەرموونە ئیرە، بەڕێزان خوێندنەوەی یەکەمی یاسای بودجەی حکومەت کراوە بۆیە هەمووی ناخوێنینەوە و تاکو سوود لە کاتەکە وەرگرین ماددە بە ماددە دەیخوێنینەوە و دەنگی لەسەر دەدەین ، کاک شێروان فەرموو.

بەڕێز شێروان ناسح حەیدەری:

بسم الله الرحمن الرحيم

باسم الشعب

المجلس الوطني لكوردستان العراق

رقم القرار:

تاريخ القرار: / /٢٠٠١

قرار

استناداً الى الصلاحيات المخولة لنا بموجب الفقرة (٣) من المادة (٢) من القانون رقم (١٠) لسنة ١٩٩٧ وبناءً على ما شرعه المجلس الوطني لكوردستان العراق بجلسته المرقمة( ) و المنعقدة في(/ / ٢٠٠٠) ، قررنا اصدار القانون الاتي:

قانون رقم ( ) لسنة ٢٠٠٠

قانون موازنة اقليم كوردستان العراق لعام ٢٠٠١

المادة الاولى: أـ يرصد للنفقات الجارية للمجلس الوطني لكوردستان و الوزارات و ادارات

الاقليم لعام ٢٠٠١ مبالغ مجموعها(٠٠٠ ٣٢٥ ٢٧٢ ٢) دينار مع (١٨٠) ألف دولار امريكي وكما يلي:
١ـ المجلس الوطني لكوردستان العراق مبلغ (٠٠٠ ٢٥١ ٣٨) دينار و (١٨٠) الف دولار امريكي.
٢ـ الوزارات و ادارات الاقليم مبلغ(٠٠٠ ٠٧٤ ٢٣٤ ٢) دينار.
ب ـ يرصد لموازنة المعامل و المصانع و الدوائر و الشركات و المصارف التجارية و الاختصاصية ذات التمويل الذاتي لعام ٢٠٠١ مبالغ مجموعها (٠٠٠ ٧٥٤ ٣٥٦) دينار
١ـ المعامل والمصانع و الدوائر و الشركات مبالغ (... ٧٠٥ ٣٣٦) دينار.
٢ـ المصارف التجارية مبالغ (... ٠٤٩ ٢٠)
ج ـ يرصد لموازنة الخطة لعام ٢٠٠١ مبالغ مجموعها(٠٠٠ ٩٠٠ ٥٩٧) دينار.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:
رای لێژنەی یاسایی تکایە.

بەڕێز کاکەرەش نەقشبەندی:
بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.
سەبارەت بە لێژنەی یاسا دوو تێبینیمان هەیە تێبینی یەکەمیان ئەوەیە دارشتنی دیباجەکەی پێویستە بەو شێوەیە بێ کە دەیخوێنمەوە .
(استناداً الى الفقرة (١ . ٥) من المادة (٥٦) من القانون رقم (١) لسنة ١٩٩٢ وبناءاً على ما عرضه وزير المالية والاقتصاد و وافق عليه مجلس الوزراء، قرر المجلس الوطني لكوردستان العراق بجلسته المنعقدة في(/ / ٢٠٠٠) ، تشريع القانون الاتي:) راجينا التفضل بالاطلاع و عرضه على المجلس الموقر للمناقشة و ابداء الراي)
هەروەها برگەیەک بە زنجیرەی ١٠ لە مادەی یەک بەو شێوەیەیە، لەبەر ئەوەی لە بودجە باسی ئەو ناوچانە نەکراوە کە خارجی دەسەلاتی حکومەتی هەرێمن، لقێک لە یاساکە هەبێ کە ئەو بابەتەی پێ چارەسەر بکەین ئەویش بەو شێوەیە بێت (تعتبر التخصيصات المصدقة في ميزانية الاقليم لعام ١٩٩٧ بالنسبة للمناطق الخارجة عن سيطرة حكومة اقليم كوردستان العراق) سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:
لێژنەی دارایی راتان تکایە.

بەڕێز جەمیل عەبدی سندی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.
ئێمە لەگەڵ رای لێژنەی یاسایین ، لەبەر ئەوەی زۆر خۆیان ماندوو کردوە جێگای ڕێز و سوپاسی ئێمەن. بەلام ساڵی ٢٠٠١ بێت نەک ٢٠٠٠ . ئەوە یەک دووەم لە ماددەی یەکەم دەمەوێ مەبلەغەکە دووبارە بخوێنمەوە لەبەر ئەوەی مەبلەغەکە زۆر بوو (أ- يرصد للنفقات الجارية للمجلس الوطني لكوردستان و الوزارات و ادارات الاقليم لعام ٢٠٠١ مبالغ مجموعها(٠٠٠ ٣٢٥ ٢٧٢ ٢) دينار مع (١٨٠) ألف دولار امريكي) لەبارەی برگەی (ج) ئەوەی بەڕێز کاکەرەش فەرمووی کە رای لێژنەی یاسایە جێگای ڕێز و تقدیرە ئێمەش وەک لێژنەی دارایی پشگیری لێ دەکەین ،سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:
سەبارەت بە دیباجەکە هەڵەیەکی بچوکی تێدایە پێویست بە دەنگ دان ناکات، چاک دەکرێتەوە چونکە ئەوە بۆ دەرچونی یاساکەیە، ئێمە دیباجەی ئەنجومەنی نیشتمانیمان هەیە، کەتیایدا زۆر روونە وەکو هەموو دیباجەیەکی تر دەیکەین ئەوە بوو کە لێژنەی یاسایی ئاماژەیان پێ کرد.

دەمێنێتەوە سەر ئەوەی کە یاسای سالّی ٢٠٠٠ بێت یان ٢٠٠١ ،دانیشتنەکە نائاساییە بزانین لە گفتوگۆ بەدیار دەکەوێ کە چۆن دای دەنێین لەوانەیە پاش و پێشێکیش لە برگەکاندا بکرێ بۆ نمونە لەجیاتی المادە الاولی (أ) دەنوسرێ (١) لە جیاتی (٢.١) دەنوسرێ (أ،ب) بەم جۆرە تبویبەکەی باشتر دەکرێ ئەوە پێشنیاری لێژنەی یاساییە ، ئەو بەڕێزانەی تێبینیان هەیە تکایە دەستیان بەرز بکەنەوە بۆ ئەوەی ناویان بنوسین،بەڕێز کاک شەوکەت فەرموو.

بەڕێز شەوکەت شێخ یەزدین/ وەزیری کاروباری ئەنجومەنی وەزیران:

بەڕێز ســـــــەرۆکی ئـەنجـــــــومـــــــەن.

سەبارەت بە پێشنیارەکەی لێژنەی یاسایی بۆ زیاد کردنی برگەی (١٠) لە جێگای خۆیەتی و ئێمە وەکو ئەنجومەنی وەزیران رازین لەسەری ، سوپاس.

بەڕێز ســـــــەرۆکی ئـەنجـــــــومـــــــەن:

لێژنەی یاسایی ،یاساکە ٢٠٠١ بێت یان ٢٠٠٠ بێت ؟ئەو کاتە دەبێتە یاسای ژمارە (١)ی ٢٠٠١ ، بەو شێوەیەی کە رەزامەندی لەسەر کرا بیخوێننەوە.تاکو بیخەینە دەنگ دانەوە .

بەڕێز شـــــــێـــــــروان نـاسـح حـــــــەیـدری:

قانون رقم (١) لسنة ٢٠٠١

قانون موازنة اقليم كوردستان العراق لعام ٢٠٠١

المادة الاولى:

١ـ يرصد للنفقات الجارية للمجلس الوطني لكوردستان و الوزارات و ادارات الاقليم لعام ٢٠٠١ مبالغ مجموعها(٠٠٠ ٣٢٥ ٢٧٢ ٢) دينار مع (١٨٠) ألف دولار امريكي وكما يلي:

أـ المجلس الوطني لكوردستان العراق مبلغ (٠٠٠ ٢٥١ ٣٨) دينار و (١٨٠) الف دولار امريكي.

ب ـ الوزارات و ادارات الاقليم مبلغ(٠٠٠ ٠٧٤ ٢٣٤ ٢) دينار.

٢ـ يرصد لموازنة المعامل و المصانع و الدوائر و الشركات و المصارف التجارية و الاختصاصية ذات التمويل الذاتي لعام ٢٠٠١ مبالغ مجموعها (٠٠٠ ٧٥٤ ٣٥٦) دينار

أـ المعامل والمصانع و الدوائر و الشركات مبالغ (... ٧٠٥ ٣٣٦) دينار.

ب ـ المصارف التجارية مبالغ (... ٢٠٠٤٩)

٣ ـ يرصد لموازنة الخطة لعام ٢٠٠١ مبالغ مجموعها(٠٠٠ ٩٠٠ ٥٩٧) دينار.

٤ـ (تعتبر التخصيصات المصدقة في ميزانية الاقليم لعام ١٩٩٧ بالنسبة للمناطق خارجة عن سيطرة حكومة إقليم كوردستان العراق).

بەڕێز ســـــــەرۆکی ئـەنجـــــــومـــــــەن:

ماددەی یەکەمی یاساکە دەخەینە دەنگ دانەوە، کێ ماددەی یەکەم بەو شێوەیەی کە خوێندرایەوە پەسەند دەکات؟ کێ پەسەندی ناکات؟ بە تێکرای دەنگ پەسەند کرا.

بەڕێز شـــــــێـــــــروان نـاسـح حـــــــەیـدری:

المادة الثانية:

تخمن إيرادات اقليم كوردستان العراق بمبالغ مجموعها (٠٠٠ ٨٧٠ ٤١١ ٤٩٢ ١) دينار لعام٢٠٠١.

بەڕێز ســـــــەرۆکی ئـەنجـــــــومـــــــەن:

هیچ تێبینی لەسەر ماددەی دووەم هەیە ؟ دیارە نییە ماددەکە دەخەینە دەنگ دانەوە ، کێ ماددەکە بەو شێوەیەی کە خوێندرایەوە پەسەند دەکات؟ کێ پەسەندی ناکات؟ بە تێکرای دەنگ پەسەند کرا.

بەڕێز شـــێـــروان ناسح حـــەیدەری:

المادة الثالثة:

تتولى وزارة المالية والاقتصاد لاقليم كوردستان العراق تمويل حسابات الوزارات و الادارات وفق الموارد المالية المتاحة.

بەڕێز ســـەرۆکی ئەنجـــومـــەن:

لێژنەی دارایی و یاسایی تێبینیان نییە.کاک ئیبراهیم سەعید فەرموو.

بەڕێز ئیـــبـــراهیم ســـەعـــیـــد:

بەڕێز ســـەرۆکی ئەنجـــومـــەن.

تێبینی من لەسەر ووشەی (المتاحه)یە ئەوە هەشت ساڵ و نیوە ئێمە لە پەرلەمانین هەرچەندە من یاسا ناس نیم بەڵام هەستێکی یاساییمان لا دروست بووە، مەتنی یاسا دەبێت مورەکەز بێت پێویست بە زیاد کردنی هەندێ ووشەی زیاد ناکات چونکە شێوازی یاسایی لاواز دەکات، ووشەی (المتاحة) من وای دەبینم کە زیاد بێت بە لادانیشی هیچ گۆڕانکاریەک رووندادات ،لەبەر ئەوەی هەموومان دەزانین ایرادات تقدیر و احتمالیە، المتاحە بۆ شرح دەبێ ، بۆ نمونە لە راپۆرتی لێژنەی دارایی کە باسی داهات دەهات متاحەی لەگەڵدا بوو ،ئەوە دەبێت بەڵام بۆ مەتنی یاسا من وای بۆ دەچم کە نابێ، هەمان شتە چەند داهات بۆ وەزارەت دێت خۆی بەو جۆرەیە دابەشی دەکات.

بەڕێز ســـەرۆکی ئەنجـــومـــەن:

بەڵێ ئەو رووندکردنەوانە دیارە،مەبەستت ئەوەیە المتاحه لابچێ؟ کاک د. رزگار فەرموو.

بەڕێز د. قـــاســم مـــحـــەمـــەد قـــاســم:

بەڕێز ســـەرۆکی ئەنجـــومـــەن.

من تێبینیم لەسەر ووشەی (تتولێ)هەیە ئەگەر بگەڕێینەوە بۆ یاسای وەزارەتی دارایی یاسای ژمارە (١٣)ی ساڵی ١٩٩٢بەڵێ (تهدف الوزارة الى وضع الأسس العامة لادارة و تنظيم الموارد المالية والاقتصادية و مراقبة سلامة التصرف بها و طرق الاستخدام الامثل لها...هتد)ئەگەر سەیری واقع بکەین وەزارەتی دارایی و ئابووری بەرزترین دەسەلاتی داراییە لەهەرێمدا کەچی ئەنجومەنی وەزیران گەورەترین دەسەلاتی جێبەجێ کردنە لەهەرێم ، بۆیە من لێرە پێشنیار دەکەم ووشەی (تشرف عليها)لەبەر ئەوەی ئەرگی ئەنجومەنی وزیرانە کە تمویلی هەموو وەزارەتەکان بکات ، هەرچەندە کە وەزارەتی دارایی دەسەلاتێکی بەرزی داراییەی لەهەرێم بەڵام بەشێکە لە ئەنجومەنی وەزیران.

بەڕێز ســـەرۆکی ئەنجـــومـــەن:

ئەوە کاری وەزارەتی داراییە لە هەموو دنیا ئەو تواناکان دابین دەکات و داهات کۆ دەکاتەوە ،هەر ئەویش تمویلی وەزارەتەکان دەکات ، راستە بێ رەزامەندی ئەنجومەنی وەزیران نای کات ، ئەگەر ئەنجومەن ویستی شتێ راگرێ رای دەگرێ،بەڵام کاری وەزارەتی دارایی ئەوەیە داهات کۆ بکاتەوە و دابەشی بکات، وابزانم لابردنی (المتاحه)هیچ شتێ ناگۆڕێ، فەرموون وەڵامی بدەنەوە.

بەڕێز جـــەمـــیـــل عـــەبـــدی سـندی:

بەڕێز ســـەرۆکی ئەنجـــومـــەن.

لەگەڵ رێزم بۆ کاک ابراهیم مەبەست لەوە موارد المتاحەیە؟ ئەوەی مصدق یان ئەوەی شیکات ؟ ئەوە ووشەیەکی یاسایی دارایی صرفە ،مانای ئەوەیە کە لە خەزینەدا هەیە ،لەبەر ئەوەی زۆر جار موارد دێت بەڵام نەگەیشتووە، ووشەی المتاحه دەبێت وا راڤە بکرێت بەوە دیاری بکرێت کە (سيولة النقدية المتوفرة الموجودة في الصندوق) بۆیە دەبێ ووشەی المتاحه بمێنێت. لەبارەی (تتولى وزارة المالية والاقتصاد لاقليم كوردستان) یاسای هەموو دنیا هەموو دەم کێ بەرپرسیارە؟ وەزارەتی دارایی لە تمویلی لایەنەکان راستە رەزامەندی خۆی هەیە بەڵام هیچ شتێ

ناکات بەبێ ئەنجومەنی وەزیران،دووەم ساڵی ١٩٩٢ ئێمە یاسامان دەرکردوە ساڵی ١٩٩٣ یاسامان دەرکردووە ساڵی ١٩٩٧ هەروەها بودجە راستاندراوە هەروەها ساڵەکانی تریش ، واتا ئێمە ئەوە یەکەم جار نییە یاسا دادەنێین و تاکو ئێستا کەس رەخنەی لەسەر نەبووە ،ئەوە هەشت ساڵ تێپەڕی و چەندین بودجەمان راستاندوە لە هەموویاندا هەمان شتمان نووسیوە، ناکرێ ئەگەر وەزیری دارایی گۆڕا ئێمە دەبێ یاساکە بگۆڕین ،ئەوەی ساڵی ١٩٩٣ بۆ بەڕێز دارۆ شێخ نوری کراوە و لە ساڵەکانی ١٩٩٦ و ١٩٩٧ بۆ برای بەڕێزم کاک شەوکەت کراوە دەبێ هەمان شتیش بۆ کاک سەرکیس بکرێ، لەبەر ئەوەی یاسا هەمان یاسایە ،سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاکەرەش فەرموو.

بەڕێز کاکەرەش نەقشبەندی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ئەوەی کاک د. رزگار فەرمووی پێویستە جێگیر بکرێ، ئەو (تنولێ) یە هەبێ لەبەر ئەوەی هەموو بوجەیەکی دونیا ئەگەر بوجە راستاندرا ،هەر وەزیرێک بەرامبەر بوجەکەی خۆی دەبێ پارەکەی رەسد بێت لە بانک،لەبەر ئەوەی بوجەی ئێمە جێگیر نییە ، بۆیە مەرج نییە بوجەی ئێمە سیولەی نقدی هەموو دەم متوفر بێت ، هەڵسوکەوتی وەزارەتی دارایی لەگەڵ وەزارەتەکان بەگوێرەی بوونی سیولەی نەقدیە ،بۆیە وەزارەتی دارایی تەحەکم بەو بابەتە بکات لەبەر ئەوەی ئەو دەزانی پارەکە هەیە یان نا.ئەگەر نا مەبلەغەکە مرصدە، تصدیقی میزانیەی اعتیادی وایە ئەگەر مەبلەغ مرصەد بوو دەبێ وەزیر بتوانێ هەڵسوکەوت لەگەڵ ئەو میزانیە بکات ،لە کاتێکدا ئەگەر پارە نەبوو چۆنی تەصەرف پێ بکات؟ دەبێ ئاگاداری وەزارەتی دارایی بکات و بپرسێ کە لە فلان فەصل لە فلان باب ئەو پارەیەم پێ دەوێ هەیە یان نییە؟ وەزیری داراییش ئەگەر هەبێ بیداتێ و ئەگەر نەبێ جوابی دەداتەوە دەڵێ نییە.لەبەر ئەوە ئەو وشەیە زۆر سروشتیە هەبێ . ئەوەی کاک جەمیلیش فەرمووی ووشەی متاحە زیاتر بۆ روون کردنەوەیە ، واتا (المتوفر و موجودة لدینا)داهات وا خەملێندراوە مەرج نییە ئەو داهاتە هەمووی بێت ئەگەر گومان (وفق الموارد المالیة) واتا دەبێ بڵێین بەپێی خەملاندن، لێرەش مەرج نییە خەملاندنەکە هەموو بێتە جێ لەبەر ئەوە با ئەو ووشەیە بمێنێت بۆ ئەوەی هیچ التباسێک نەمێنێت و بڵێین ئەو پارەیە لە خەزینەدا هەیە و گەیشتە دەست با تەصەرفی تێدا بکەین ، چەند ساڵیشە هەر وا رۆیشتووە و ئەگەر هەڵەش بێت ئەوە هەڵەیەکی شایعە لەسەری راهاتووین ، سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

مادەی سێیەم دەخەینە دەنگ دانەوە ، کێ مادەکە بەو شێوەیەی کە خوێندرایەوە پەسەند دەکات؟ کێ پەسەندی ناکات؟ بە زۆرینەی دەنگ پەسەند کرا.

بەڕێز شێروان ناسح حەیدەری:

المادة الرابعة:

لرئیس المجلس الوطني لکوردستان العراق اجراء المناقلة ضمن المیزانیة الخاصة بالمجلس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

هیچ تێبینی لەسەر مادەی چوارەم هەیە ؟ دیارە نییە مادەکە دەخەینە دەنگ دانەوە ، کێ مادەکە بەو شێوەیەی کە خوێندرایەوە پەسەند دەکات؟ کێ پەسەندی ناکات؟ بە تێکرای دەنگ پەسەند کرا.

بەڕێز شـــــێـــــروان نـاسـح حـــــەیدەری:
المادة الخامسة:
يخول وزير المالية و الاقتصاد صلاحية المناقلة بين اعتمادات الباب الواحد باستثناء فصل الرواتب حيث يجوز النقل اليه ولايجوز النقل منه.
بەڕێز ســـــــەرۆکی ئـەنجـــــومـــــەن:
هیچ تێبینی لەسەر مادەی پێنچەم هەیە ؟ دیارە نییە مادەکە دەخەینە دەنگ دانەوە ، کێ مادەکە بەو شێوەیەی کە خوێندرایەوە پەسەند دەکات؟ کێ پەسەندی ناکات؟ بە تێکرای دەنگ پەسەند کرا.
بەڕێز شـــــێـــــروان نـاسـح حـــــەیدەری:
المادة السادسة:
لوزير المالية والاقتصاد صلاحية اجراء المناقلة بين اعتمادات ابواب الميزانية لاغراض توفير امكانيات الصرف للادارات التي فك ارتباطها من وزارة و الحاقها بوزارة اخرى.
بەڕێز ســـــــەرۆکی ئـەنجـــــومـــــەن:
هیچ تێبینی لەسەر ئەم مادەیە هەیە ؟ دیارە نییە مادەکە دەخەینە دەنگ دانەوە ، کێ مادەکە بەو شێوەیەی کە خوێندرایەوە پەسەند دەکات؟ کێ پەسەندی ناکات؟ بە تێکرای دەنگ پەسەند کرا.
بەڕێز شـــــێـــــروان نـاسـح حـــــەیدەری:
المادة السابعة:
يخول وزير المالية والاقتصاد اضافة الاعتمادات الاجمالية المصدقة للميزانية لعام ٢٠٠١ بنسبة (١٪) من اجمالي الاعتمادات المصدقة للميزانية للاغراض التالية:
١ـ اعتماد المبالغ اللازمة لميزانيات الادارات المستحدثة خلال العام المذكور اعلاه.
٢ـ اضافة اعتمادات جديدة في ميزانيات الوزارات والادارات للحالات الطارئة والتي يقررها مجلس الوزراء.
بەڕێز ســـــــەرۆکی ئـەنجـــــومـــــەن:
هیچ تێبینی لەسەر ئەو مادەیە هەیە ؟ کاک جەمیل فەرموو.
بەڕێز جـــــەمـــــیـــل عـــــەبدی سندی:
بەڕێز ســـــــەرۆکی ئـەنجـــــومـــــەن.
ئەگەر ئێمە ژمارەیەکی ڕووت ببینین هیچ زائد یان ناقصی لەسەر نەبوو ئێمە دەزانین کە ئەو ژمارەیە زائدە لێرە ((١٪) من اجمالی الاعتمادات المصدقه للميزانيه للاغراض التاليه:) لێژنەی دارایی پێشنیاری کردوە کە ئەوە بکرێتە ووشەی (الجاريه) ئایە لایەنی یاسایی دەگۆردرێ یان نا ؟ من ڕام لەگەڵ ڕای برای بەڕێز کاک شێروانە کە یاسا ناسێکی شارەزایە بۆیە ڕای لێژنەی دارایی ئەو کاتە بەپێی ڕای لێژنەی یاسایی دەگۆردرێ.
بەڕێز شـــــێـــــروان نـاسـح حـــــەیدەری:
بەڕێز ســـــــەرۆکی ئـەنجـــــومـــــەن.
بەڕای ئێمە ووشەی الجاريه ی پێ ناوێت ،لەبەر ئەوەی لەیاساکە دەڵێ(اضافة الاعتمادات الاجمالية المصدقة للعام ٢٠٠١) ئەوە ڕوون و ئاشکرایە ، سوپاس.
بەڕێز جـــــەمـــــیـــل عـــــەبدی سندی:
بەڕێز ســـــــەرۆکی ئـەنجـــــومـــــەن.
زۆر سوپاس بۆ بەڕێز کـاک شێـروان بۆ ئەو ڕوون کـردنەوەیە ، من ئەو ووشـەیەی باسم کـرد دەکێشمەوە ، سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:
من پرسیارێکم هەیە باشە ئەوە سەدا یەکی هەموو بوجەیە بە خوطەشەوە؟.
بەڕێز شێروان ناسح حەیدەری:
بەڵێ.
بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:
ئەو بەڕێزانەی تێبینیان هەیە بادەستیان بەرز بکەنەوە. دیارە نییە ماددەکە دەخەینە دەنگ دانەوە ، کێ ماددەکە بەو شێوەیەی کە خوێندرایەوە پەسەند دەکات؟ کێ پەسەندی ناکات؟ بە تێکرای دەنگ پەسەند کرا.
بەڕێز شێروان ناسح حەیدەری:
المادة الثامنة:
تتولى وزارة المالية و الاقتصاد اعداد مفردات ملاكات جميع الوزارات لاقليم كوردستان العراق للعام ٢٠٠١ و المصادقة عليها وعلى ضوء كلفة الرواتب المصدقة في الميزانية.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:
هیچ تێبینی لەسەر ئەم ماددەیە هەیە ؟ دیارە نییە ماددەکە دەخەینە دەنگ دانەوە ، کێ ماددەکە بەو شێوەیەی کە خوێندرایەوە پەسەند دەکات؟ کێ پەسەندی ناکات؟ بە تێکرای دەنگ پەسەند کرا.
بەڕێز شێروان ناسح حەیدەری:
المادة التاسعة:
يخول وزير المالية والاقتصاد اصدار التعليمات اللازمة لتحديد صلاحيات الصرف للإدارات الحكومية خلال فترة اسبوعين من تاريخ اصدار هذا القانون.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:
هیچ تێبینی لەسەر ئەم ماددەیە هەیە ؟ ماددەکە دەخەینە دەنگ دانەوە ، کێ ماددەکە بەو شێوەیەی کە خوێندرایەوە پەسەند دەکات؟ کێ پەسەندی ناکات؟ بە تێکرای دەنگ پەسەند کرا.
بەڕێز شێروان ناسح حەیدەری:
المادة العاشرة:
لوزير المالية و الاقتصاد اصدار التعليمات اللازمة لتسهيل تنفيذ احكام هذا القانون.
بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:
هیچ تێبینی لەسەر ئەم ماددەیە هەیە ؟ دیارە نییە ماددەکە دەخەینە دەنگ دانەوە، کێ ماددەی دەیەم بەو شێوەیەی کە خوێندرایەوە پەسەند دەکات؟ کێ پەسەندی ناکات؟ بە تێکرای دەنگ پەسەند کرا.
بەڕێز شێروان ناسح حەیدەری:
المادة الحادية عشرة:
ينفذ هذا القانون اعتباراًمن ٢٠٠١/١/١ و ينشر في الجريدة الرسمية.
بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:
ئێمە وەکو سەرۆکایەتی تێبینیمان هەیە. صیغەکە وای لێ بێت (يعتبر هذا القانون نافذا اعتبارا من ٢٠٠١/١/١ وينشر في جريدة وقائع كوردستان)
بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:
جارێکی تر بیخوێننەوە.

بەڕێز شـــــێـــــروان ناسح حـــــەیدەری:
المادة الحادية عشرة:
يعتبر هذا القانون نافذا اعتبارا من ٢٠٠١/١/١ و ينشر في جريدة وقائع كوردستان.
بـەڕێـز ســـــــەرۆکـی ئـەنجـــــومـــــەن:
ئەو بەڕێزانەی ماددەی یازدەم پەسەند دەکەن دەستیان بەرز بکەنەوە. کێ پەسەندی ناکات؟ بە تێکرای دەنگ پەسەند کرا.
هەموو یاساکە دەخەینە دەنگ دانەوە، یاسای بوجەی حکومەتی هەرێمی کوردستان بۆ ساڵی ٢٠٠١، کێ یاساکە پەسەند دەکات؟ کێ پەسەندی ناکات ؟یاسای بوجەی حکومەت بە تێکرای دەنگ پەسەند کرا.
زۆر سوپاسی لێژنەی یاساو سوپاسی کاک جەمیل دەکەین ،خاڵی دووەمی بەرنامەی کارمان بریتیە لە خوێندنەوەی یەکەمی یاسای وەزارەتی کاروباری مافەکانی مرۆڤ.

بـەڕێـز شـــــێـــــروان ناسح حـــــەیدەری:
رئاسة مجلس الوزراء
مشروع قانون وزارة شؤون حقوق الانسان
في اقليم كوردستان العراق
المادة الاولى:
يقصد بالتعابير الاتية المعاني المبينة ازائها:
الاقليم: اقليم كوردستان ــ العراق
مجلس الوزراء: مجلس وزراء اقليم كوردستان
الوزارة: وزارة شؤون حقوق الانسان
مواثيق حقوق الانسان: الاعلان العالمي لحقوق الانسان و العهدان الدوليان و البروتوكولات الملحقة بها و غيرها من المواثيق و الاتفاقيات التي تتلاءم مع قيم و مبادئ المجتمع الكوردستاني.
المادة الثانية:
تتولى الوزارة تحقيق الاهداف التالية:
١ـ تقديم المشورة والرأي لمجلس الوزراء ولكافة الجهات الرسمية و غير الرسمية في الاقليم فيما يتعلق بشؤون حقوق الانسان.
٢ـ نشر ثقافة حقوق الانسان و توعية اوساط المجتمع الكوردستاني بها و العمل على ترسيخ مفاهيم التسامح و التضامن الاجتماعي و قيم و مثل المجتمع المدني.
٣ـ اعداد دراسات وبحوث دورية حول سبل تحسين وضع حقوق الانسان في الاقليم و سبل تعزيز احترامها في ضوء المواثيق الخاصة بحقوق الانسان: المدنية و والسياسية و الاقتصادية و الاجتماعية و الثقافية و غيرها من المواثيق و الاتفاقيات التي تتلاءم مع قيم المجتمع الكوردستاني.
٤ـ مراقبة ملاءمة التشريعات الوطنية لمبادئ حقوق الانسان و الحريات الاساسية.
٥ـ تقويم مدى التزام الاجهزة الرسمية و غير الرسمية في الاقليم باحكام المواثيق الخاصة بحقوق الانسان و رفع تقرير بشأن ذلك الى مجلس الوزراء.
٦ـ تفتيش السجون و مراكز الحجز و الاعتقال بصورة دورية و اعداد تقارير عن السجناء و المحجوزين و المعتقلين.
٧ـ التعاون مع المنظمات المعنية بحقوق الانسان في داخل الاقليم و الاحزاب السياسية و

به ناوی خوای بەخشندەو میهرەبان
بە ناوی گەلەوە
ئەنجوومەنی نیشتمانیی کوردستانی عێراق
ژمارەی دەرهێنان: ١
رۆژی دەرهێنان: ٢٠٠١/١/٩

پشت بە حوکمەکانی بڕگە (١)ی ماددەی (٥٦)و ماددەی (٥٣)لە یاسای ژمارە (١)ی هەموارکراوی سالّی (١٩٩٢)و لەسەر داواکاریی وەزیری دارایی وئابووری و ئەو یاساکارییەش کە ئەنجومەنی نیشتمانیی کوردستانی عێراق لە دانیشتنی ئاساییی ژمارە(٣)ی رۆژی (٢٠٠١/١/٩)دا ئەنجامی داوەو، بەپێی ئەو دەسەلاتەش کە بڕگە (٣)ی یاسای ژمارە (١٠)ی سالّی ١٩٩٧ پێمانی داوە، بڕیاری دەرهێنانی ئەم یاسایەمان دا:

یاسای ژمارە (١)ی سالّی ٢٠٠١
یاسای بوجەی سالّی (٢٠٠١)ی هەرێمی کوردستانی عێراق

ماددەی یەکەم:
١- بۆ خەرجی ئەنجومەنی نیشتمانیی کوردستانی عێراق و وەزارەتەکان و ئیدارەکانی هەرێم بۆ سالّی (٢٠٠١) کۆی (٣٢٥٠٠٠ ٢٧٢ ٢) دینارو (٠٠٠ ١٨٠) دۆلاری ئەمریکی دابەشدەبێ:
أ- بۆ ئەنجومەنی نیشتمانیی کوردستانی عێراق کۆی (٣٨ ٢٥١٠٠٠) دینارو (٠٠٠ ١٨٠) دۆلاری ئەمریکی.
ب- بۆ وەزارەتەکان و ئیدارەکانی هەرێم کۆی (٠٧٤٠٠٠ ٢٣٤ ٢) دینار.
٢- بۆ بوجەی سالّی (٢٠٠١)ی کارگە و سەنعەتگاو دایەرەو شیرکەت و بانکی بازرگانی و بانکە پسپۆرە خۆماڵدارکارەکان (ذات التمویل الذاتی) کۆی (٣٥٦ ٧٥٤٠٠٠) دینار دابەشدەبێ:
أ- بۆ کارگە و سەنعەتگا و دایەرە و شیرکەتەکان کۆی (٣٣٦ ٧٠٥٠٠٠) دینار.
ب- بۆ شیرکەتە بازرگانییەکان کۆی (٢٠٠٤٩٠٠٠) دینار.
٣- بۆ بوجەی پلانی (الخطه) سالّی (٢٠٠١) کۆی (٥٩٧٩٠٠٠٠٠) دینار دابەشدەبێ.
٤- بۆ ئەو ناوچانەی کە ئێستا کەوتوونەتە دەرەوەی دەسەلاتی حکومەتی هەرێمی کوردستانی عێراقەوە، هەمان ئەو تەخصیصاتە ئیعتیماد دەکرێن کە لە بوجەی سالّی (١٩٩٧)ی هەرێمدا تەسدیق کراوە.

ماددەی دووەم:
کۆی داهاتی سالّی (٢٠٠١)ی هەرێمی کوردستانی عێراق بە (٨٧٠ ٤١١ ٤٩٢ ١) دینار دەخەملێنرێ.

ماددەی سێیەم:
وەزارەتی دارایی وئابووریی هەرێمی کوردستانی عێراق بە پێی داهاتی دارایی بەردەست (المتاحه) پارەدارکردنی حساباتی وەزارەتەکان و ئیدارەکان دەگرێتە دەست.

ماددەی چوارەم:
سەرۆکی ئەنجومەنی نیشتمانیی کوردستانی عێراق بۆی هەیە لەناو بوجەی تایبەتی ئەنجومەندا موناقەلە بکات.

ماددەی پێنجەم:

دەسەڵات بە وەزیری دارایی و ئابووری دەدرێ کە لەنێوان ئیعتیمادەکانی هەمان دەروازەدا موناقەلە بکات، تەنیا بەشی مووچە نەبێت کە دەشێ بۆی نەقڵ بکرێ و ناشێ لێی نەقڵ بکرێ.

ماددەی شەشەم:

وەزیری دارایی وئابووری بۆ مەبەستی فەراهەمکردنی ئەرک ومەسرەف بۆ ئەو ئیدارانەی کە بەبڕیار لە وەزارەتێ دابڕ دەکرێن و دەدرێنە وەزارەتێکی دی، بۆی هەیە موناقەلە لە نێوان ئیعتیماداتی دەروازەکانی بوجەدا بکات.

ماددەی حەوتەم:

دەسەڵات بە وەزیری دارایی و ئابووری دەدرێ کە بوجەی تەسدیقکراوی ساڵی (٢٠٠١) بەڕێژەی (١٪)ی کۆی ئیعتیمادە تەسدیقکراوەکانی بوجەکە زیاد بکات:

١- ئیعتیمادکردنی ئەو بڕە پارانەی کە بۆ بوجەی ئیدارە تازە دانراوەکانی ئەو ساڵە پێویستن.

٢- زیاد کردنی ئیعتیماداتی نوێ بۆ بوجەی وەزارەت وئیدارەکان لەکات و حاڵەتی ناکاودا کە ئەنجومەنی وەزیران بڕیاری لەسەر دەدات.

ماددەی هەشتەم:

وەزارەتی دارایی و ئابووری، لەبەر رۆشنایی کۆی هەموو ئەو مووچانەی لە بوجەدا تەسدیق کراوە، تەیارو ئامادە کردنی یەکەکانی میلاکی هەموو وەزارەتەکانی هەرێمی کوردستانی عێراق، هی ساڵی (٢٠٠١) و تەسدیقکردنیشیان دەگرێتە دەست خۆی.

ماددەی نۆیەم:

دەسەڵات بە وەزیری دارایی و ئابووری دەدرێ لە ماوەی دوو هەفتەدا کە لە رۆژی دەرهێنانی ئەم یاسایەوە دەست پێ دەکا، رێنمایی پێویست بۆ دیارکردنی دەسەڵاتی سەرف کردن بۆ ئیدارە حکومییەکان دەربکات.

ماددەی دەیەم:

وەزیری دارایی وئابووری بۆی هەیە، بۆ ساناکردنی بەکارخستنی حوکمەکانی ئەم یاسایە رێنمایی پێویست دەربێنێ.

ماددەی یازدەهەم:

ئەم یاسایە لە رۆژی (٢٠٠١/١/١) موە دەخرێتە کارو، لە وەقایعی کوردستانیشدا بڵاو دەکرێتەوە.

د.ڕۆژ نوری شاوەیس
سەرۆکی ئەنجومەنی نیشتمانیی
کوردستانی عێراق